

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Akik mennek s akik jönnek.

Budapest, szeptember 22.

A kormány lemondott s a kárörvendezés, ha jól esik neki, azt mondhatja: a nemzeti kormány meghalt. Hát hiszen egy kormányhalál nem föltétlenül tragikus és a kormányok temetője fölött nemcsak amolyan vallásos biztatás a „feltámadunk“, mert a kormányok, ha meghalnak, fel is tudnak támadni. Magyarországon ugyan mindenki politikus, de még itt sincsenek annyian a hivatottak, hogy egy Kossuth, egy Andrássy, egy Apponyi elintézzet akta legyen, ha egyszer megbukott. Ami pedig speczialiter Wekerlét illeti, ő már idestova negyedszer hal meg s azt lehetne mondani, hogy ugy beleszokott a meghalásba, hogy már talán a ravatalra is olyan könnyű szívvel fekszik, ahogyan más ember ebéd után egy kis sziesztára dől le.

De vajjon szabad-e ilyen könnyedén elsiklani a nemzeti kormány lemondása fölött? Igazán csak egy kormány halt meg? Akármilyen? Ha a magyar föld olyan bőven teremné az államférfiakat, mint a gabonát s ha a magyar parlamentben annyi zseni ülne, mint ahány képviselő: akkor talán szabad volna könnyed vállvonogatással elintézni ezt a kormányhalált. Még talán egészséges váltógazdaságot is lehetne akkor emlegetni. De elnézünk a magyar parlament s az egész magyar politikai világ fölött: hol vannak azok az állam-

férfiak, a nemzetnek vezérsorra termett fiai, akik hazafiságból, bölcseségből, megfontoltságból és erélyességből leczkét adhatnának annak a kormánynak, mely most lemondott?

Mi nem látjuk ezeket az ismeretlen nagyságokat. De megmondjuk: ki látja őket? Bécs. Egyszer-másszor már volt alkalmunk kitalálni, hogy a bécsi szem hol keresi azokat a kiválóságokat, akik többet és jobbat tudnak, többet és jobbat akarnak, mint Kossuth, Andrássy és Apponyi. Bécs, mint a bagoly, a sötétben lát és nem is keres máshol neki való hazafiakat, csak a sötétben. Mikor a napvilágot szerető nemzet a maga vezéreinek ragyogó alakjára mutat, a bécsi bagolyszem kilátja a sötétből a Lukács Lászlókat, Héderváry Károlyokat s ha kell, még a Kristóffy Józsefeket is, hogy ezeket állítsa szembe a nemzet választottjaival. Megszokván, hogy mindent ő szállítson nekünk, hazafiakat is Bécs szeretne szállítani a magyar nemzet élére, kipróbált bécsi hazafiakat, akik sosem kerülnek komolyabb összeütközésbe a kedves osztrákokkal s a legnagyobb gyönyörűséggel kötnék le a magyar kezeket, hogy az osztrák kezek akadálytalanul kotorászhasanak zsebeinkben.

Ha arról volna szó, hogy a magyar parlament akaratának kell megvalósulnia s a magyar király alkotmányosan szentesíti azt, amit ennek a parlamentnek többsége akar: egy kormány bukása

nem jelentene sokat. Egyik magyar kormány felváltaná a másikat s a nemzetet olyan kormány kormányozná, melynek ő adott többséget. De ki hiszi, kinek van joga hinnie, hogy mikor a Wekerle-kormány megbukik, olyan parlamenti kormány fogja felváltani, mely a nemzet akaratát akarja megvalósítani? Javíthatlan politikai álmodozók álmodhatják csak olyannak a legközelebbi jövődőt, hogy az osztrák befolyásban megmerevedett uralkodó a magyar parlamentből fogja kikeresni azokat, akik jobban, becsületesebben és magyarabban fogják szolgálni, mint ennek a most lemondott kormánynak tagjai. Nem. A bécsi szem nem is néz a magyar parlament felé. Az a bécsi szem nagyon jól látja, hogy ebben a parlamentben hiába keresne olyanokat, akik vállalnák azt a kalandos kockázatot, hogy kormányozni próbáljanak Kossuth, Andrássy, Apponyi s az egész magyar parlament ellenére. De azért bagolyszem a bécsi, hogy az éjszaka és a sötétség lakói között keresgéljen. Es hiszi is, hogy megtalálta a nekivaló embert. Azt, akit ez a parlament nem akart magába fogadni s aki most gyönyörűséggel és kárörvendéssel fizetné ezt vissza a parlamentnek.

Nem az a szomorú tehát, hogy kik távoznak, hanem az, hogy kik jöhetnek. Kossuth, Andrássy és Apponyi nem lesz kisebb értékű államférfiu, ha a kormány el is távozott, de ez a parlament s ez a nemzet lesz a nyomorék, ha olyan kor-

Ideiglenesen.

Irta: Váradi Antal.

(Utánnemelés tilos.)

„Pest megye sohasem tekintette, s nem is kívánta tekinteni a hatvani kapun kívüli színházat másnak, mint oly ideiglenesnek, mely, míg a díszesebb állandó színház fölépül, — mi mindenesetre több évet igényel — a szép kiképzésnek indult színész-társaságot befogadhassa s amannak fölépülésével könnyen más színészeti célra fordíthatassék.“

Ezt írja Fáy András a „Nemzeti színészet viszontagságai“ című cikkében s az általa hangoztatott ideiglenesség máig is fönnáll, sőt ma ideiglenebb, mint valaha, mert az ideiglenes Nemzeti Színházból egy még ideiglenebb hajlékba, kölcsön-hajlékba — költözött s ott felejtetvén, ideiglenes fog maradni az időknek végezetéig . . .

Elhallgattak a kombinációk, amelyek harcra szólítottak kilencz vagy tíz egymással ellenséges tábor. A hely, az idő megválasztása, a régi telek lekötött volta, az új színház rengeteg költsége, mindmegannyi sziklateher a terv mellén, melytől lélekzeni sem tud, s hovatovább oda jutunk, hogy az új nemzeti színház építésének terve, mely, mint a bibliai leányzó, ma csak aluszik, szép csendesen és észrevétlenül meg fog halálozni.

Fáy András Egressy Gábor lapjában egy pár igen érdekes és tanulságos dolgot ír le a régi — ideiglenes — nemzeti színház építéséről. A megye annak idején, éppen a Fáy által

hangoztatott ideiglenesség jegyében nyíltan hangoztatta és „ily értelemben nyíltan kifejezett szavakkal határozta el“ az 1835-iki közgyűlésen az építést, ezt a határozatot több ízben megisméltette, irásban is kiadta, nyomtatott hirdetményeiben kommunikálta. Erre való tekintettel fogadott elegy színház-építési tervet, amely összesen negyvenháromezer forintos költségvetésen épült. Ennek alapján bizta meg az alispánt az építés kivitelével.

Sőt, még akkor is, midőn 1835 őszén a dunaparti díszesebb telek iránt a jóváhagyás megérkezett, s azt a nádor 1836. február 29-ikén a megyének hivatalosan tudtára adta, a megye, — amely a hatvani kapun kívüli színházat már félig fölépítette volt, — újból kijelentette, hogy színházat csak ideiglenesnek kívánja tekinteni, sőt az építést négy hétre félben is hagyta, mialatt bevárando lesz, ha vajjon az országgyűlés intézkedik-e ama bizonyos fényes és a nemzet méltóságának jobban megfelelő dunaparti nagyszerű színház építéséről? Az alispán pedig ugyanakkor egy határozatot provokált a megyén, melynek értelmében, ha a stipulált négy hét alatt nem történnek lépések a Széchenyi által hangoztatott színház építésére nézve, további megyei határozatot be sem várva, intézkedjék az építés folytatása iránt.

— Hogy milyen színházat fogok építeni, mondogatta Földváry Gábor, azt majd én látom meg . . .“ Vagyis: érezte, hogy ha egyszer ez a színház fölépül, akkor félszázadig elő se jöjjön ember új színház-építési tervvel. Ugy is lett. Az előrelátó táblabíró ész jobban

ismerte a maga nemzetét, mint a Hitel, Világ és Stádium írója. Ideigleneset mondott, véglegeset gondolt. Majd azt ő látja meg . . .

Jól tette . . . Ha a Telepy-féle negyven ezer forintos plánum valósították meg, s a régi Grassalkovich-granarium alakították át színházzá, talán ma is a granariumban játszanának. Mert tisztán azon mult a színészet föllendülése, hogy fényes, — már értem: az akkori idők voltához képest — fényes palotájának szemléleténél a közönség valami nagyobbak, valami fönségesebbnek kezdte látni a színészetet. Ruha teszi az embert, mondja a közszó, — és ameddig rongyos kocsiszínekben, deszkabódékbán, vendéglői szálákban nyomorgott a magyar vendégszínészet: nem volt annak egy csöpp tekintélye. Mihelyt meglátták a vidékiek a nagy palotát, tetején a nemzeti czimerrel, vörös-arany belsejével s fényes világosságával: egyszerre levett kalappal kezdtek vele beszélni. A magyar színészet már nem vándorlegény, hanem háziur. Pénz: tisztesség . . . Százazrekbe került palotában lakik. Nem lehet az valami közönséges . . .

A nyomorgó vidék tekintélye még mindig a zérus alatt fagyoskodott, mert nem volt háza. Kolozsvárott, mert fölismerék a színészet házatlanságának és házatlanságának átkát. Jóhamar építettek neki palotát, tizenhét esztendővel előbb, mint Pesten. Nagyobb is volt Erdélyben a színészet és a színész böcsülete, mint idekinn, Magyarországon.

Tehát az ideiglenes jelleget csak annyiban őrizte meg Földváry, hogy éppen ne pájtába vigye a maga szegény vándorló színészetét.

mány jöhet, melynek sem a parlamentben, sem a nemzetben nincs gyökere. Pedig a közelmúlt tanulságai bizonyítják, hogy a bécsi szem hol keresgél nekivaló magyar hazafiakat és kiket kész a nemzet nyakára küldeni. Rá is fogja őket küldeni és szomorú időknek megyünk elébe de a végén mégis csak a nemzet lehet a győztes. Mert az a hitünk, szent és megrendíthetetlen hitünk, hogy Bécs abban fog bűnhődni, amiben vétkezett. Vétke volt, hogy a koalíciót, mely neki nem volt elég hajlékony és engedelmes többség, minden áron szét akarta robbantani. Es bűnhődése az lesz, hogy ez a koalíció, mely nem tudta mindig elég fegyelmelzetten követni a vezéreket, míg kormányon voltak és néha félreértette őket, mindjárt egységes lesz újra, mihelyt a vezérek maguk is kénytelenek Bécs ellen fordulni. Mert csak ez történhetik, ennek kell történnie. Ez a koalíció, mely csak a legnagyobb önlektüzdés árán tudott együtt maradni, mikor a bécsi követeléseket kellett teljesíteni, az önfentartás ösztönével és egész hazafias lelkesedésével fog összeforrni mindjárt, ha a nemzet érdekeit kell Ausztriával szemben megvédelmezni. S betelik a bécsi telhetetlenségen a nemzis: a koalíciót, melyet szét akart robbantani, éppen ő fogja jobban összeforrasztani.

S ez az, ami némi megnyugvást ad a nemzeti kormány távozása pillanatában. Mert Ausztria, ha mérhetetlen harcok és mérhetetlen károk árán is, de kénytelen lesz ráeszmélni, hogy akiket meg akart ölni, azok élnek s akiket fel akart támasztani, azok számára itt nincs élet. Kénytelen lesz meggyőződni, hogy Kossuthékat itt nem lehet megölni és Lukácsékat itt nem lehet feltámasztani. Es kénytelen lesz átlátni, hogy nem használ se ravaszág, se taktika, se erőszak, se százszor megismételt kísérletezés: ez a Magyarország olyan furcsa ország marad, mely maga választja meg

a vezereit, maga állapítja meg, hogy kik a hazafiak, maga dönti el, hogy mi jó neki s ha jól akar lakni, akkor nem a más száját, nem a más gyomrát tömi. Megbukott a kormány? Sebaj. A távozónak azt mondjuk: viszontlátásra — az érkezőknek azt mondjuk: kívül tágasabb. Virágot szórunk az elköltözők útjára s fegyvereinket kirakosgatjuk azokra a napokra, mikor jönni akarnak: Bécs barátai, Magyarország elleneségei.

Európa és Ázsia.

Írta: dr Csuday Jenő egyetemi magántanár.

Egy idő óta a legkiválóbb sajtó-organumok is követik a diplomáciának amaz eléggé nem kárhözható eljárását, hogy egyes eseményeket kiszakítanak a magok természetes köréből és úgy tárják a világ elé. Lehet ez az eljárás máról holnapra hasznos, amennyiben hatást kelthet, de maradandó nyomokat nem lüthet. Talán a diplomáciának valamely közlebbi érdeke megkívánja azt, hogy pillanatnyi hangulatot keltsen; de már a mindent ellenőrző sajtó jól teszi, ha nem lép eme csalogató utra. Egy ilyen jelenséggel találkozunk napjainkban, mikor Európa és Ázsia erőviszonyait mérlegeljük és a bekövetkezők fölött elmélkedünk.

Ez alkalommal nem szándékozunk bővebben foglalkozni az 1879 október 7-én megkötött német-magyar-osztrák szövetséggel, csak azt jegyezzük ide, hogy a szövetség még ma is a leghatalmasabb erőssége Európa békéjének. Ennek védelme alatt Andrássy Gyula gróf tehetetlen utódai: Haymerle báró, Kálnoky gróf és Goluchowsky gróf mitsem tettek a hatalmas alkotás tovább fejlesztése vagy csak erősítése érdekében és ami e téren történt, az kizárólag Németország érdeme. A mi külügyminisztereink részéről folyton hangoztatott jóakaratu semlegesség maga után vonta azt, hogy a hatalmak tanácsában mind ritkábban hallatták szavukat; tanácsukat pedig ki sem kérték.

Ez idő alatt Magyarországon is bukása felé közeledett az egykor hatalmas szabadelvű párt, mely míg itthon hitelét veszítette, a külügyek vezetésére sem tudott hatást gyakorolni. Így történt az, hogy Budapest visszahagyatott abba a homályba, amelyből egy időre

Andrássy Gyula gróf hatalmas szelleme kiemelte és politikai tényezővé avatta. Bécsen az aggkórság látszott erőt venni és végre a kettős monarchia fejeéről Európa szerte azt a hírt terjesztették, hogy az öreg uralkodó élete befejező részét békében akarja eltölteni. Lehet-e csodálkozni tehát azon, ha Európa egyik másik hatalmassága Magyarország-Ausztriát már politikai halottnak tartotta? E tudat bátorította Angolország kormányát arra a lépésre, hogy a lélekszám, ipar, kereskedelem terén szédületesen emelkedő Németországot elszigetelje s még mielőtt tengeri erejét kifejlesztené, gyarmatait biztosítaná, megsemmisítse és ezzel veszélyes ellenfelét mindenkorra ártalmatlanná tegye. E cél érdekében hozta létre az új hármasszövetséget, melynek két tagja: Francia- és Oroszország a szárazon, Angolország pedig a tengeren működött volna. Egészen kihagytták a számításból Magyarország-Ausztriát; Oroszországról pedig feltették, hogy szívesebben osztozkodik a darabokra tört Ausztrián, mint résztvegyen szövetségesei oldalán a pusztító küzdelemben. Hogy mennyire bíztak az új szövetségesek a sikerben, ezt bizonyítja Reval, hol szétépték a műrzsztégi megállapodásokat és a Balkánon megosztzkodtak. Izvolszki pedig a már-már elszunynyadt panszlavizmust keltette új életre, hogy ezzel a japánok fegyverei alatt vérszegényy lett Oroszország áldozatkészességét biztosítsa.

Ily körülmények között elég későn, de még mindig jókor, vette át az új külügyminiszter Goluchowsky örökségét, hogy új életre ébreszsze, megtermékenyítse gróf Andrássy Gyula nagy alkotását. Ha talán idegenkedett volna a nagy magyar államférfiu munkájának továbbfolytatásától, ennek szükségéről meggyőzte őt mindaz, mit az orosz fővárosban, mint nagykövet látott, hallott és tapasztalt.

Tervének megvalósítására alkalmat nyújtott a Törökországban váratlanul bekövetkezett mozgalom, amelyet, miként az angol történelem egy nagy változást, úgy a török is, joggal nevezhet el „dicsőséges forradalomnak“, mely Törökországot az alkotmányos országok sorába avatta. Ez esemény hatása alatt Aehrenthal tanácsár királyunk Bosznia-Hercegovinát birodalmához csatolja, amelyet 30 év óta tényleg már egyis birt és az uralkodó elhatározását Bosznia-Hercegovinához intézett kiáltványával adja tudtára népének.

Bosznia-Hercegovina népe, mely a lefolyt 30 év óta megtanulta becsülni a rendezett viszonyokat és a kultura áldásait, az annexiót örömmel vette tudomásul. Ezzel szemben pedig

Palotát épített nekik, amely hatszorosába került az előirányzott összegnek és folyt a lázas gyűjtés, kölcsönmunka, az alispáni kassza kiürítése... Sokszor nem füstölgött az alispán kéménye, mondja Jókai és nem főztek Földváryéknál, mert a munkásokat kellett kifizetni, de az építés nem szünetelt. És ha a rajtavevő ruháját kellett volna levetni az alispánnak, hát pörén maradt volna, de a megkezdett tervet el nem ejti soha!

Van huszmillió parlamentünk, vannak csodálatraméltó középületeink, sugárutakon törjük a fejünket és világraszóló nagy terveken, de ha idegent kalauzolunk Budapesten, aki literátus érzékkel és társadalmi műveliséggel bír: nem tudjuk neki megmutatni a Nemzeti Színházunkat.

Belgrádban, Prágában, Krakóban és Varsóban van nemzeti színház. Budapesten nincsen. Mutogassuk az idegennek a Népszínházat. Ime, ez az. Hát a Népszínház hol van? Megint mutassunk rá, hogy: ez az. Mint az a privátdiener, aki elégetvén a tiszt ur egyik cipőjét, vállatára fogatván, hogy hol az egyik cipő, előmutatta a megmaradt lábbelit:

— Ez az.

— No jó, de a másik hol van...

Megint előmutatja ugyanazt.

— Ehol a másik...

Igy állunk mi ma Nemzeti Színház dolgában és senki sem töri a fejét azon, hogy csinálni kellene valamit.

De térjünk vissza az „ideiglenes“ színházhoz, amelynek fölépítése alig tartott másfél esztendeig. És ebben az ideiglenes Nemzeti Színházban komédiáztak hatvan esztendeig.

— Nálunk, átlag, hatvan esztendeig tart az „ideiglenesség“.

„A színház, — ugymond Fáy — 1837 augusztus 22-én nyitott meg. Ezen időelőtti megnyitásnak néhányán a válaszmányban ellene voltunk (tehát András bátyánk is ellene volt) részint azért, mert a színház udvara még tele volt építési anyagokkal, mik miatt a főherceg diszhintaja még be sem hajthat vala abba. (Lojális nép vagyunk. Hogy a törmelékek és téglarakások közt a misera plebs kitörheti a nyakát, az nem jön szóba. De hogy a főherceg ur lovai megsántulhatna, az döntő argumentum.) A színházat — folytatja Fáy — nvers szag és új festések, mázak büze tölté be és a lépcsők is csak nagyjából valának beillesztve; részint pedig azon tekintetből, hogy primadonnánk, Kántorné, Kolozsvárott vendégszerelvével, annak megjötte bizonytalannak mutatkozott.“

Ezen passzuson szerfölött csodálkozom. Fáy és Döbrentei, a színház első igazgatói, Miskolczra írtak Kántornénak levelet, aki elfagyott és nyílt sebű lábaival Váradon feküdt betegben. Miskolczról nem érkezvén válasz: Kántorné renitensnek deklarálott és vele minden további érintkezést vagy tárgyalást megszakítottak. No már most kisl, hogy a válaszmányban, sőt a direktoroknak is olyantudomásuk van, mely szerint Kántorné Kolozsvárott vendégszerel. És még sem teitek lépéseket az iránt, hogy Kántorné ottlétét hivatalosan vagy legalább hitelesen megtudják s megbizonyosodván: onnan visszahívják. Kántorné soha Kolozsvárra szóló meghívást nem kapott. Itt tehát megint olyan homályos pont előtt állok, amelyet soha

senki sem fog felvilágosítani. Kántorné az ellenkezőt állítja. Fáyék többen vannak és homlokegyenest ellenkező tényállást vitatnak. Igazodjék itt el az ember. Tisztán az orr után kell menni. Mert valami büzlik ebben a primadonna afférban. Intrika-szapot érzek. És aligha csalódom.

Különben ha a színháznál jó reggelt kívánnak valakinek: az is intrika.

Halljuk az Első Hazai Takarékpénztár nagy alapítójának további nyilatkozatait.

— „Azonban a többség buzgósgágos heve, különösen azon reményből is, hogy a megnyitás hatalmasan villanyozandja fel a közönséget részvétre, melyre a színház ügyének, a hátralévő tartozások kifizetésére és még hiányzó felszerelésekre nézve szüksége van — győzött minden akadályon és aggodalmon, és elhatározott a megnyitás, de olyformán, hogy ezen augusztusi megnyitás csak ideiglenes legyen (már megint ideiglenes), a tulajdokaipeni ünnepélyes megnyitás pedig 1838 József-napra, ő fensége névünnepepre halasztassék el. Azonban ekkor az árviz közbejött veszélye ezen ünnepélyes megnyitást megghiúsította.“

Már az ezután következők nekem görögül vannak. Azt írja Fáy, hogy Kántorné után három rendbeli levél küldetett Kolozsvárra, az utolsó azon nyilatkozattal, hogy ha a kinyitás előtti héten vissza nem tér: többé a színész-társaság tagjául tekintetni nem fog. Háromszoros rébusz. Ha nem kaptak választ Kolozsvárról: nem jutott eszébe senkinek az iránt informáltatni magát, hogy vajon Kántorné csakugyan Kolozsvárott van-e? Ez a nemes táblalíráknak nem jutott eszébe. Hanem a

G
Törö
lépet
megu
kétes
ország
ismer
szac
állam
nxió

tozott
oros
nek i
tására
mert
ség h
esetre
játso
biztat
nagy
gette
az Al
részé
ágyu

jura
védel
szély
török
szöve
czius
gyülés
szöve
tatta,
pet.
Andrá
pon
az öt
tettük
magy
erős
Magy
oszlop
let Bu
felel
jobb
chiána
és Bu
E
állás
mályo
tette,
misite
Orosz
darcz
nösité
a b

eszkö
szeg
fog a
jön .
morul
jen le
különb
Rómá

It
házi i
Intriká
aspiran
teljes
harma
volna
geti J
előhal
nem t
annak
várott
Kolozs
levél i
is az
torné i
akadt
lozsvá
kor vá

És
tézve
„K
lasztna
dött
bekkel
meg!
megelé

Törökország, mely az alkotmányosság útjára lépett, szükségesebbnek ismerte föl a belső megújulás számára a békét biztosítani, mint kétes eredményű harcot kezdeni Magyarország-Ausztria ellen, mely jóakarátát félre-ismérhetetlenül kimutatta a Szandzsák visszaadásával. Eppen ez okból Törökország az állami dominiumok megváltása fejében az annexiót elismerte.

Az így rendezett kérdés nem tartozott ugyan senkire másra, mégis az angol és orosz kormány a berlini szerződés megszegésének ürügye alatt a kérdést tervük megvalósítására akarták felhasználni, annál is inkább, mert remélték, hogy Olaszországot a féltékenység ha nem is vezeti háborúba, de mindenesetre semleges állásra bírja. Utókatyának kijátszották a kis Szerbiát, amelyet addig izgattak, biztattak, mignem teljesen megbódult, magát nagy hatalomnak képzelte s mint ilyen megfenyegette Magyarország-Ausziát. Ugy látszott, hogy az Aldunánál tett első ágyulóvést Európa minden részén, tengeren és szárazon, ezer és ezer ágyu bömbölése fogja követni.

E válságos napokban öreg királyunk ifjura valló erélyvel kel kettős birodalma védelmére; Franciaország a fenyegető veszély tudatában az első percztől fogva a békére törekszik; Olaszország hűséggel ragaszkodik szövetségeseihez; Bülow herczeg pedig márczius 29-én nagy beszédet mond a birodalmi gyűlésben, amelyben midőn a birodalom régi szövetségéhez való törhetlen hűségét hangoztatta, magával ragadta a hatalmas német népet. Mindennek eredménye az, hogy gróf Andrassy Gyula által teremtett politikai alapon visszaszereztük Magyarország-Ausziának az őt megillető hatalmi állást, új életre kelttük és hosszú időre megszilárdítottuk a német-magyar-osztrák szövetséget, mely ismét elég erősnek bizonyult a béke biztosítására. Magyarország az Európát uraló szövetség erős oszlopának bizonyult, Európa figyelmét Bécs mellett Budapest, a magyar kormány székhelye, megfelelő mértékben magára vona, mindennél jobban bebizonyította, hogy a kettős monarchiának két politikai középpontja van: Bécs és Budapest.

Ez a diplomáciai sakkhuzás, mely Izvolszki állását megingatta, a panszlavizmus erejét elhomályosította és Angolország kudarczát nyilvánossá tette, politikai ellenfeleink higgadságát is megsemmisítette. Nem is lehet az angol fenyegetést: Oroszország, ha majd összeszedi erejét, e kudarczért véres boszút fog állani, másnak minősíteni, mint a higgadság hiányának. Hogy a boszu művében ő is részt akar

venni, ezt nem mondta, de lázas készülődése által nagyon is érthetően jelezte. Hiu fenyegetés! A német-magyar-osztrák szövetségnek és vezéralakjának, Bülownak elévülhetetlen érdeme, hogy Európa békéjét hosszú időre biztosította. Legalább 10 évre! Tíz év után pedig úgy Oroszország, mint Angolország még nem is gondolhatnak a boszura; ha előbb nem, akkor bizonyosan sokkal nehezebb gond fog reájok szakadni és legfőbb érdekük leendő a ma ellentétes szövetséget egy európai szövetségben egyesíteni. Én hiszem, hogy e veszedelmet már is jól látják és Németországot, oldalán Magyarországgal és Ausziával, csak azért tolják előtérbe, hogy népeiket annál könnyebben rábírhassák a nagy áldozat meghozatalára és ezzel ellenfeleiket is fegyverkezésre kényszerítsék. Ha kudarczuk vaksággal őket meg nem verte, akkor már ma az előjeleket is látják. Be kell látniok, hogy míg versengéssel itthon pazarolják idejüket, erejüket egyaránt, az alatt Ázsiában már is ugy alakulnak az események, amelyek első sorban Angolországot és Oroszországot fenyegetik; de nagy veszedelmeket rejtenek méhökben egész Európára nézve is. Öszinteségök hiányának azonban lehet az is oka, hogy nem bízunk a mindig járszalagon vezetett népek áldozatkészségében, ha csak a távoli veszedelmet tájékoztatók eléje.

Lássuk csak a készülő nagy veszedelmet a maga természetes összefüggésében.

Japán 1905-ben 10 évre szövetségbe lépett Angolországgal; de e szerződés korábban is felmondható. Erre Japánban meg is van a hajlandóság az angol-orosz szövetség óta, ami azt a hitelt keltette Japánban, hogy Angolország szövetségi kötelezettségét vele szemben alig teljesítheti. De hallottunk arról a készülődésről is, amelyet Japán tett arra a hirre, hogy Oroszország Európában háborúra készül. Nem titok az sem, hogy Kína már ma egynegyed millió emberből álló oly hadsereggel bír, amely bármely európai államnak becsületére válnék. Pedig a kínai katona engedelmes, fegyvelemtartó, tanulékony, a vakmerőségig bátor, nem féli a halált, mert a megsemmisülésben keresi üdvét. Ez a 400 milliót meghaladó nép 10 év múlva legalább egy millió embert fog fegyverbe állíthatni. Es ha itt nem, születetik Japánban egy második Monroe, aki e jelszóval fogja lelkesíteni a sárga fajt: Ázsia az ázsiaiaké! E két állam haderejével pedig 10 év múlva már csak egész Európa szövetsége mérközhet meg. Vagy India forrongása nem aggasztja az angolokat? Vagy az ujjászületett Törökországban nem látják ama törekvést,

mely a kalifa hatalmát politikai czélzattal akarja az összes muzulmánok fölé kiterjeszteni? Vagy ha mindezt látják, mégsem méltányolják kellően?

Tíz év után könnyen recsegve, ropogva omlhat össze a ma boszura gondoló két világbirodalom, amelyek mindegyikének sokkal több oka van a boszunál arra törekedni, hogy fölhagyva Európában eddig folytatott kicsinyes játékaikkal, kezét fogjanak mai ellenfeleikkel, hogy a vén Európának és az európai kulturának szupremáciáját fenntarthassák a távol Keleten.

Sehol sem látjuk az erre való törekvést, pedig ha ez megvan már ma és erre becsületesen törekednek, még az esetben is nagyban korlátozza, ha egészen kétséssé nem teszi az Európaszerte megindult szociális küzdelem, mely, ha különböző nevek alatt is, de mindenütt egy czélra törekszik: megdönteni a mai társadalmat s helyébe jobbat, tökéletesebbet helyezni.

Ezzel is úgy vagyunk, mint a letűnt századok legnagyobb mozgalmáival, a kereszténységgel, a reformációval és a francia forradalommal. Mig az emberiség meg nem értette, félt tőle; mert a nagy problémát megoldani nem tudták, elnémitására törekedtek. Ez minden esetben visszahatást szült és pedig annál véresebbet, minél nagyobb erővel, az új tan hívei kerített szembe. Így történt az, hogy akik az eseményeknek csak felszínét szemlélték s megelégedve a százados visszaélésekről, csak az áldozatokat, a vért látták, azok megátkozták mindazokat, kik a visszaélések romjain új társadalomnak alapját akarták megvetni. De ez sem tartotta vissza az új hitvallókat s bár elítélte őket a társadalom számottevő része, ennek daczára ugyszólván törtettek czéljuk felé és pedig oly elhatározottsággal, hogy még az eszközök megválasztásában sem haboztak. Visszaélést visszaéléssel, vért vérral torolnak meg; áldoznak zugolódás nélkül, elhullanak minden jaj nélkül, csak czéljuk felé haladhasanak.

A történelem tanúsága szerint minél áldásosabb volt valamely eszme az emberiségre nézve annál nagyobb áldozatot követelt, mig uralomra emelkedhetett. A szocializmus is épp oly általános, az emberiség minden egyes tagjára kiható nagy eszme, mint akár a kereszténység, a reformáció, avagy a francia forradalom; de áldásossá csak akkor lesz, ha sikerült e kérdést megoldani. Még nem látjuk azt az embert, aki képes lenne a szocializmus nagy kérdését megoldani, igaz a társadalom talaja sem készült el erre; de ha ezt hamarosan nem oldják meg, ha tehetetlenségünkben csak irányváltatásra törekszünk (keresztényszocializmus), ami korántsem oldja meg a kérdést, de annál általánosabbá teszi a kitérés idejére, mindez oly forradalomra vezet, mely véresebb lesz a francia forradalomnál, általánosabb a keresztények üldözésénél és a reformáció harcánál és anynyira meggyöngíti Európát, hogy könnyebben esik zsákmányul Ázsiának, mint ahogy az egykori római világbirodalom zsákmányul esett a barbárokra.

A jövő e félelmes mérközésének árnyékát előre vetette már Abdul Hamid szultán által megindított s három világrészre kiterjedő panizlamizmus, amely születése után azonnal hatalmas arányokban fejlődött ki. A megbízhatlan szultánt megfosztotta a tróntól, a panizlamizmustól lelkesített Egyiptom készségesen hódol meg az új kalifa előtt és a muzulmánok lelkesedése oly erőt ad az ifju Törökországnak, hogy immár önértésesen hivatkozhatik Kréta fölötti felségjogára, az érdekelt hatalmasságok pedig készek a felségjogot el is ismerni.

A panizlamizmus Ázsia belsejében is tisztító munkát végez. Megtöri a zsarnok perzsa sah hatalmát s hogy alkotmányos szabadságát biztosítsa, nemzeti erejét kifejlesztesse, nem valamelyik trónkövelőt, hanem az elűzött zsarnok fiát, egy gyermeket ültet a trónra, aki bizonyára nem lesz veszedelmes.

Ezalatt India is megmozdult. Az óriási tömeget ugyan még nem ragadta magával a szabadulás vágya; de hogy ez már megvan, él, ezt bizonyítják az egyes merényletek, melyek a

eszköbe jutott, hogy ultimátumot küldenek a szegény beteg asszonynak, amely szerint *nem fog a szintársulat tagjának tekinteni*, ha nem jön... Azt persze, föl sem lehet tenni a nyomorult komédiánéról, hogy az beteg merészellen lenni. Dehogyan is. A rabszolga dolgozzék, különben kidobják az utcára, mint a régi Rómában.

Itt nem Fáy dolgozott, hanem megint a színházi intrika, és pedig a Döbrentei környezetének Intrikája. Már akkor a Kántorné helyére volt aspirans. Igaz, hogy ennek a reményei sem teljesedtek, hanem a két peres fél között egy harmadik örvendezett, (állítólag ő sem lett volna „ictuson kívül“ a dologban, ahogy Szigeti József információi szólottak, hanem a maga előhaladásán dolgozott ő is.) Mindenesetre nem tudja a két táblabíró direktor urát adni annak a hitnek, hogy a nagy tragika Kolozsvárott van. A posta egy hét alatt megjárhatta Kolozsvárt. Egy az ottani hatóságához küldött levél igazolta volna Kántornét. De hiszen nem is az kellett a színházi trösztnek, hogy Kántorné igazoltassék s meg vagyok győződve, hogy akadt ember, aki látta akkor Kántornét Kolozsvárott. Mikor aztán a hazugság kiszült, akkor vállat vonva legfeljebb azt felelte rá, hogy: — Talán mégis más volt, akit láttam!...

És ezzel egy művész-élet sorsa el volt intézve...

„Kántorné, — ki, miként értesült a választmány — még az első levél után szerződött Kolozsvárra (betegesen feküdt, nyitott sebekkel, Váradon) néhány előadásra nem jelent meg! Helyét Laborfalvi Róza (Jókainé) közmelegedéssel pótolta, s a választmány által

egy diszöltözettel tiszteltetett meg. Kántorné kimaradása nem kis veszteség volt a nemzeti színészetnek (persze, ezt a kimaradási hibát nem lehetett volna egy hónap múlva helyrehozni!... Ej, öregek, öregek!...) de a választmányt e részben kárkoztatni nem lehet...

Lehet, kedves András bátyám, istenuccse lehet... Nem kell besugásokra és színházi bébillérekre hallgatni, mert megverte az Isten azt a direktort, aki árulkodásokra és besugásokra hallgat. Már pedig én ismertem többet egyenél, aki minden információját ilyen kuforrásokból merítette.

„Ruhatárunk akkori szegénysége okozá, — mondja Fáy, hogy a színház nem valami pompás hazai darabbal nyitott meg.“

E részben is meghököltem egynehányszor. Hát ha nem volt ruhatar, miből tellett fényes bizánczi kosztümökre a Belizár előadására? Adták volna elő a Filozófust, vagy a budai repertoár akármelyik sikerült eredeti darabját. Ugyis „quodlibet“ előadás volt az prologussal, tánczczal, muzsikával, képletekkel. Vigjáték keretében is elfértek volna azok. Mert hogy a Schenk Belizárja mit keresett a megnyitó előadásán, az én előttem örök rejtély marad.

No de, ha rejtély kell, van a színház körül elég. Nem kell visszamenni hatvan esztendő előtti dolgokra. Ilyen első sorban, hogy a nemzeti színház hatvan esztendő óta ideiglenes.

Kell ennél nagyobb rébusz? Adja isten megfejtését mielőbb.

műveltségben hátramaradt népeknél a természet törvénye szerint az első hirnők. Így Ázsia keleti partjaitól a nyugati partokig szakadatlan sorozatban szervezkedik a nép, hogy lerázza nyakáról Európát.

Míg Kelet így készül a nagy leszámolásra, addig Európa államai egymásra féltékenyeknek; e mellett mindannyit a szociális válság fenyegeti. Ha látják az államférfiak a már kimaradhatatlan mérkőzést Európa és Ázsia között, akkor első sorban a minden kérdést uraló társadalmi probléma megoldására fektessék a fősúlyt. A megújított társadalom eszménye képes lesz a népeket egy szövetségben egyesíteni az európai kultúra szupremáciájának védelmére és föntartására, amint majd kilencszáz évvel ezelőtt a Szentföld földszabeditásának eszméje a kereszténységet fegyverbe állította. Ez egyesülésnek útját egyengetheti a szocializmus, mely annyi akadály dacára Európa proletárjait már is egyesítette; míg a nemzetek között támasztott féltékenység Európának és vele az európai kultúrának áthatja meg sirját.

A kormány lemondott.

— A mai minisztertanácsa határozata. —

Budapest, szeptember 22.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel visszaérkezett Bécsből s néhány órával később már minisztertanácsban informálta a kormány tagjait bécsi tárgyalásairól és királyi audienciájáról. Ennek az informálásnak pedig az lett az eredménye, hogy a minisztertanács elhatározta a kormány lemondását, amelyet azzal a kérelemmel terjesztenek a király elé, hogy az új kormányt lehetőleg sürgősen nevezze ki, nehogy a kormány tagjai hosszabb időn keresztül kénytelenek legyenek ügyvezetői minőségben helyeiken maradni.

Ez a mai napnak nagy és jelentős eseménye, amelynek körülményeiről kiválóan beavatott helyen így informáltak bennünket:

— A kormány ma délben — sokkal korábban, mint sem akarta volna — kénytelen volt lemondását aláírni, mert *mindazok a pontozatok, amelyek alapján Wekerle a kibontakozást meg akarta csinálni, Bécsben visszautasítottak.* Az ugynevezett 9-es bizottság katonai programját Bécsben nem akarják megadni és egyes olyan csekély előnyökről lehetne csak szó, amelyekkel a nemzet célja menni nem lehet. Eppen így vagyunk a *készítések* felvételével, amelyet az osztrák kormány nem akar garantálni és amelyhez tudvalevőleg az osztrák parlamenti határozat szükséges. Így tehát ebben a percben aképpen áll a helyzet, hogy lehetetlen Kossuthnak, Apponyinak támogatni a függetlenségi párt nevében egy olyan kormányzatot, amely ezeket a minimális koncessziókat sem hozza meg. De a mai minisztertanácsban nemcsak Kossuth volt az, aki kijelentette, hogy semmiképpen sem lehet ilyen módon tárgyalni, hanem az összes miniszterek, köztük maga Wekerle, de legfőképpen Andrássy is kijelentették, hogy azok az engedmények, amelyeket Wekerlének ajánlottak Bécsben, még csak arra sem méltók, hogy azok miatt Bécsbe utazzék az ember. Így állt a helyzet a mai minisztertanácsban és az első tíz perccen belül elhatározott dolog volt, hogy a kormány mindenképpen azonnal beadja lemondását és hogy nem lehet azokat a gyalázatos támadásokat tovább is szó nélkül hagyni, amelyeket Bécsben zudítanak reánk. A miniszterelnök bécsi tárgyalásai alatt annyi rosszulindulttal és annyi ravaszággal találkozott, amilyenre példa még nem volt. Így például

gróf Aehrenthal olyan kerékkötője Bécsben a magyar érdekeknek és olyan elrontója minden lehetségesnek, hogy bátran el lehet mondani, hogy ő ez idő szerint a bécsi kamarilla legfőbb képviselője, annak a kamarillának, amelynek az a programja, hogy Magyarországon a bankkérdést nem paktum, hanem a nemzet letörésével kell elintézni. Bécsi körökben általában az a felfogás uralkodik, hogy Magyarország ellen nagy, a végsőkig menő harcra fognak, miután Ferencz Ferdinánd trónörökös folytonosan hangoztatja Aehrenthal és az egész bécsi kamarilla előtt, hogy teljesen lehetetlen, hogy Magyarországon a katonai kérdések s önállósítási törekvések minden évben újra előtérbe nyomuljanak. De legfőképpen — és ez az, ami a helyzetet teljesen elrontotta — biznak abban, hogy Lukács Lászlónak sikerülni fog Magyarországon rendet csinálni. És Lukács Lászlónak bizalmas emberei, ezek közé tartoznak báró Fejérváry Géza, gróf Khuen-Héderváry, a legmagasabb bécsi köröket megdolgozták olyan értelemben, hogy a Lukács-féle vállalkozás eredményes lesz.

A mai helyzetben azonban nem az a fontos, hogy a kormány lemondott, mert hiszen Wekerle Sándor miniszterelnök július tizediki beszédében, amelyben bejelentette a képviselőháznak, hogy a király a kormányt újból kinevezte, bejelentette azt is, hogy ez a kormány csak ideiglenesen átmeneti, amely szeptember huszonnyolcadika előtt ismét beadja lemondását. — Ennek a bejelentésnek tehát teljesen megfelel a minisztertanács mai határozata, s éppen ezért a mai napnak tulajdonképpen az az eseménye, hogy a kormány a miniszterelnök referátuma alapján konstataálta, hogy Bécs merev magatartása miatt nem tudja megtalálni azt a bázist, amelyre a kibontakozás fölépíthető lenne. Még azt a megoldási tervet sem fogadták el, amely — mint mai számunkban megírtuk — a kilenczes bizottsági program megvalósításáért és a készfizetések fölvételeért teljes tizesztendőre 1921-ig hosszabbította volna meg a közös bank szabadalmát. Így aztán Wekerle miniszterelnök nem is volt abban a kellemes helyzetben, hogy a mai minisztertanács elé más javaslatot terjeszzen, mint a lemondást. Más kérdés az, hogy milyen fogadtatásban fog részesülni Bécsben szombaton Wekerle, amikor előterjeszti a királynak a kabinet demisszióját. A Bécsből érkező hírek ugyanis még mindig azt hangsúlyozzák, hogy a király most sem tér el attól a felfogástól, hogy a kormányt és a koalíciót kötelezi a paktum a választói reform megvalósítására és az annexiók költségeinek — mint rendkívüli és sürgős szükségletnek — megszavazására, s így nagyon könnyen megeshetik, hogy a király nem fogadja el a kormány lemondását.

Igen nagy befolyása lesz a válság megoldására II. Vilmos német császárnak, akinek állásfoglalásáról igen érdekes információkat kaptunk.

A döntő minisztertanács.

Wekerle Sándor miniszterelnök, aki ma reggel érkezett vissza Bécsből, ma délelőttre minisztertanácsot hívott össze, amelyet a kereskedelmi minisztériumban tartottak meg. A kormány tagjai délelőtt tíz óra után kezdtek gyülekezni a kereskedelmi minisztériumban, ahol tizenegy órakor kezdődött a tanácskozás. Még a minisztertanács megkezdése előtt tíz órakor gróf Apponyi Albert kultuszminiszter látogatta meg Kossuthot és fél óra hosszat tárgyalt vele. A miniszteri tanácskozással azonban

Günther Antal igazságügyminiszter igen hamar eltávozott — nagybeteg feleségéhez. A kabinet mai tárgyalása iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozott. Képviselők és újságírók se-rege várta a minisztereknek előreláthatóan döntő elhatározását. Élénk feltűnést keltett, hogy kora délelőtt Vörös László, a Fejérváry-kormány minisztere járt a kereskedelmi minisztériumban. Valami viczinális ügyről érdeklődött.

A tanácskozásban Wekerle Sándor miniszterelnök elnökölt és a jegyzőkönyvet Márfy Albin államtitkár írta. A miniszterelnök előterjesztette a közös miniszteri tanácskozásban történt dolgokat és az osztrák miniszterekkel való tárgyalás részleteit, azután megindult a tanácskozás, mely két óra hosszat tartott. Fél egy óra tájban hagyta el a palotát Márfy miniszterelnöki államtitkár, aki a tanácskozás jegyzőkönyvét vezette. A miniszterek azonban még mind együtt maradtak. Egy órára járt az idő, a megbeszélések egyre tartottak. Vagy tíz perc mult el még, amikor elsőnek gróf Andrássy Gyula lépett ki a teremből, nyomában pedig Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter. A képviselők valóságosan megrohanták a két minisztert és megkérdezték, hogy mi lesz most?

— Nem tudom. Mi lemondunk! — felelte Andrássy.

Wekerle miniszterelnök még jó ideig tanácskozott Kossuth Ferenczcel s azután több képviselőnek ezt mondta:

— A kormány lemondott s arra kéri a királyt, hogy a lemondás elfogadásával még szeptember huszonnyolcadika, tehát a képviselőház ülése előtt nevezze ki az új kormányt.

Arra a kérdésre, hogy mikor utazik Bécsbe, Wekerle Sándor azt felelte, hogy még ennek a hétnek a folyamán.

A nevezetes minisztertanácsról a következő félhivatalos jelentéseket adták ki:

A minisztertanács, amelyben Günther Antal igazságügyminiszter családi okok miatt nem vehetett részt, délután 1 óráig tartott. A minisztertanács elintézte a függőben lévő kérdéseket, megvitatta az általános politikai helyzetet és ennek eredményeként elhatározta a kormány lemondását, azzal, hogy felmentését és az új kormány kinevezését szeptember 28-ára, a képviselőház újból való összeülésének idejére kérelmezi. (Bud. Tud.)

A „Magyar Tuóósító” pedig a következő félhivatalos jelentést adta ki:

A minisztertanács egynegyed kettőkor ért véget. A tanácskozás kezdetén a folyó ügyek elintézésénél résztvett Márfy Albin államtitkár is. Egynegyed 2 órakor távoztak el a miniszterek a kereskedelemügyi minisztériumból és ezután Wekerle Sándor miniszterelnök folytatott Kossuth Ferencz miniszterrel még egy negyedórán át tartó megbeszélést. A miniszteri tanácskozással a következő hivatalos kommuniké adták ki:

A mai minisztertanács első sorban elintézte a sürgősebb folyó ügyeket, majd rátért a politikai helyzet beható megvitatására és ennek folyamán arra kérte, illetőleg hatalmazta fel Wekerle Sándor miniszterelnököt, hogy valamint eddig is tette, úgy továbbra is a legsürgősebben szorgalmazza a fel-ségénél azt, hogy szeptember 28-ika előtt a magyar válság tekintetében egy, vagy más irányban véglegesen döntsön, minthogy lehetetlen volna az, hogy a jelenlegi kormány mostani helyzetében további megmaradásra vállalkozzék.

A lemondás a király előtt.

A kormány a mai minisztertanácsban elhatározta ugyan a lemondást, az erről szóló okiratot azonban még nem írták alá a miniszterek. Ebből a célból valószínűleg pénteken ismét minisztertanács lesz, amelyen aztán aláírják a lemondást. A kétnapos halasztásnak az az oka, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök gyengélkedik s így nem tud Bécsbe utazni. Baja azonban muló természetű, mindössze egy kis láza van s előreláthatólag pénteken este már Bécsbe utazhatik. Szombaton fog ismét a király elé járulni, hogy a kormány lemondását személyesen előterjeszse őfelségének. Wekerle bécsi útja után minisztertanács lesz, amely ugy-

a képviselőház összeülését, mint pedig a pártok értekezletét meg fogja előzni.

A német császár és a válság.

A politikai világban nagy érdeklődést keltettek azok a hírek, amelyek Németországban a magyar válságba való befolyásáról szólnak. A germán szövetséges ugyanis nagy súlyt helyez arra, hogy az osztrák-magyar monarchia valóban méltó legyen erre a szövetségre, vagyis, hogy a hadereje olyan legyen, amely egy esetleges szláv-germán összeütközés esetében meg tudja oldani a reá váró feladatot. Már pedig a gross-mezeritschi hadgyakorlatokon, amelyeknek az volt a céljuk, hogy a szövetséges német császár előtt megmutassák a hadsereg harczképességét és kiváló szervezését, ennek éppen az ellenkezője derült ki. Vilmos császár meggyőződött arról, hogy a hadsereg fölszerelése igen sok kívánni valót mutat föl, a kiképzés hiányos, a vezénylet pedig egyenesen botrányos. Szóval a nagy díszbemutatóból európai blamázs lett, amelynek első következménye egy sereg már bementett nyugdíjazás lesz, de ezen kívül sokkal fontosabb az, hogy Németország most már a legnagyobb nyomattal követeli, hogy a hadsereg harczképessége fokoztassék és hogy — ezt elrendő — a monarchia határain belül konszolidált viszonyok teremtsenek. Bethmann-Hollweg német birodalmi kancellár azokban az eszmecserékben, amelyeket gróf Aehrenthal közös külügyminiszterrel folytatott mostani bécsi időzése alkalmával, részletesen kiterjeszkedett ezekre a kérdésekre és különösen nagy nyomattal utalt a magyar válság megoldásának szükségességére, mint amely nélkül már a nagyhatalmi állás is veszélyeztetve van. A német császár különben annyira érdeklődik a válság minden részlete iránt és annyira ismerni óhajtja a hangulatot az országban, hogy Csirszky-Bögendorff bécsi német nagykövetet megbízta, szerezzen közvetlen tapasztalatokat és úgy tegyen neki jelentést. Csirszky nagykövet ma este már Budapestre is érkezett, ahonnan néhány napi időzés után több kiráduást tesz az országba, hogy a viszonyokat tanulmányozza. A német császárnak ez az állásfoglalása igen nagy hatással lesz a válság megoldására s ma már azt is beszélték, hogy szombaton, amikor Wekerle Sándor miniszterelnök ismét a király előtt lesz, már dönteni is fog a király, még pedig olyan értelemben, hogy a katonai kérdéseket az Andrássy-féle előterjesztés értelmében rendezzi. A királyi elhatározás talán már vasárnap királyi kézirat formájában meg is jelenik a hivatalos lapban, amely ugyanakkor közölni fogja az új kormány kinevezését is. Ez a hír természetesen még korai, azonban az kétségtelen, hogy a német császár kívánja a hadsereg fejlesztését, ezt pedig a válság megoldásának kell megelőznie.

A lemondás hatása.

A politikai világban a kormány lemondásának elhatározása nem keltett olyan nagy hatást, mint annak konstatálása, hogy a bécsi körök merev álláspontja miatt a kormány nem talál bázist a kibontakozás munkájára.

A függetlenségi pártkörben még a mai események sem keltettek nagyobb élénkséget. A párt vezetőtagjai közül senki sem látogatja mostanában a pártkört, ahol éppen ezért csak kevesen szoktak összegyűlni. Így ma este is mindössze huszan voltak együtt, akik azonban élénken vitákoztak. Kossuth Ferencz környezetéből hozták a hírt, hogy a válság alkotmányos megoldására, tekintve Bécs merevségét, nagyon kevés remény van, s hogy minden valószínűség szerint ismét törvényellenes kormányzattal fognak megpróbálkozni. A függetlenségi párt ebben az esetben természetesen tömören és egysé-

sen fog harczba szállni a nemzet jogaiért és bizonyos, hogy ebben a küzdelemben részt fognak venni az alkotmányos alapon álló haivanhetesek, sőt az egész ország is. A párt tagjai különben kisebb-nagyobb csoportokban a körhelyiségen kívül szoktak találkozni. Különösen a Just-Holló-Batthyány csoport tagjai tartják fenn sűrűn az érintkezést egymással s most is erélyesen készülődnek a képviselőház ülésére. A mérsékelték is igyekeznek tömörülni és ez a frakció leginkább az országos kaszinóban gyülekezik, s ott beszélnek meg következő eljárásukat. A párt hétfői értekezlete mindenesetre igen nagy jelentőségű lesz, mert ezen fog eldőlni, hogy a keddi képviselőházi ülésen milyen magatartást tanúsítanak. A pártban élénken helyeselték Kossuth Ferencznek azt az állásfoglalását, hogy ez a kormány nem ellenjegyezheti azt a királyi kéziratot, amely a képviselőházat esetleg elnapolná.

Az alkotmánypárt körhelyiségében ma este a tagok nagy számban jelentek meg. Ott volt Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, a párt vezére, Széll Kálmán, a párt elnöke, Hadik János gróf és Bolgár Ferencz államtitkárok, valamint sok főrendiházi tag és országgyűlési képviselő. Az est folyamán élénken megbeszéltek a politikai helyzetet és nyilvánvalóvá lett, hogy a kormány a mai minisztertanácsban lemondását elvileg elhatározta, minthogy a képviselőház újból való egybeülése előtt fölmentését kell kérnie. Formailag a lemondás még nem történt meg. Ez a legközelebbi minisztertanácsban, amelyet még a képviselőház összeülése előtt hívnak egybe, fog megtörténni. E minisztertanácsban aláírják a lemondási kérvényt, amelyet a miniszterelnök még szeptember 28-a előtt terjeszt a király elé. Az alkotmánypártban úgy voltak értesülve, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök királyi kihallgatása alkalmasint szombaton vagy hétfőn lesz.

A néppárttól jellemző, hogy egyáltalában nem ad életjelet magáról. Óvatosan meghúzódva várja, hogy mi fog történni.

Pártértekezletek.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter, az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt elnöke a képviselőház ülését egy nappal megelőzőleg, a hó 27-ére délután 6 órára a párt tagjait értekezletre hívja össze.

Az országgyűlési alkotmánypárt a hó 27-én hétfőn este hét órakor pártértekezletet tart, melyen a politikai helyzettel foglalkozik. A párt a hó 28-án este nyolcz órakor a Hungária fehértermében pártvacsorát tart.

A balpárt, a nemzetiségi klub és a horvát képviselők klubja szeptember 27-én délután szintén értekezletet tartanak, hogy a politikai és parlamentáris helyzetet megbeszéljék.

A képviselőház első ülése.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke holnap érkezik Budapestre és szombaton intézkedni fog a képviselőház legközelebbi ülésének összehívása iránt. A Ház július 10-én hozott határozata értelmében a szünetek utáni első ülést kedden, szeptember 28-án, délelőtt 10 órakor tartja meg. Ez ülés napirendjét az elnöki előterjesztések és irományok betérjesztésén kívül csak a további teendők iránti intézkedés képezte volna, azonban az ülésről, mely formális jellegűnek ígérkezett, mert azt h'esztelik, hogy zajos lefolyású lesz. A kormány lemondásával kapcsolatos nyilatkozatok — úgy jósolják — előreláthatólag nagy vihart fognak felidézni. A banksoport tagjai közül számosan szólásra akarnak jelentkezni, hogy egyrészt a kormányválság kibontakozása körül felmerült körülményeket bíráló tárgyává tegyék, másrészt, hogy a képviselőházat szavazás útján határozott állásfoglalásra bírják. A függetlenségi párt értekezletén fog eldőlni, hogy mennyiben fog ez a jóslás bevalni, azonban ezeken kívül úgy a balpárt tagjai, mint a nemzetiségi és a horvátok is meg fogják ragadni az alkalmat, hogy külön álláspontjukat kifejtésük. Több sürgős interpellációra is van kilátás, amennyiben főkbe közt Nagy György a sinajai zászlósértés tárgyában, a nemzetiségi részéről pedig Maniu Gyula Apponyi nyelvredelele tárgyában fog sürgős interpellációt a kormányhoz intézni.

Lukács László utazása.

Lukács László volt pénzügyminiszter ma délelben felesége társaságában automobilon elutazott Budapestről és este Győrbe érkezett. Győrben holnap reggel folytatják utjukat automobilon a Bécs melletti Bädenbe, ahol több napig fog tartózkodni. Lukács László előreláthatólag csak egy hét múlva fog visszaérkezni automobilján, mely ott tartózkodása alkalmával kirándulásainál rendelkezésre fog állani.

Budapest, szeptember 22.

Gróf Andrássy Gyula elutazása. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter holnap Tiszadobra utazik.

Szerényi államtitkár Budapestén. Szerényi József államtitkár Rómából, a hová fia, dr. Szerényi Sándor miniszteri titkár kíséretében utazott, hogy a nemzetközi munkásbiztosító egyezményt a magyar kormány képviselőjében aláírja, holnap este visszaérkezik Budapestre.

Gróf Tisza István Budapestén. Gróf Tisza István, akit pár napja könnyebb természetű baleset ért a nagyváradi löversenyen, tegnap este Budapestre érkezett.

A nagyváradi megyéspüspök. Nagyváradról jelentik, hogy Lányi József nagyváradi kanonokot, főszentelt püspököt nevezik ki nagyváradi megyéspüspökké. A kinevezést legközelebb hivatalosan közzéteszik. Lányi már Bécsből üdvözlő táviratot kapott.

Lipót Szalvátor főherceg és a horvát koalíció. Zágrábból jelentik: A „Novoszt” című zágrábi lap tegnap azt a hírt közölte, hogy Lipót Szalvátor főherceg legutóbbi itt tartózkodása alkalmával meglátogatta Nikolics volt bányahelyettes és hogy résztvett a horvát-szerb koalícióhoz tartozó politikusok egyik értekezletén és hogy báró Pouchán ebből az alkalomból a királyi kabinetirodájához fordult azzal a kérdéssel, hogy ebben az ügyben mit tegyen? A horvát-szerb koalíció továbbá a főhercegnek memorandumot nyújtott át azzal a kéréssel, hogy őfelsége elé terjeszse, ami meg is történt volna. Ezt a hírt illetékes helyen egészében és összes részleteiben tendenciózus koholmányoknak minősítik, amelynek csak az a célja, hogy a horvát-szerb koalíciónak a mai rezsim ellen irányuló törekvéseit szolgálja.

EGYHÁZAK.

— (Evangélikus püspöki tanácskozás.) Az ág. hitv. ev. egyházkerületek püspökei ma, szerdán délelőtt, a pesti ev. egyház Deák-téri dísztermében tanácskozást tartottak, amelyen folyó ügyeket intéztek el.

— (A református egyházból.) A reformátusok egyetemes konventje október 30-án kezdi meg ősi ülésszakát. Közben a reformáció évfordulóján, október 31-én tartja meg a konvent az országos Kálvin-ünnepét díszülés keretében.

A dunamelléki református egyházkerület október 16-án és a következő napokon tartja ez évi rendes üléseinek sorozatát.

Az országos református lelkes-egyesület évi nagygyűlését szeptember 29. és 30. napjain tartja Debreczenben. A lelkesek fogadtatása szeptember 28. és 29-én délelőtt lesz a debreczeni vasuti indóháznál és 28-án este a Bika-szálló nagyvendéglőben ismerkedési estélyen találkoznak az egyesület tagjai.

— (A protestáns közös bizottság ülése.) A hazai két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyek tárgyalására kiküldött állandó bizottságnak, ma, szerdán délelőtt ülése volt a pesti evangélikus egyház Deák-téri dísztermében. A bizottság a egyes házasságok ügyében kiadott „Provida” kezdetű pápai decretummal és az azzal kapcsolatos kath. főpapi utasítással foglalkozott. A bizottság a teendőkre vonatkozó javaslat kidolgozására egy szűkebb bizottságot küldött ki.

Egy szociális reformmunka.

Budapest, szeptember 22.

Egy nagyjelentőségű s úgy gazdasági, mint szociális szempontból messze kiható törvénytervezetet tesz legközelebb közzé az igazságügyminiszter, melybe alkalmunk volt már ma betekinteni, a csődön kívül köthető kényszer-egyezségről, melyet dr. Schreyer Jakab budapesti ügyvéd, a budapesti ügyvédi karnak egyik díszes kereskedelmi és magánjogi kodifikációs egyik legkiválóbb munkása készített.

A hetvenes és nyolcvanas évek kodifikációs munkálatai ma már egymásután reformra szorulnak. Nemcsak azért, mert az életviszonyaink változtak, melyeknek ma már szűk az a keret, melyet huszonöt-harmincz évvel ezelőtt hozott törvényeink nekik szántak, hanem azért is, és főleg azért, mert egész gazdasági és egész szociális felfogásunk megváltozott, s mert az a strictum jus, amely egykor a fő garanciája lehetett fejlődő állami, gazdasági és társadalmi életünknek, ma már, három-négy évtized után sok esetben indokolatlan barbarizmus forrása lett. Mind hangosabb az óhaj az után, hogy méltányosabb, hogy úgy mondjuk humánusabb intézkedések kerüljenek törvénykönyveinkbe s hogy a vagyonbiztonság sérelme nélkül, ami különben nem volna illő kulturállamhoz, a vagyoni vonatkozású törvényes intézkedések minél enyhébben alkalmaztassanak, s hogy az a vagyoni függés, amely egyrészt az adóst a hitelezőjéhez, az alkalmazottat a gazdájához, a tulajdonost az eltulajdonítóhoz köti, ne legyen olyan, mely a gyengébb felet teljesen kiszolgáltatja az erősebbnek.

Ennek a mélyen járó szociális gondolatnak eredménye volt egyrészt a gazdasági munkásokról szóló, azután a gazdasági szociális törvény, a büntető novella, a végrehajtási törvény reformja, az ipartörvény új tervezete, az államvasúti pragmatika, az uszortörvény tervezete, a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztése s egy egész csomó más törvény és tervezet, amely mind a gyengébb fél védelmét célozza az erősebb igazi sérelme nélkül.

Ebben a láncolatban joggal kér helyet a csődönkívül köthető kényszer-egyezség előttiunk fekvő tervezete is, mely hivatva van arra, hogy egzisztenciákat mentsen meg az állástól és családokat a földönfutástól.

Első pillanatra a tervezett nagy reform horderejét laikus nem igen érti meg, mert alig kán tisztában azzal, hogy mit jelent a csődön kívül köthető kényszer-egyezség. De a kérdés maga egyrészt nem oly nehéz, hogy vele mindenki ne foglalkozhassék, akit társadalmi intézményeink érdekelnék, másrészt pedig sokkal fontosabb, hogysem az intézmény iránt való érdeklődést fel ne kellene kelteni a legszélesebb körökben.

Régi magyar igazság az, hogy a legsoványabb egyezség is többet ér, mint a legzsírosabb per. Ez a gondolat vezette a magyar törvényhozást, mikor már tizenhat évvel ezelőtt, a sommás eljárás új kodifikálásánál az egyezségi eljárást oly széles alapon rendezte, mint azelőtt a mi peres eljárásunkban ismeretlen volt, mert abból indult ki, hogy ha az adós és hitelező a maguk jogviszonyát egyezségileg tudják rendezni, ez anyagilag is előnyösebb mindkét félre, mintha egy hosszadalmas pert kell lefolytatniok, rövidebb eljárás, mintha a jogvita eldöntését bírói ítéletre kell bízniok s végül aránytalanul kevesebb költséggel jár a felekre.

Ez az egyezségi eljárás tizenhat év alatt annyira bevált, hogy a polgári perrendtartásról készült végleges reformjavaslat, mely már évek óta fekszik a képviselőház előtt — fájdalom elintézetlenül — az egyezségi eljárást a legszélesebb alapokra akarja fektetni.

Kétségtelen, hogy a fizetésképtelen adós van leginkább védelemre utalva, mert a hitelezőjével szemben a lehető legszegényebb. Ez az oka annak, hogy már a most érvényben levő, három évtizedes csőd-eljárásunk is felismerte az egyezségi eljárás fontosságát s meghonosította a kényszer-egyezség intézményét, mely szerint a csődbe jutott adós bizonyos esetekben kényszeríthető a hitelezőit arra, hogy vele

a csőd-eljárás lefolytatása nélkül egyezségeket kössenek.

Ez a mai csődbeli kényszer-egyezség azt a célt, amit mi a mai szociális és gazdasági felfogásunk szerint az egyezségektől várunk, ki nem elégítheti. Első sorban azért, mert feltételül köti ki, hogy az adós ellen csőd nyitassék. Hogy mit jelent a csőd, azt nem kell sokat magyarázni. Nemcsak a teljes anyagi romlást, de egész családok pusztulását, sok esetben a becstelenséget. A hitelező kezében tehát a csőd-kérés olyan hathatós fegyver volt, amely ellen az adós nem védekezhetett még legjobb akarata mellett sem, noha tudta, hogy a polgári halállal egyenértékű az, ha ellene a csőd megnyitattik. A közjogaitól megfosztatik az, aki ellen csőd nyitattik, ha képviselő volt, elveszti mandátumát, ha választó volt, elveszti választói jogosultságát. Gyám nem lehetett, közfunkciókat nem teljesíthetett, a társadalmi pozíciójáról le kellett mondania, klubok, kaszinók, társaskörök kizárták tagjaik közül, elvesztette önrendelkezési jogát, s még saját személyében is a tömeggondnok kényének-kedvének volt kitéve, mert ennek engedélye nélkül még a várost sem hagyhatta el. Szóval úgy védekezett ellene a társadalom, mint egy bélpoklos ellen, még akkor is, ha önhibáján kívül jutott csődbe s még akkor is, ha egyik hitelezője tisztán boszúból, lelketlenségéből, esetleg gaszágból kergette a csődbe. A csődbe jutásra és családjára a nyomor és a becstelenség várt. Mert még ha utóbb, a csődnyitás után kényszeríthette is hitelezőit az egyezsége, a csőd gazdasági és szociális hátrányait már viselnie kellett.

Évtizedes agitáció kellett ahhoz, hogy végre a mi igazságügyminiszteriumunk is átlássa a csőd-törvény brutalitását s ha egyéb téren még nem is, de a csődjognak ezen a téren reformra határozta el magát. A külföldi nagy példák után végre nálunk is kísérlet történik arra, hogy a fizetésképtelen adós egyezsége kényszeríthesse a hitelezőit és pedig nem a csődnyitás után, hanem egyenesen a csőd elkerülése végett. Eddig is voltak ilyen egyezségek, de azok magánaton történtek s azokban az adósok teljesen ki voltak szolgáltatva a hitelezőiknek. Ha egy hitelező megköthette magát, akkor vagy egyáltalán megakadályozhatott minden egyezségeket az adós és a többi hitelező közt is, vagy pedig ha neki tetszett, egyszerűen olyan feltételt szabhatott az adósnak, hogy ez még a csőd borzalmait is inkább választotta, mint azt az egyezségeket, mely anyagi helyzetén még rontott volna.

A jelen tervezet célja az, hogy ilyen csőd előtti egyezsége a hitelezők mindegyike kényszeríthető legyen, s hogy a csőd-eljárás megszűnjön a hitelező kezében zsaroló fegyver lenni az adós ellen. Méltányos. Nemcsak azért, mert ily módon az egyelőre fizetésképtelen adós is hasznos és kereső tagja marad gazdasági életünknek, hanem azért is, mert egész családok mentetnek meg az elzüléstől, az elnyomorodástól, az éhségtől, hisz az eddigi kenyérkereseti eszköz a kezükből erőszakkal ki nem vették.

Nem akarunk a részletkérdésekbe menni. A fő gondolat nagyszerűsége mellett, ezek ugyanis kisebb jelentőségűek. Dr. Schreyer Jakab, aki egyike legkiválóbb jogász elméinknek s mint a kereskedelmi csarnok főtitkára, a kereskedelmi és gazdasági élet követelményeivel is sokkal inkább tisztában van, hogysem ezek a most elhallgatott részletkérdések a legszigorubb kritikát jogi és gazdasági szempontból ki ne állánák. Mi csak a reformnak nagy szociális horderejét akartuk most hangsúlyozni s ezt megértetni a laikusokkal is. Nálunk nincs igen érzék az ilyen reformok iránt, rá akartunk mutatni arra, hogy ez a törvénytervezet, melynek összevissza 39 §-a van, generációk nyomorúságán van hivatva enyhíteni. Ezt pedig nálunk még mindig csak kevés törvényről mondhatjuk el, ahol a törvények csak az adóterhek emelésére, a megélhetési viszonyok megnehezítésére szoktak hozatni s ahol még csak gyenge kísérletek történtek arra, hogy a törvénykönyvünkbe bejusson az a csepp szociális olaj, mely nélkül igazi, modern törvényalkotást el sem volna szabad képzelni.

Anglia és a tengerészeti hatalmak.

Budapest, szeptember 22.

Anglia 1906-ban a vizre bocsátott Dreadnought-tal megkezdte flottájának oly alapon való megerősítését, melytől azt remélte, hogy tengeri uralmát a jövőben is fenntarthatja. Ez a korlátlan tengeri uralom tudvalevőleg azon alapul, hogy az angol hajóhadnak erősebbnek kell lennie, mint a legerősebb két tengeri hatalom együttes hajóhadának. Az angol Dreadnought-ok építésével azonban a többi hatalom is abba a kényszerhelyzetbe jutott, hogy rendkívül nagy összegekbe kerülő óriási csatahajókat építsen. Ennek folytán épülnek most már tizen-nyolc ezer tonnán felüli csatahajók és tizenhatezer tonnás páncélos czirkálók. Eddig átlag egy csatahajó negyven millió koronába került, most ötven, sőt hatvanöt millió koronát emészt fel egy-egy ilyen hajóóriás. Az angol kormány remélte, hogy a Dreadnought-típusú hajók óriási költségeinél fogva a többi hatalom nem lesz abban a helyzetben, hogy Angliával lépést tartson. Az angol taktika azonban ezuttal csődöt mondott. A hatalmak közül éppen az, melyre Anglia a legféltékenyebb, Németország, keresztelte az angolok számítását. A német flotta legújabb típusú hajói tonna tartalomra erősebbek az angol Dreadnought-oknál. Ennek folytán Anglia egy napon arra a kellemetlen tapasztalatra jutott, hogy a nagy anyagi áldozatokkal épített Dreadnoughtjai már mögötte állnak a legújabb típusú hajóóriásoknak.

A többi hatalom flottáinak lázas fejlesztése terméskészülék aggodalomba ejtette azokat, kiknek Anglia tengeri uralma szívükön fekszik. Elsősorban lord Beresford a honi flotta volt parancsnoka kezdte meg a legvehemensebb agitációt a flotta kiépítése érdekében. Beresford tengernagy egyik agitációs beszédében röviden kijelentette, hogy Anglia csak akkor nézhet nyugodtan a jövő elé, ha flottáját megerősítik tíz újabb Dreadnought-hajóval, tizennyolcz Invicibilis czirkálóval, tizennyolcz páncélos gyors czirkálóval és ötvenkét torpedó hajóval. Az angol flottának ez a megerősítése nem kevesebbe kerülne mint másfél milliárd koronába.

Az első „Dreadnought” tizennyolc ezer tonna volt. Ma már az angol admirális még nagyobb tonna tartalmu hadihajókat építet, tekintettel arra, hogy a németek legújabb típusú hajói: „Nassau”, „Westfalen”, „Rheinland” és „Posen” tizennyolc ezeröt száz tonna tartalmuak. A legújabb angol Dreadnought már huszonegyezer tonna. Tekintettel azonban arra, hogy az Egyesült-Államok és Brazília hasontartalmu hajókat épített, az angol admirális elhatározta, hogy most már huszonöt, sőt harmincezer tonnás Dreadnought-okat építet. Franciaországban most nagy az elkeseredés amiatt, hogy miután a legutolsó tíz év alatt közel három milliárd frankot költöttek el, a francia flotta alig rendelkezik negyvenöt első klasszisu hajóval.

Ujabb Ausztria-Magyarország is tervezi hajóhadának létszámát „Dreadnought” típusu hajókkal való megerősítését. Tekintve azonban a horribilis költségeket, a mi monarchiánk csak a messze távolból fogja követni a tengeri hatalmak lázas fegyverkezését.

KÜLFÖLD.

A német kancellár elutazása. A német birodalmi kancellár ma délelőtt elutazott Bécsből. Elutazása előtt összes ismerőseihez azt a kérést intézte, hogy bucsuvétel végett ne jelenjenek meg a vasutnál. *Tschirschky* német nagykövet és felesége és a nagykövetség személyzete az Imperjal-szállóban vettek tőle bucsút.

A császár külföldi útja. A császár külföldi utazásának programja még most sincs véglegesen megállapítva, de annyi bizonyosnak látszik, hogy a császár el fog látogatni Olaszországba. Az ingadozásnak az az oka, hogy a császár minden áron meg akarja látogatni Athénben a görög királyi családot s abban bizakodnak, hogy Olaszországból hazatérve alkalma nyílik az athéni látogatásra, mert akkoráig a görög törvényhozás már tisztázta a helyzetet. A császárné betegsége nem aggasztó s úgy látszik, egészen könnyű természetű vesebaj.

Támadás Izvolszki ellen. A pétervári „Novoje Vremja” a buklaui találkozás évfordulója alkalmából élesen megtámadja *Izvolszki*-t s azt mondja, hogy a boszniai kérdésben *Aehrenthal* gróf által félvezetette magát. A *Novoje Vremja* a tényállás előadását és az erre vonatkozó diplomáciai okiratok közzétételét követeli.

A szerbek cáfolnak. Néhány nap előtt a *Vesernya* Posta külön kiadást adott és plakátokon hirdette, hogy Szerbiában legközelebb proklamálják a köztársaságot. Miután ez a hír nem bizonyult valószínűnek, egy hírlapíró felkereste a szófiai szerb követet, *Pivot*-ot, aki kijelentette, hogy ez a hír teljesen tarthatatlan és az ő tudomása szerint nem Belgrádból származik. A hírek tendenciája az, hogy meghiúsítsák az új szerb 30,000,000 kölcsöntde ez a manőver sikertelen fog maradni. A beszélgetés további folyamán kijelentette a követ, hogy a *György* hercegről szóló hírek legnagyobb része alaptalan. A hercegnek a hadsereg tisztjeivel semmiféle összeköttetése nincs, mióta a trónról lemondott, teljesen visszavonult a politikától és legközelebb el is fogja hagyni az országot. Ami a szerb kereskedelmi szerződések ügyét illeti, erre vonatkozólag a követ azt mondta, hogy Szerbiának már nincs szüksége arra, hogy Ausztria-Magyarországgal szerződést kössön és ennek az állításának az igazságát a legközelebbi idők meg is fogják mutatni.

A Pravda közli, hogy az utóbbi időben kidolgozták az udvari szabályzatot, amelyet a király már jóváhagyott és amely a szkupstina elé fog kerülni. Az udvari szabályzat rendezi a királyi család tagjainak helyzetét. Tartalmát és szövegét mélyesen titkolják, a minnek az a magyarázata, hogy újabb terheket ró az államkincstárra. Ezzel a hírrel szemben udvari körökből kijelentik, hogy a statutumok nincsenek kidolgozva.

A bolgár függetlenség elismerése. *Fynglai* angol követ megbízó levelének átnyújtása alkalmából a királyhoz beszédet intézett, amelyben a többi között a következőket mondta:

— Bulgáriában a kultúra összes terén elért sikerei hazámban élénk rokonszenvvel üdvözlöttek és fejedelmem meg van győződve, hogy a fiatal királyság fejlődése új és termékeny föllendülést fog nyerni felséged bölcs vezetésével, mely épp úgy, mint a múltban, népét a virágzó béke útjain fogja tudni vezetni.

Ferdinánd király a következőleg válaszolt:

— Rendkívül hálás vagyok azon kívánalmakért, amelyeket felséged fejedelmük ön által úgy házam, mint Bulgária irányában kifejezésre jutott és amelyek nekem, tekintettel a minket egyesítő kötelékekre, melyek a közeli rokonságból erednek, rám nézve igen értékesek. Kérem önt, legyen ő felségénél élénk köszönetemnek tolmácsa ezen kívánságokért, valamint azon rokonszenvért, amelylyel a király és a brit nemzet folytonos fáradságainkat kíséri, hogy Bulgáriából a haladás, a civilizáció és a rend hazájává tegyék a Keleten.

Salve ostas, az ujonnan kinevezett görög követ megbízó levelének átadásakor a következőket jelentette:

— Szívesen használnom fel az alkalmat, hogy felségedet biztosítsam, hogy minden fáradságaim arra fognak irányulni, hogy a két királyság

közt oly szerencsésen helyreállított barátságos kötelékeket még a jövőben még szorosabbá fűzzem. Midőn különben minden erőm ezen óhajtott cél elérésének szenteltem, csak megfelelő felséges uralkodóm őszinte kívánságának, valamint a görög kormánytól nekem átadott megbízásnak.

Ferdinánd király a következőleg válaszolt:

— Fogadja köszönetemet azon érzéseikért, amelyekkel ön tolmácsa uralkodójának, midőn annak kívánságait és a görög kormányt kifejezi, amelyek arra irányulnak, hogy a két királyság közt oly szerencsésen visszaállított barátságos kötelékek a jövőben még szorosabbra kötessenek és midőn ön biztosít engem azon fáradságokról, amelyeket ön ezen cél megvalósításánál követni fog.

A bécsi német nagykövet Magyarországon. Bécsből jelentik, hogy *Tschirschky* német nagykövet ma délután Budapestre utazott és hosszabb ideig fog Magyarországon időzni. Budapesten több napot tölt, azután Mezőhegyesre és Fogarasra utazik a mentelepke tanulmányozására. *Wekerle* miniszterelnök holnap a nagykövet tiszteletére ebédet ad.

A spanyolok Marokkóban. A spanyol külügyi államtitkár *Beni Muaz* marokkói követnek jegyzéket nyújtott át, amely a maghzen részéről hangzottatott követelésekre konkrét formában válaszolt. Melillából jelentik, hogy a tegnapi harcokban *Mizán*-t, a harkák egyik legjelentékenyebb vezérét elfogták. A *Beni Sikar* és a *Srajana*-törzs ellen vonult csapatok ma ismét megkezdték a harcot.

Melillából délután 4 órakor a spanyol hadcsapatok tüzelését lehetett hallani. A spanyol csapatok *Suk-Haden* és *Beni Sicar* környékét bombázzák. *Orozso* tábornok csapatai tegnapelőtt megszállták *Adgraz* kutjait.

Keresztény szociálisták veresége. Csernovitzban a mai községi választásokon a keresztény szociálisták nagy vereséget szenvedtek s az egyesült ellenzéki párt jelöltjei, németek és zsidók nagy többséggel kerültek be a községtanácsba. A keresztényszociálisták a vereség miatt felbőszülve járkák be a várost, nagy zavargásokat rendeznek, sok helyütt verekezés támadt és a hatóság tehetetlen a városba csődített csöcselék ellen.

A francia tengerész-költségvetés. A francia tengerészeti bizottság tegnap este összeült, hogy a tengerészeti költségvetést megvizsgálja. A bizottság elfogadta a kormány 29 millió frankot tévő többkövetelését a hajóépítési és tüzérségi tételeknél, szintugy elfogadta a kormánynak a legénységi tényleges állományra vonatkozó javaslatait.

Török események. *Dsavid* basa tábornok megbízást kapott, hogy folytassa operációját a *Ljuma* vidéken. Hivatalos katonai körök véleménye szerint *Dsavid* basa olyan haderő fölött rendelkezik, amely minden eshetőségre elő van készítve. A tábornagy most a *Monasztir*-ből küldött négy zászlóaljjal és az operációs területen rendelkezésre álló 7-8 zászlóaljjal, valamint két gyors-tűzelő tüttel és két gépfegyveres századdal rendelkezik.

Hivatalos körökben a jemeni vilájet állapotait lényegesen kedvezőnek ítélik, mert a kormány csapatai visszaverték *Itrisz Szaid* legutóbbi támadását. Ezért elálltak attól a szándéktól, hogy nagyobb csapatokat küldenek oda és a már uton levők, illetve utrakész tizenegy zászlóalj közül legfeljebb négyet, vagy ötöt küldenek el. Ezeknek egy részét esetleg *Asszirba* fogják irányítani. Jemenbe eddig két tripoliszi (Afrika) zászlóalj és két hedszasi zászlóalj érkezett meg. A váli korábbi jelentései, amelyek szerint *Jahia* imám és *Itrisz Szaid* együttműködnek, tévedéseknek bizonyultak. Lehetségesnek tartják, hogy kettőjük között, ha csapataik találkoznak, szintén ütközet támadna.

A török kormány erélyes lépéseket tett újabban, hogy a bandák ellen hozott rendeleteket szigoruan végrehajtsák. Bizonyos mértékben statáriális állapotok lépnek életbe, amennyiben az elfogott banda tagokat rögtön-ítélő bíróság elé állítják és ha bűnösöknek találják az ítéletet, 24 óra alatt végrehajtsák.

A görög helyzet. Athéni jelentések szerint mind a két politikai tábor, a kormánypárt és az ellenzék számol azzal, hogy a katonaság nem fog többé befolyjni a politikai dolgokba, de mégis általános az a vélemény, hogy még a katonai program elfogadása esetében sem fog a mostani állapot megváltozni.

A tisztikar egyhangulag elhatározta, hogy til-

taozik *Constantin* trónörökös hazatérése ellen, míg a hadsereg és a haditengerészet nincsen újjászervezve. A határozatot tudtára adták a királynak.

A minisztertanács hozzájárulásával *György* király az összeülő kamara elé manifesztumot fog terjeszteni, amelyben ismerteti az ország helyzetét és hangsúlyozza, hogy a kamara elé kerülő törvényjavaslatok sürgős megszavazásra feltétlenül szükséges és sürgős Görögország tekintélyének megóvására és helyzetének orvoslására.

A pénzügyminiszter közhírré tette, hogy az állam pénzügyi helyzete napról-napra súlyosabb és ha rövid időn belül nem állnak helyre a pénzügyi állapotok, akkor két hónap alatt bekövetkezik az államcsőd.

Kaneából táviratozzák, hogy a négy védőhatalom konzuljai az ideiglenes kormánynak tudomására hozták, hogy a szigetország közigazgatását még az idén októberben fogják a hatalmak véglegesen rendezni. Az új alkotmánytervezetet a védőhatalmak kormányai kidolgozták s az az egy bizonyos, hogy Kréta nem küldhet képviselőket a görög parlamentbe.

A despota Nikita. Montenegróból érkezett me- neküldök beszélik, hogy Montenegró lakossága nagyon el van keseredve *Nikita* fejedelem abszolutisztikus uralma miatt, és az elégtelenség az utóbbi időben már olyan fokra hágott, hogy forradalom kitörésétől félnek.

TÁVIRATOK.

Forgách gróf visszahívása.

Bécs, szeptember 22. *Forgách* Antal gróf belgrádi követ legközelebb elhagyja állását és a külügyminisztériumba fogják behívni.

Az angol pénzügyi reform.

London, szeptember 22. Az alsóház tegnap elfogadta a pénzügyi bill hátralékos paragrafusait, amelyek a jövedelmi és pótdókra vonatkoznak.

Ahmed Riza nagykövet.

Konstantinápoly, szeptember 22. (Saját tudósítónktól.) Beavatott körökben úgy tudják, hogy *Ahmed Riza*, a kamara elnöke párisi nagykövetté van kiszemelve.

Ferdinánd király nem tér ki.

Szofia, szeptember 22. A bolgár táv. ügynökség jelenti: Egyes lapoknak azon jelentése, hogy a bolgár király egész családjával az ortodox hitre szándékozik áttérni, nem igaz és minden alapot nélkülöz.

A bolgár választások.

Szofia, szeptember 22. A pótválasztások most értek véget és ezek után a szobranje képe némileg megváltozott, úgy hogy a pártok számaránya most a következő: kormánypárt (demokraták) 167, agrár párt 22, naczionalista párt (*Danef* pártja) 16, progresszista 3, liberális 3, Stambulof-párti 1 és radikális 1. E szerint az ellenzék a legjobb esetben 32 tagra számíthat a 167 tagu kormánypárttal szemben.

A szerb kölcsön.

Belgrád, szeptember 22. Egy kommunikében a kormány közli, hogy a júliusban kedvezőbb időpontra halasztott tárgyalások *Pacsu*, a szerb kormány delegátusa és az ottomán bank között új kölcsön felvétele ügyében októberben Párisban ismét fel fognak vétetni.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárlatai.

New-York.		szept. 22.	szept. 20.	szept. 21.
<i>Buza</i>	<i>Jacobuza</i>	111	110 ⁷ / ₈	108 ³ / ₄
	<i>juliusra</i>	—	—	—
	szeptemberre	114	110 ³ / ₈	111 ⁷ / ₈
	decemberre	108	106 ³ / ₈	108 ¹ / ₄
<i>Tengeri</i>	<i>májusra</i>	—	—	—
	<i>juliusra</i>	—	—	—
	szeptemberre	76	76	76
	decemberre	71 ³ / ₄	71 ³ / ₄	71 ³ / ₄

Chicago.			
Buza szeptemberre	105.—	102 ³ / ₄	105 ¹ / ₈
decemberre	99 ⁵ / ₈	98 ¹ / ₄	99 ⁷ / ₈
Tengeri szeptemberre	66 ¹ / ₄	68	67 ¹ / ₂

Newyork szept. 22. Gyapot Newyorkban helyben 13.15 (13.10 tegnap), gyapot okt. 12.95 (12.80), gyapot decemberre 12.99 (12.93), gyapot Neworleansban helyben — (—), petroleum Stand white Newyorkban 8.25 (8.25), petroleum Stand white Filadelfiában 8.20 (8.20), petroleum Refined in Cases 10.65 (10.65), petroleum Credit Blancs at Oil City 1.58 (1.58), zsír Western steam 12.75 (12.70). Zsír Rohe és Brothers 13.10 (13.10).

Chicago, szept. 22. (Zárlat.) Zsír szept.-re 12.30 tegnap (12.20), zsír októberre 12.17 (12.10), szalonna short clear 12.43 (12.43), sertészsír szept.-re 23.10 (23.10).

Fabriczius Győző meghalt.

Budapest, szeptember 22.

Pax!

Ide teszem a jobb kezemet a szívemre, hogy elcsendesítem forró lüktetését. Nagy alázkodással meghajtom a fejem és kivetek a szívemből minden lázongó, keserű érzést. Béke legyen bennem és alázat, hogy ne ítélkezem csak, csupán emlékezzem az ember fölött, aki megszenvedett.

Szegény . . . !

Egy szomoru háznak valamelyik szomoru szobájában, szigorú kórházi ágyon befejeződött tegnap egy sorstragédia. Egy nagy emberi dráma, amelynek megrázó mélységét az inszcenáló végzet leásta egy nemzeti történelméig.

Fabriczius Győző honvéd ezredes, akinek nevét három esztendő óta megbocsájtó szívvel ki nem ejtették ebben az országban, — tegnap reggel óta nincs többé. Megtépett, szomoru teste meggyen a békés elmulás felé, ahová megtépett, szomoru neve az idők végezetéig nem fog eljutni soha.

Nagy megilletődéssel lépek gondolatban ehez a kórházi ágyhoz, amelyen egy szenvedő ember szánandó sorsa betölt. És a megilletődésnek ebben a pillanatában nem emlékezem semmi másra, csak éppen a szenvedésekre és nem látok semmi mást, csak azt az összetört, elkínzott, szegény emberi testet, amelynek arcáról egy leírhatatlan, siró fájdalom beszél, a halál némaságának megrázó szavával.

Legyen béke ezzel a szegény kádárral, amelynek élő cselekedetei immár engem is békén hagynak. Legyen béke vele, és ha már valahogy fölemlegetjük, emlékezzünk meg vezeklő nagy kálváriájáról is, amelynek utjait járta.

Kevés nagy tragédiát tudok, megrendítőbbet a Fabricziusénál. Talán a Corioláné lett volna ilyen, ha tragikái bűnét nem a nép dühe, hanem önmaga torolta volna meg hallal.

Fabriczius Győzőt a katonát, egy fölebbvalói parancs kirendelte a magyar parlament Herostratesének. És a kemény, kötelességtudó katonáé engedelmességet a parancsnak. Hogy mit érzett akkor, amikor a szörnyű parancsot teljesítette, azt soha senki meg nem tudta, mert senkinek el nem mondta. Belelátni pedig a katonáé szívébe sem lehet, bárha egyszerűbb, primitívebb is egész valója.

Tehát elvégeztetett, s a nemzeti kincsek romjai felett sirt egy egész nemzet és átkozta . . . nem a kezét, amely a fegyvert irányította, hanem magát az akarattalan fegyvert; amely pedig nem tehetett róla, hogy sújtania kellett.

Szidalom szállt utána akkor is, amikor ura és parancsolója, a legfőbb hadur, jutalmat adott az engedelmes, hű katonának. Ez a kiüntetés azonban feloldás, igazolás lett volna minden más katonának, csak éppen ennek az egyetlen egynek nem volt az. Ennek a kardjával, az engedelmisségével, a gép voltával, mindenével parancsolhatott a legfőbb hadur, csak éppen a lelkével nem.

Fabriczius Győző nem örülhetett a királyi elismerésnek, mert a lelke rabja maradt annak herostratesi emlékének. Minden idegszálát, agyvelejének minden sejtjét át- és átitatta, átmarta annak a szörnyű napnak, azoknak a szörnyű pillanatoknak méregkeserű emlékezése. Épp ez a méreg, ez a halálos, hervasztó, penésztette, marcangolta a lelkét — három! — három rövid esztendőig . . . És három rövid

esztendő alatt megölte előbb a kemény, vihar-edzett katonáé lelkét, aztán megölte a gigászi vasból kovácsolt testét.

Micsoda szörnyű gondolatok forrósága, micsoda pokolbéli érzések gyehennája éghetett abban a szegény emberi testben, abban a szegény halálra töprengett, megbomlott agyvelőben!

Három martiros, véres rövid éven át . . .

Fabriczius Győző ezredes halálának részletei a következők:

Fabriczius Győző a nemzeti ellenállás kezdetén honvédezzredes volt a fővárosban s mint ezredparancsnokot a Fejérváry-kormány kirendelte arra, hogy a képviselőházban a felosztást tartalmazó királyi kéziratot kihirdesse. Fabriczius ezredes egy egész honvédsereg élén bevonult a képviselőházba, ahonnan szuronyos katonái és a rendőrség segítségével kiszorította a képviselőket s az elnöki székéből felolvasta a királyi elnapoló kéziratot. A koalíciós megbékülés évében a király dandárparancsnokká nevezte ki Fabricziust s ebben a minőségében áthelyezte Pozsonyba.

Az ezredes azonban már új állomáshelyének elfoglalása előtt betegeskedni kezdett. A gigászi erejű katonáé szervezetét súlyos idegbaj támadta meg, amely a múlt nyáron már végzetes erővel elhatalmasodott rajta.

A szerencsétlen ember fejfájásáról panaszkodott gyakran, beszéde zavaros volt, cselekedetei pontatlanok. Augusztus tizenhét napján, a király születése napján felment hivatalába, ahol akkor senki sem volt. Ott töltötte a délutánt, feltűnően, egészen különös módon viselkedett. Felebbvalói már ekkor tudtak idegbajáról és a honvédelmi miniszter huszonötödiktől kezdődő három hónapi szabadságot engedélyezett számára. A nyugdíjazásnak lett volna ez bevezetése. Erre azonban már nem került sor.

Mióta hivatalosan is szabadságot tartott, járta Fabriczius az idegbajosok ismert szomoru állomásait. Előbb a családjá magá próbálta ápolni. Bezárták a pozsonyi Zöldszoba-utcában lévő nagy lakást és utazni vitték. Az idegesség azonban, amit eleinte enyhén neurastheniának minősítettek az orvosok, nem enyhült. Hamarosan kénytelenek voltak a kaltenleutgebani szanatóriumban elhelyezni a beteget. Innen — nyilván, — hogy családjá is állandóan közelében lehessen, egy fővárosi szanatóriumba hozták. Itt már konstataáltak rajta a paralyzis progressziva tüneteit. Egyre rosszabbul érezte magát a beteg, egyre gyakrabban volt önkívületben és olykor dühöngő rohamok lepték meg. Az intézet végre is nem volt hajlandó tovább tartani. Egy héttel ezelőtt szállították át a Ringer-fele szanatóriumba, a legsúlyosabb betegnek közé.

Az első napokban a szerencsétlen ember még egypárszor kint sétált a park gyalogutain. A szép őszi napokon, a napfényben a betegek könn üdültek a parkban; egyikük-másikuk előtt megállt a dandárparancsnok, felemelte a kezét, szólni akart, de egyszerre elfelejtette, mit gondolt.

Az utolsó két napon azonban már nem tudott kimozdulni az épületből. Félhalottan feküdt ágyán, szemei fényüket veszítették. Öntudata mindinkább kezdett tűnődni és rokonait sem ismerte már fel. Folyton agyvérzések léptek fel nála. Tegnapelőtt este aztán kétszer egymásután szélhűdés érte, majd tegnap reggelre, a harmadik roham kioltotta az életét.

Délelőtt 10 órakor halt meg.

A szanatórium tulajdonosa rögtön értesítette a gyászos végről az elhunyt anyósát. Tőle vett tudomást róla Fabriczius dandárparancsnok felesége is, aki csak most jött Budapestre. A temetés iránt a család még nem intézkedett. Érdeklődött a haláleset iránt a honvédeparancsnokság is és holttestét kiszállította a XVI. számú helyőrségi kórház halottas kamrájába. Végleges intézkedést még ők sem tettek, csak jelezték, hogy a magasrangú katonát az őt megillető nagy katonai pompával fogják eltemetni.

UJDONSÁGOK.

Rezignáció.

1.

Elmegyek hozzád, szomorún
Álmok, örömek nélkül.
Nincs mirtuszom, nincs koszorúm.

Leülsz mellém szóflaui,
Nézem az ég, hogy kékül —
És körül mennyi rózsa hull.

Perzsel a vágy, mely elhozott,
De ajkunk szüzi, néma,
És csóktalan, és láztalan,
Mint egy hervadt bokréta.

A lábad mellé ülnék újra,
Mint lánykoromba,
Miért borulsz mégis karomba?

Lelkünk beteg és olyan tépett,
A csókunk bágyadt,
Minek hazudni mindig vágyat?

A lábad mellé engedj ülni,
És szemem csókolod,
A szerelemnek vége, vége
S a szerelem oly szép, oly jó volt . . .

R. Beck Blanka.

NAPIREND. Naptár. Szerda, szeptember 23. R. kat. és Prot.: Tekla. — Görög-orosz: szept. 10. Menodóra. — Zsidó: Tisri 8. — A nap két reggel 5 óra 48 perczkor, nyugszik este 5 óra 56 perczkor. — A hold két délután 2 óra 43 perczkor, nyugszik este 10 óra 43 perczkor.

A miniszterelnök fogad d. u. 4 órakor.
Az igazságügyminiszter fogad déli 12 órakor.
A honvédelmi miniszter fogad d. e. 10 órakor.
A pénzügyi államtitkár fogad 12—2-ig.
Az Országos Magyar Iskolaezredés igazgatójánál ülése d. u. 3 órakor a Vármegyeházán. — Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsának ülése, — Kőrösfi Kriesch Aladár és Nagy Sándor kiállításának ünnepélyes megnyitása a Nemzeti Szalonban d. u. 4 órakor. — Lawn-tenisz mesterverseny. — A Magyar Tiszviselők Országos Egyesületének választmányi ülése este 6 órakor. — Az Országos Iparpártoló Szövetség végrehajtó bizottsági ülése d. e. fél 12 órakor az Országos Igazságügyi ülése — Az Osztályországi huzása d. e. fél 9 órakor. — Löverseny d. u. 2 óra 15 perczkor. — A „Magyarok bejövetele”, Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggel 8-tól este 11-ig. Belépődíj 1 korona. — A Kóvér-féle gyűjteményes kiállítás a „Könyves Kálmán” művészeti szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Új Művészeti Szalon Kecskeméti-utca 3. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Urania kiállítása Kigyó-ter, Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum állattára 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10 órától 1 óráig. — Az Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — A Földtani Intézet Múzeuma 10—1-ig. — A Szécsényi Múzeum 10—12-ig. — Az Aquincumi Múzeum egész nap. — A Ráth György Múzeum 10—4-ig. — Az Erzsébet Múzeum délelőtt 9-től fél 1-ig és délután 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3—7-ig. — Az Egyetemi könyvtár 9—12-ig és 3—5-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár és a tanszerkiállítás 9—12-ig és 3—6-ig.

— A Lónyay-pár kirándulása. Lónyay gróf és neje, Stefánia királyi hercegnő jelenleg a bodrogolaszi kastélyban tartózkodnak. A grófi pár ma automobilon S.-A.-Ujhelybe rándult, hol látogatást tett Kiss Odön polgármesternél és rövid tartózkodás után visszatérték Olasziba.

— Günther Antalné betegsége. Dr. Günther igazságügyminiszter neje könnyebb természetű hűlés folytán pár nap óta betegeskedik. Az igazságügyminiszterné délelőtt hirtelen rosszullet fogta el, mely okból az igazságügyminiszter kénytelen volt a miniszteri tanácskozásról eltávozni. Az esti órákban a beteg miniszterné állapota javult, s csak muló rosszulletéről volt szó.

— Ferenczy István síremléke. Az első magyar szobrászművésznek Ferenczy Istvánnak állított síremlék leleplezési ünnepélyére a fővárosból számos művész utazik el Rimaszombatba. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatot a leleplezésen hivatalosan Zala György szobrászművész, a szobrászati szakbizottság előadója és az igazgatóság tagja képviseli, aki a Társulat nevében koszorút is helyez a síremlékre.

— **Chyzer Kornél temetése.** Az ország egyik legkiválóbb közegészségügyi munkásának, Chyzer Kornél halála mély részvétet keltett ország-szeret, különösen az orvosok körében, mert az elhunyt az orvosi kar és a közegészségügyi állapotok fejlesztése érdekében folytatott eredményes munkásságát mindenütt megbecsülték. Chyzer Kornél halálának hírére nemcsak az összes minisztériumok, a Tudományos Akadémia és az orvos-egyesületek épületeire, hanem az országban szerette mindenfelé fekete gyászlobogót tűztek ki. Az elhunyt miniszteri tanácsos holttestét ma reggel kiszállították a kerepesi-uti temető halottsházába, ahová egyre-másra érkeznek a gyászolók díszes koszorúival. A délelőtti folyamán annyi koszorút helyeztek el az ideiglenes ravatalra, hogy a ravatalostermet valóságos virágerdővé varázsolták. Koszorút küldtek többek között, a rokonságon kívül, a belügyminisztérium tisztikara, *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter, *Hadik János* gróf belügyi államtitkár, a Magyar Tudományos Akadémia, különböző orvos-egyesületek és közéletünk jelesei közül is számosan. A temetés ma délután 4 órakor ment végbe általános részvét mellett. A gyászoló család tagjain kívül ott voltak a temetésnél gróf *Andrássy Gyula* belügyminiszter, gróf *Hadik János* és *Bezerédj* Viktor belügyminiszteri államtitkárok, az Akadémia képviselőjében *Ilosvay* Lajos prorektor, *Müller Kálmán* főrendiházi tag, *Wartha V.*, a műegyetem rektora, *Jekelfalussy Zoltán* min. tanácsos, dr. *Hulyra* Ferencz udvari tanácsos rektor és dr. *Gróf Béla* tanár, az állatorvosi főiskola képviselőjében, *Murdácz Pál* és *Kosztka* Emil főörzsorvosok, a belügyminisztérium tisztikara teljes számmal, továbbá *Boda* Dezső főtapitány, dr. *Pekary* Ferencz főkapitányhelyettes, az államrendőrség tisztikara, a budapesti gyógyszer-részletintézet képviselőjében *Sziló János* és *Bayer* Antal elnökök, azonkívül képviseltették magukat az ország majdnem valamennyi gyógyintézete és a budapesti kórházak is. A temetési szertartást a budai ferenczrendi zárda főnöke vezette. A holttestet *Bárfára* szállítják, ahol a családi sírboltba helyezik.

— **Báró Kaas Ivor utazása.** *Kaas Ivor* báró, aki csak nemrégiben gyógyult fel súlyos betegségéből, legnap este visszaérkezett a fővárosba. A báró, akinek egészsége teljesen helyreállt, Somban, beregmegeyi birtokán töltötte a nyarat s a fővárosban csak rövid ideig tartózkodik, mert orvosai tanácsára néhány hétre a délvídekre utazik.

— **Cook nyilatkozata.** Newyorkból jelentik, hogy *Cook* megérkezése után a következőket jelentette ki:

— Az ellenem intézett összes vádak és támadások csak arra vezethetők vissza, hogy az illetők nem ismerik a rendelkezésemre álló kiegészítő bizonyító anyagot. Peary maga be fogja ismerni tévedését.

Cook Newyorkban legközelebb több előadást fog tartani. Előadásonként tízezer dollár honoráriumot kap.

— **Bérmálás Dunabogdányban.** Dr. *Prohászka Ottokár* a székesfejvári egyházmegye püspöke e hó 19. napján osztotta ki a bérmálás szentségét Dunabogdányban, mely alkalomból a község közönsége nagy óvácziókban részesítette a főpásztort. A falu ünnepi mezbe öltözött és úgy várta a püspököt. A püspök dr. *Weresmarthy Miklóssal*, a szentendrei választókerület országgyűlési képviselőjével, *Almásy Sándorral* a pomázi járás főszolgabírájával és *Sárkány Ernővel* a pomázi járás szolgabírájával érkezett a községbe, melynek hártárában banderium várt az érkezőkre. Benn a faluban a község közönsége várakozott és a község-háza előtti diszkapunál *Navarra József* községi főjegyző üdvözölte a főpapot. Bérmálás után tisztelgett Duabogdány község minden rendű testülete és társulata. Az ebéd dr. *Hufnagl János* pápai kamarás, dunabogdányi plébános lakásán volt, mely alkalommal a püspök és *Almásy* főszolgabíremek beszédet mondott.

— **Katonai alreáliskola felavatása.** Mint Marosvásárhelyről jelentik, az oda áthelyezett katonai alreáliskolát október hó 4-én fogják felavatni.

— **Nász az Eulenburg-családban.** Egy Berlinből érkezett távirat hírül adja, hogy *Eulenburg* hercegnek harmadik fia, *Eulenburg Szigvart* gróf ma ma vezette oltárhoz *Stegemon* Helén koncert-énekesnőt.

— **Nemzetközi sajtóértökélet Londonban.** Az első brit nemzetközi újságíró-egyesület tegnap este a sajtószövetség kiküldöttjeinek tiszteletére bankettet rendezett Londonban, mely Sir Edward Grey külügyminiszter föltűnésteltő beszéde révén politikai jelentőséget is nyert.

A Cecil-szálló Viktoria termében hatszáznál több vendég gyűlt össze s közöttük ott voltak a londoni társadalom legelőkelőbbjei. Sir Edward Grey külügyminiszter az Edward királyra mondott felköszöntő után a sajtóra emelt poharat. Élénk üdvözlés között azzal kezdte szavait, hogy bár a parlament ülészek s ő tul van terhelve munkával, nem akarja elmulasztani az alkalmat, hogy az újságírókat mint Angolország vendégeit a brit kormány nevében a legszivesebben üdvözölje. A sajtó manapság, folytatta szavait a miniszter, nagy darab területet a nyilvános életből. Az újságírók és a politikusok között baráti érzésnek kell uralkodnia. Az újságok a nyilvánosság embereire nélkülözhetetlenek. Újságok nélkül nincs nyilvánosság. Hogy azonban a nyilvánosság emberei mennyiben nélkülözhetetlenek az újságoknak, azt átengedem az önök ítélletének. A sajtó hatalma minden oldalon ismert és évről-évre nő. A külügyi politikában a diplomácia munkáját a sajtó föladatai fedezik. Mindkettőnek az kell hogy legyen a célja, hogy a nemzetközi viszonyok útját egyengesse. Természetesen nem mindig könnyű az újságnak, hogy a hazafiság kötelességét és a nemzetközi viszonyok ápolását összhangba hozza. Az államok, a nemzetek és a fajok minden konfliktusa jelentőségét veszti, ha a sajtó azon van, hogy ne szétválasztó, hanem összekötő tényező legyen s az általános emberiség érdekeit munkálja.

Grey miniszter rendkívül előkelő formájú és gondolatokban gazdag beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be: „Poharamat emelem a sajtószövetségre, s egyúttal *Singer* Vilmosra. Csodálom az ő nagyszerű munkavégzését. Abban biztos vagyok, hogy londoni látogatásából az ő hazája iránt is a legjobb érzelmeket táplálja.“

A beszédet rendkívüli tetszéssel fogadták. A tetszészaj lecsillapulta után *Singer* Vilmos elnök állott föl szólásra s többek között a következőket mondotta:

— Boldog vagyok, hogy e birodalom legnagyobb politikai személyeinek egyikének, a külügyminiszter urnak szavait idézhetem, aki nemrégiben az angol sajtó előtt a következő nyilatkozatot tette: „Anglia külpolitikája abban áll, hogy mi megtartjuk, amink van, konszolidáljuk és továbbfejlesztjük azt úgy, hogy más nemzetekkel a konfliktusokat, amennyire csak lehet, elkerüljük s így ideáljainkat az egész világon valóra váltsuk.“ Mennyire találatlan megállapíthatni ma, hogy ő Exzellenziájának ezek a szavai a mi programunkat is kifejezik. Mi is meg akarjuk tartani a mi erkölcsi és anyagi birtokállományunkat, konszolidálni és fejleszteni akarjuk azt s mi is el akarjuk kerülni a konfliktusokat más nemzetbeli kollégáinkkal, — ami nem is olyan igen könnyű. (Derűltég.) Ma bennünket több köt össze, mint a munka rokonsága. Ma szellemi rokonság van közöttünk. Ma mi egy készen álló irodalmi hadsereg vagyunk, amely elszánt vitézséggel őrzi és védelmezi az emberiség drágán vásárolt javait. Irodalmi hadsereg vagyunk, amely az egyesek és a nemzetek között való barátság, igazságosság és méltányosság jótéteményeit nemzetközi értékeké emeli.

Singer ezzel végzi szavait: Ezt az országot, a király ő felségét és az ő kormányát köszöntöm, amikor fennhangon kiáltom: Eljen Angolország, éljen a külügyminiszter ur ő excellenziája! (Zajos tetszés.)

Ezután még *Gratwicke* őrnagy, továbbá német nyelven *Schweitzer* alelnök (Berlin), aki Anglia vendégszeretét ünnepelte szíves szavakkal, *Taunay* (Páris), aki humoros beszédben a hölgyeket köszöntötte fel; ezek nevében *Stuart* asszony három nyelven felelt kedvesen és elmésen.

Edvárd királytól a következő távirat érkezett *Singer* Vilmoshoz, a nemzetközi sajtószövetség elnökéhez:

A király meglelégedéssel fogadta a sajtószövetség szeretetreméltó táviratában kifejezett hódolatot. Öfelsége szívből köszöni a király és a királyné egészsége javára kifejezett jókívánásait s kéri önt, hogy ezt közölje a bizottsággal is.

A delegátusok tanácskozása fényes lefolyású volt. Ma este a lordmayornál volt tiszteletükre fogadás. A mai lapok bőven foglalkoznak *Grey* külügyminiszter beszédével, amely politikai erejével és pompás ötleteivel a banket résztvevőire a legjobb benyomást tette. általában hangoztatják és

kiemelik beszéde befejező részének kiváló politikai fontosságát, amely az Ausztria-Magyarországgal való jó viszony bizonyítéka.

— **Sternberg, aki mindent visszavon.** Lapunk mai számában röviden már adtunk hírt arról, hogy gróf *Sternberg* osztrák képviselő visszakapta tisztí rangját. Ez úgy meghatotta a grótot, hogy egyszerre bárányszeliddé lett és visszavonta eddigi összes támadásait. Most visszavonó és bocsánatkérő levelének egész szövege, melyet dr. *Pattaihoz*, a Reichsrath elnökéhez intézett, előtünk van. A levél így szól:

„Elnök ur! Miután az első Landwehr-nyalozezred tisztikarának ítéletével becsületemhez többé kétség nem férhet és minthogy az eddig függőben lévő becsületbeli ügyeim lovagias elintézését nyertek, kötelességemnek tartom, hogy lehetőleg jóvátegyek minden, a becsületemért vívott harczban elkövetett igaztalanságot. Azt hiszem, hogy ebben a pillanatban, amikor már senki sem vonhat felelősségre, megtehetem ezt anélkül, hogy valaki ezért nem tiszta motívumokat írta terhemre. Első sorban ő felségétől fölcent személye ellen elkövetett támadás miatt akárok bocsánatot kérni, minthogy tettemnek egyedül kétségbeejtő helyzetem volt a rugója. Ő fensége *Rajner* főherceg személye ellen elkövetett sértéseket is visszavonom ez alkalommal és ezek fölött sajnálatomat fejezem ki. Ugyancsak kötelességemnek tartom most, amikor a hadsereg és oly sok tábornok ellen intézett támadásaim dacára is oly tárgyilagosan kezelték ügyemet, ezeket a hadsereg és a tábornokok ellen intézett támadásaimat, amennyiben nem jogos kritikát tartalmaznak, amire, mint képviselő, köteles vagyok, visszavonom és hivatkozva arra a nehéz helyzetre, amelyben voltam, bocsánatot kérek. Végül kijelentem, hogy mindazokat a sértéseket, amelyeket becsületbeli ügyemmel kapcsolatban a parlamentben miniszterek, magasállású hivatalnokok, képviselők és újságírókkal szemben elkövettem, amennyiben nem bírnak kritika jellegével, ezennel visszavonom. Felkérem önt, elnök ur, hogy ezt a kijelentésemet a Ház tudomására hozni szíveskedjék. Egyben kérem ezeket a sajtóval is közölni. Elnök urnak alázatos szolgálója *Sternberg* *Adalbert* gr.”

— **Eltűnt román politikus.** Bukarestből jelentik, hogy a román konzervatívok egyik vezére, *Miclescu*, négy millió frank adósság hátrahagyásával *unt el*. *Miclescu* néhány évvel ezelőt még szegény ember volt, de berietekkel és telepekulációval nagy vagyont szerzett. A romániai parasztlázadás alatt azt beszélték, hogy egyetértett *Fischer* nagybérióval, aki ellen a nép haragja első sorban irányult. *Miclescu* rendkívül költekező életmódot folytatott és óriás adósságokat csinált. Külföldi pénzintézetekkel és gyárosokkal, főképen gépgyárosokkal is összeköttetésben állott és ezek is jelentékeny összeg erejéig károsodnak. Romániában *Miclescu* eltűnése több ezer bukását fogja maga után vonni. *Miclescu* Bukarestben nagy tekintélynek örvendett és a király 1905-ben a csillagrend nagykeresztjével tüntette ki.

— **A Petőfi-ház fölavatása.** A Petőfi-ház és az abban elhelyezett Petőfi-muzeum teljesen készen van és a gyűjtemények művészi elrendezése is közel áll befejezéséhez. A Petőfi-ház fölavatása október hónap közepén lesz országos ünnepség keretében, melynek programját közelebb állapítja meg a Petőfi-társaság elnöksége.

— **Tanulmányozzák a magyar gyermekvédelmet.** Gróf *Trauttmansdorff* Ödön osztrák birodalmi gyűlési képviselő, az osztrák gyermekvédelmi bizottság elnöke és dr. *Schauer* Hugó osztrák igazságügyminisztériumi osztályfőnök, tegnap Budapestre érkeztek, hogy az osztrák kormány megbízásából a magyar gyermekvédelmi intézményeket tanulmányozzák. Az osztrák igazságügyminisztérium most foglalkozik gyermekvédelmi törvények szerkesztésével, amelyek keretében javítóintézeteket is szándékozik felállítani s ebben a törvényalkotásban a magyar gyermekvédelmi intézkedéseket és a magyarországi javítóintézeteket óhajtja mintául venni. Az osztrák kormány Budapesten időző képviselőit *Lévay* József báró, igazságügyminisztériumi osztálytanácsos kalauzolta s az ő kíséretében tekintették meg tegnap a kiküldöttök az állami menhelyet; apróra megsemmelítették az intézményt s annak szervezetét és vezetését rendkívül bevalónak és mintaszerűnek mondták. A kiküldöttök a következő napokban *Lévay* József báró társaságában a rákospalotai, a kassai és az aszói állami javítóintézeteket tekintik meg.

— **Öngyilkos leány.** Békéscsabán ma reggel *Gyurkó* Mária 17 éves leányzó szerelmi bánatában marólugot ivott. Súlyos belső sérüléseivel a kórházba szállították.

— A „Zeppelin II.“ uja. Majna-Frankfurtból jelentik, hogy a „Zeppelin II.“ léghajó 9 óra 40 perczkor Friedrichshafen felé indult. A léghajó délután 5 óra 60 perczkor Manzellben simán le szállott.

— Nemzetközi tengerjogi kongresszus. Bréma város a hó 22-én vendégül látja a világ valamennyi tengerészállamának képviselőit, akik a tengerjogi kérdések nagy komplexumának kidolgozását és egyöntetűtételét vitatják meg. A tengerjogi törvényalkotás nemzetközi egységének megvalósításához minden állam részéről készségesen hozzá akarnak járulni és e célból a „Nemzetközi Tengerjogi Egyesület“ kebelében minden résztvevő ország külön osztályt létesített, amely a kongresszusokra előkészítő tárgyalás alá bocsátandó anyagát. Az idei brémai kongresszuson a Tengerjogi Magyar Egyesület részéről is, amelynek Apponyi Albein gróf az elnöke, nagy számban vesznek részt a kiküldöttek. Fiuméből, amely tengerészintézményeink központja, a következők mentek el Brémába: Fest Kálmán miniszteri tanácsos, az egyesület ügyvezető igazgatója, Dárday Dezső miniszteri titkár, továbbá Rosenkard György miniszteri segédtitkár; a tengerészeti hatóság részéről Vio Ferencz dr. fiúmei polgármester, Vio Antal fiúmei ügyvéd, Eidlitz Hugo, az „Adria“ hajózársaság igazgatója, Kemény Ödön, a társaság titkára. Azonkívül Budapestről a kongresszusra utaztak Benyovits Lajos törvényszéki bíró, Kováts József dr., az „Adria“ aligazgatója és még többen a jogászvilág képviselői közül. Nákó Sándor gróf fiúmei kormányzó akadályoztatása miatt nem vehet részt a brémai kongresszuson. A Brémába érkezett kongresszusi tagok tanácskozása ma kezdődött a tőzsdepalotában. A délelőtti folyamán mindenekelőtt bemutatták a „Comité Maritime International“ elaborátumait és megállapították a legközelebbi diplomáciai konferencia tárgysorozatát. Még aznap délután kezdték meg a fuvarozási kérdések tárgyalását. Este a brémai kereskedelmi kamara lakomát adott a vendégek tiszteletére. E hó 23-án folytatják a szállítmányozás szabályozásának tárgyalását és bemutatják a különböző államokban érvényben levő hajójelzőlőről szóló lajstromokat. Délután a hajótulajdonosoknak személyzetük balesetéről való szavatosságuk ügyét vitatják meg. A tárgyalást másnap folytatják és e hó 25-én befejezik. A kongresszus tagjai ezután megtekintik a brémai kikötő berendezését és hajókirándulásra indulnak. A nemzetközi kongresszuson az európai államok képviselőin kívül számosan vesznek részt Amerikából is és Szukedata Ito személyében Japán is képviselteti magát a civilizált tengerészállamok brémai szaktanácskozásán.

— Letartóztatott egy kém. A laibachi rendőrség letartóztatott egy Bartmann Pál nevű volt hadnagyot, akit a bíróság már kétszer öt évi és negyedfél évi súlyos börtönre ítelt kémkedés miatt. A volt hadnagyot most is kémkedés miatt tartóztatták le egy nagyobb állású tiszt följelentésére, ki Bartmannt megfigyelte, amint ausztriai várművekről fölvevett fotografiai lemezeket ki akart fejleszteni. Bartmann a rendőrségen ártatlanságát hajtogatta s azt állította, hogy a várművek fölvetelére azért volt szüksége, mert az amerikai kormány megbízásából nagyobb művet ír. Az amerikai kormány ugyanis a Panama-csatorna elkészülése alkalmából Bartmann állítása szerint nagyszerű erődítési műveket fog építeni s ezért tanulmányozni akarja a külföldi modern várakat. Bartmannak ezt az előadását nem igen hiszik. Valószínűbbnek tartják, hogy valamelyik külföldi nagyhatalom megbízásából ismét kémkedett.

— Budapesti református tanonczothon. A budapesti református egyházközség nemes eszme megvalósításán fáradozik legújában. A Kálmán szövetség kezdeményezésére ref. tanonczothon címmel internátust létesít 14 éves korukat meghaladott s legalább 4 elemi iskolát végzett fiúk számára, akiket azután jóra való mesterek keze alatt az általuk szabadon választott iparágban kiképeztet. Az internátus díja valóban csekély s ennek is kétharmadát a mesterek fizetik s csak egyharmadát a szülők. A tanonczothon, amelyben egyelőre ötven növendék számára van hely, november elsején már meg is nyílik. Bővebb felvilágosítást a budapesti ref. lelkesítő hivatal (IX., Kálmán-tér 7) ad.

— Tűz egy butorgyárban. Tegnap este tíz óra körül Licska Lajos butorgyáros gyárának padlásán az összehalmozott gyaluforgács ismeretlen okból kigyuladt s a tetőzet lángborult. A tűzhöz ki vezényelték a helybeli honvédség tűzoltó zászlóalját is, mely a tűzoltósággal együtt a tüzet nagy-nagyon lokalizálta. A kár nagy.

— A Dayka-émlékünnep programja. Ungvári város közönsége a város kálváriai temetőjében porladó költőnknek, Dayka Gábornak, aki egykor az ungvári főgimnázium tanára volt, szobrot állított. A Szamovolszky Ödön által készített emlékszóbor leleplezése alkalmából Firczak Gyula munkácsi püspök és gróf Sztáray Gábor Ung vármegyei főispán védnöksége alatt október 3-án, vasárnap délelőtti 11 órakor ünnepély lesz, amelynek sorrendje a következő:

1. Hymusz, éneklés és Ungvári Dalárda és a főgimnázium ifjúságából alakult énekkar. 2. Ünnepi beszéd, mondja Románecz Mihály főgimnáziumi igazgató, a szobor-bizottság elnöke. 3. A leleplezett szobor átvétele Ungvári város hatósága részéről. 4. Ünnepi költemény, írta Fülöp Árpád főgimnáziumi tanár, szavalja Takács László főgimnáziumi tanuló, a Dayka-önképzőkör ifjúsági elnöke. 5. A szobor megkoszorúzása a bejelentett testületek és egyesületek részéről. 6. Szózat, éneklés az Ungvári Dalárda és a főgimnázium ifjúságából alakult énekkar. Déli 1 órakor ünnepi ebéd a Korona-szálló disztermében. Este 8 órakor az ungvári Műkedvelő Társaság diszeloádása a városi színházban. A szobrot megkoszorúzni szándékozó egyesületeknek és testületeknek ebbeli szándékukat szeptember 28-ig Mazuch Ede főgimnáziumi tanárnál, a szoborbizottság jegyzőjénél kell bejelenteniük.

— A szabadkai gyilkosság. Szabadkáról jelentik, hogy a Haverda-féle bűnyűben fogva levő terheltek közül Klein Pál Lipót szövetkezeti igazgató vizsgálói fogságát tudvalevőleg már az elmúlt héten meghosszabbították és Haverda Mariska, Jánosy Aladár és Vojtha Antal fogsága pedig e hó 24-én jár le. A királyi ügyészség tegnap előterjesztést tett a vádtanácsnak, melyben bejelenti, hogy a vádiratot az ügy bonyolultsága miatt eddig el nem készíthették s kéri a vizsgálat fogságának egy hónapra való meghosszabbítását. A vádtanács még aznap foglalkozott az ügyész előterjesztésével s Jósics Milorad dr. törvényszéki bíró referálása alapján Haverda Mariska, Jánosy Aladár s Vojtha Antal vizsgálói fogságát október 24-éig meghosszabbította. A vizsgálói fogság meghosszabbításáról szóló végzést a vizsgálói foglyok tudomásul vették. Csak Vojtha Antal zugolódott a szerinte igazságtalan fogvatartás miatt, de felfolyamodással ő sem élt. A bűnyűvet valószínűleg az októberi esküdtészeki ciklusban fogják tárgyalni.

— Csendőrek egy szanatoriumban. A margittligeti Wetteinstein-szanatoriumban ma megjelent négy csendőr és Pest vármegye alispánjának nevében távozásra szólította föl a betegeket, mert a szanatoriumnak nem volt engedélye fertőző betegségek kezelésére. A szanatorium igazgatója tiltakozott a beavatkozás ellen, mert az 1876. évi. XIV. törvény-cikkhez kiadott belügyminiszteri végrehajtási utasítás a fertőző betegségek közt nem említi a tüdővést. Sárkány Ernő szolgabíró erre a következő jegyzőkönyvet vette föl:

Jegyzőkönyv

felvettett Pomázon, a margittligeti szanatoriumban, 1909. szeptember 21-ik napján Sárkány Ernő pomázi szolgabíró által (itt a betegek névsora áll) gyógykezelt betegek jelenlétében.

Az eljáró szolgabíró kijelenti, miszerint Pestvármegye alispánja utasította őt arra, hogy közölje az intézetben levő betegekkel, hogy folyó hó 24-én déli 12 óráig a szanatoriumot hagyják el, minthogy ellenkező eseteiben annak karhatalommal való kiűrtését kellene elrendelnie. A betegek egyértelműleg kijelentették s jegyzőkönyvbe foglalásukért kérték, hogy ők itt létük és Wetteinstein József által történt kezelésük által határozott javulást éreznek, aminek következtében, amíg gyógykezelésre szükségük van, a szanatoriumot elhagyni nem hajlandók. Dr. Wetteinstein József igazgató-főorvos pedig a maga részéről azt a kijelentést kéri jegyzőkönyvbe vétetni, hogy a betegek fenti kijelentése folytán őt orvosi esküje, emberi humanitása arra kötelezi, hogy az iránta és gyógykezelése iránt bizalommal levő betegeket mindaddig, amíg nekik arra szükségük van, tovább kezelje és őknek orvosi segélyét meg ne vonja. Ez okból az alispáni rendeletek eleget nem tesz.

— Agyonvert juhász. Csenger községben Kiss Bernát juhászt több társa lakásán megtámadta és kegyetlenül agyonverte. A juhászok azért gyilkolták meg társukat, mivel pár nappal ezelőtt egy általa üldözött juhásznak menedéket adott. A tetteseket nyomozzák.

— Halál az árulóra! San-Francisco egyik legforgalmasabb utvonánán, a minap egy reggel a járó-kelők rémes látványra lettek figyelmesek. A nagy villamos ivlámpákat tartó egyik oszlopon mintegy negyven lábnyi magasban egy erős, atlétatermetű férfi holtteste lógott, míg a holttest mellére tábla volt erősítve, melyen jókora betűkkel a következő felírás ékeskedett:

„Halál az árulóra! Így járnak azok az elvetemültek, akik a társadalom kítaszítottjait rendőrkézre adják.“ A mikor a rendőrség emberei végre levelték a villamos póznáról az eltorzult arcú holttestet, megdöbbenve ismerték fel benne a rendőrhatalóság egyik legügyesebb magán-detektívjét, William Bankert, aki a rendőrségnek hosszú éveken át megbecsülhetetlen szolgálatokat tett. William Banker ugyanis, mintegy tíz évvel ezelőtt hiúhedt alakja volt a sanfranciscoi orgazdák, betörők és tolvajok világának, úgy, hogy töviről-hegyire ismerte a bűnösök minden rejtekhelyét. Egy nagyszabású betörés alkalmával azonban William Banker kézrekerült, a bíróság rövid tárgyalás után 15 évi börtönre ítélte. Közbe jött azonban a nagy sanfranciscoi földregés, mely alkalommal egy összedülő börtön rabjai fellázadtak. William Banker azonban olyan példásan viselte magát, hogy hét évi raboskodás után kegyelmet kapott. Kiszabadulása után visszatért a bűnösök világába, de titokban a rendőrség szolgálatában állott és társai közül három év óta mintegy nyolcvanhat játszott a rendőrség kezeire. A bűnösök világában ugylátszik végre rájöttek Banker kétkulacsos szerepére és elrettentő példaul, a legforgalmasabb utvonalak egyikén egy villamos póznára huzzák fel.

— A nagyszerű pör. A nagyszerű felségárulók bűnpörének mai tárgyalásán Popovics Dusán védő folytatja beszédét és az egyes vádlottakat védi, kifejtve, hogy még a rájuk bizonyított cselekmények is egész más természetűek, mint amiknek azokat az ügyészség magyarázza. Befelezi beszédét és igazságot kér kliensei részére. Rokvics dr., a következő védő bírálja a vádbeszédet és megvédeni igyekszik a horvátországi szerb agrár-szövetségeket az ellen a vád ellen, hogy politikai agitációt üztek. A mai délutáni tárgyaláson Rokvics dr. védő befejezte védőbeszédét, utána Gyurgyevics Miklós beszélt, aki egész röviden szót védeneczeinek felmentését kérve. Mazura Simon dr. védő a vádiratot bírálja, kiemelve, hogy Boszniát és Herczegovinát illetőleg az annexió előtt nem lehetett hazaárulásról szó, minthogy ezek addig katonai okkupáció alatt állottak, melynek diplomáciai értéke nem volt, amíg csak az annexiót a magyar parlament el nem ismerte. Az annexió most is kérdéses, minthogy az még nem hagyatott jóvá. Az sincs megállapítva, hogy a horvát büntetőtörvény szerint hazaárulás üldözhető-e oly értelemben, amint azt az államügyész gondolja, aki nem hivatott az illető szakaszokat interpretálni, mert az a bíróság feladata. A tárgyalást holnap folytatják.

— Istentisztelet. A jomkippur ünnep alkalmából a pesti izraelita hitközség templomaiban az istentisztelet a következő időkben fog megkezdődni: a dohány-utcai és Wesselényi-utcai (44.) templomban este 1/6 órakor, reggel 1/8 órakor 1/2-1/4-ig szünet. A Rombach-utcai és Arén-utcai (55.) templomban este 1/6 órakor, reggel 6 órakor; 1/11-1/12-ig és 1/3-1/4-ig szünet. Az összes imaházakban este 1/6 órakor, reggel 6 órakor; 1/11-12-ig és 1/3-1/4-ig szünet. A templomlátogatók figyelmeztetnek, hogy a templomba való belépés csakis belépti jegyek előmutatása mellett engedtetik meg. Ez alkalommal felkértenek a dohány-utcai templom látogatói, hogy a rend fentartására önként vállalkozó urak intézkedéseit figyelembe venni és őket támogatni sziveskedjenek.

— Országok garázdálkodása. Az éjjel Batiz községben kóbor cigányok betörték Borek Sámul kereskedő házába, a gazdát, ki ellentállott, leütötték, a felriadt háznépét összekötötték, félholtra verték, minden értékes holmit elraboltak és Sárköz falu irányában elmenekültek. A csendőrség nagy apparátussal fogott a betörők kézrekerítéséhez.

— **Sturm Albert síremléke.** Sturm Albert, a múlt évben elhunyt kiváló író és lapszerkesztő sírja még jeltelenül áll a rákoskeresztúri zsidó temetőben. Az elhunyt családja most a kiváló ember szelleméhez méltó emléket állít annak sírja fölé. A síremlék mintázásával Mester Jenőt, a jeles fiatal szobrászművészt bízták meg, aki már meg is kezdte a munkát, amelyet nemes ambícióval és igaz művészettel folytat. A síremléket még ebben az évben el fogják helyezni.

— **Török kereskedők kirándulása.** Szalonikiból szeptember 30-án 300 tagú kiránduló-társaság — nagyjából kereskedők — utazik Szerbiába, Magyarországra és Ausztriába. A társaság Budapestet, Wient, Prágát, Grácot, Triesztet, Fiumét és Belgrádot keresi fel. A kirándulást harmincz napra tervezik.

— **Vendéglősök kongresszusa.** A Magyar Vendéglősök Országos Szövetségének IX. kongresszusa ma nyert befejezést. A kongresszusi tagok ma reggel 8 órakor meglátogatták a központi vásárcsarnokot, ahol őket dr. Csupor József tanácsjegyző fogadta és kalauzolta. A társaság azután átment a sertésközvágóhidra, majd a hűtőházakat tekintette meg. Dél előtt 11 órakor reggeli volt Wampeticsnél. Délután három órakor a kongresszusnak mintegy 550 tagja családostul külön-külön kirándult a budafoki Törley-féle pezsgógyárba. A pezsgógyár telepén Sente Imre és Pfender Emil igazgatók fogadták a vendégeket, akik mindenképp felvonultak a kastély hatalmas parkjában épült mauzóleumhoz, ahol a gyár alapítója Törley József nyugszik. Itt Gundel János a szövetség nevében és Bokros Károly a nyugdíjintézet nevében szép beszédek kíséretében megkoszorúzták Törley sírját. A kegyelet adójának lerovása után a társaság a kastélyba vonult, ahol özvegy csantavéri Törley Józsefné lekötözött szívélye fogadta őket. A fogadás után a vendégek megtekintették a hatalmas gyártelepet és a gyönyörű pinzékét. A gyártelep megtekintése után a társaság ismét a parkba vonult, ahol fényes bankettel fejeződött be a kirándulás.

— **Öngyilkos tőzsedeügynök.** A Hungária-fürdőben ma este agyonlőtte magát egy fiatal ember, akiről nem sikerült megállapítani, hogy kicsoda. A holttestet a bonczanti intézetbe szállították, ahol csakhamar megjelent Klein Lázár és neje és kétséget kizárólag megállapította, hogy az öngyilkos Klein Lázár harmincz éves tőzsedeügynök. Az öngyilkos egy sor irást sem hagyott hátra s így nem lehet tudni, mi adta kezébe a fegyvert.

— **A kolozsvári tisztviselői kongresszus.** Az állami tisztviselők kongresszusának rendező bizottsága arra kéri az állami tisztviselőket, hogy Budapestről a reggel 7 órakor induló különvonattal utazzanak a kongresszusra, mert ezen vonattal jön a kongresszus elnöksége és tisztikara is, és az ezen vonattal érkezőket fogadják ünnepélyesen a kolozsvári pályaudvaron. E reggeli különvonaton utazók Nagyváradon két koronáért ebédet tálalnak.

— **Egy elfeledett színészno halála.** Némethy Györgyné született Eötvös Borcsa, ki a múlt század 60-as éveiben ünnepelt művésznője volt a Nemzeti Színháznak, 76 éves korában meghalt Kispesztén s ma temették el. Az elhunyt művésznőnek az volt utolsó kívánsága, hogy férjével egy sírban akar nyugodni. Ennek felelt meg ma dr. Thury Sándor kuriai bíró, a művésznő veje, aki saját költségén exhumáltatta Némethy György, a Nemzeti Színház volt tagjának földi maradványait és közös sírba temették az elhunyt művésznővel. A temetésen jelen voltak a Nemzeti Színház részéről Péchy Gyula gazdasági főnök és Zollner Béla igazgatósági titkár, akik a Nemzeti Színház nevében koszorút tettek az elhunyt művésznő sírjára. A gyászszertartáson a művészvilág számos képviselője és nagy közönség volt jelen.

— **Párbajmánia.** Szekszárdról jelentik, hogy a városban valóságos párbajmánia dühöng. Ezúttal a pénzügyigazgatóság tisztviselői körében folynak páros viaskodások. Leduczky Mihály pénzügyi számtiszt kihívta Hány Béla pénzügyi számmellenőrt, Bures Miklós törvényszéki jegyző Koncskó Andor pénzügyi számvizsgálóval verekedett. Ennek végeztével Koncskó Andor Stelka Gyula mérnökkel vívott kardpárbajt és végül Koncskó Andor Udvarhelyi József pénzügyi számmellenőrel mérte össze kardját. A páros viaskodásoknál kis karczolásokon kívül csak annyi kár esett, hogy az összes tisztviselőket párbajozás miatt feljelentették.

— **Az emberiség jövője.** Egy újságíró megkérdezte Ostwald Vilmos dr.-t, a híres lipcsei tanárt, hogy a repülés problémájának megoldása és az északi sark elérése után szerinte, melyek az emberiség legközelebb megvalósítandó feladatai. A tudós tanár így felelt: „Mindenekelőtt azt felelem, hogy a repülés problémáját és az északi sark elérését nem is tartom összehasonlíthatónak. Míg az egyik beláthatatlan sok vonatkozásban új fejezetet kezd meg a művelődés történetében, a másik tisztán csak sport, minden fontosabb következmények nélkül. A kormányozható léghajót illetően legelső szükség egy oly motor, melynek az eddigieknél jóval nagyobb a kihasználhatósága. Az oly motor, melyet hűteni kell, még nagyon tökéletlen, de bizonyára csak idő kérdése a hűtésre nem szoruló motor feltalálása. A széntelepek kimerülésével szemben nagyobb jelentőségű egy napmotornak feltalálása, vagyis oly készüléké, mely a napsugarakat hasznos energiává változtatja át. Nem hiszem, hogy ez mechanikus motor lesz. A legkedvezőbb eredményt valószínűleg akkor fogják elérni, ha sikerülni fog a sugarakat közvetlenül elektromos energiává átváltóztatni. Az emberiségnek azonban még pár száz évig van ideje erről gondolkodni. Arra a kérdésre pedig, hogy az emberiség nagy feladatai közt melyik érdekel engem személyesen legjobban, azt felelhetem, hogy semmi sem fekszik jobban szívemen, mint iskoláink reformja. Ezekben égbekiáltó energiapazarlás történik az oktalan nyelvtanulással s az ember legnemesebb kincsének, a teremtő, önálló gondolkodásnak rendszeres tönkretételével. Ugy, hogy míg ezek az állapotok fennmaradnak, addig kétségbe kell vonnom azt a jöngunkat, hogy kultúránk nevezhessük magunkat.”

— **Tigrisvadászat egy kínai városban.** Az után a vadászat után, melyet legutóbb Marseilleben rendeztek egy menaszériából elszabadult tigris ellen, most Kinából érkezik híre hasonló eseménynek, ahol egy város lakosságát több napig tartotta rettegésben egy kiszabadult tigris. Egy kínai kereskedőnek ugyanis rendkívül megtetszett egy fiatal, de erősen kifejlett tigris, amely egy Singaporá és Pahang között közlekedő hajó kapitányáé volt. A hajóskapitány a tigrist olcsón vette és így olcsó pénzen is adhatta tovább. Rövid alkudozás után tehát a tigris a kínai kereskedő tulajdonába ment át, aki partszállva, ketrecestől kocsira rakatta a fenevadat és hazaszállította. Házába érve, a ketrecket a pitvarba állította, közelébe ült és ópiumos pipáját szíva, elszundikált. A tigris, amely már több napja nem kapott enni, azalatt dühöngve járt fel s alá kis ketreccében, mancsaival egyre próbálgatta áttörni a ketreccz vasrácsozatát, amely végre is engedett az óriási erőnek és a tigris kiszabadult. A kereskedő minderről már semmit sem látott, se nem hallott, mert úgy aludt, mint a bunda és a tigris, amely egy pillanatra csodálkozva állott meg az út közepén a házak között, egy-két szökéssel az alacsony ház tetéjére ugrott. A téglák ropogtak lábai alatt és hátsó lábával mélyen besüppedt a tetőbe. A padlásszobában néhány kuli tartózkodott; ezek ijedve rebentek szét. A tigris szorongatott helyzetéből valahogy kikászolódtott és a kitudvarba ugrott, amelyhez még vagy egy féltucat hasonló udvar csatlakozott. Egyik udvarból a másikba ugrott és mindenütt megfutamtotta a háznepet, majd megint az utcára szökött és az udvarokból odamenekeült emberek jajveszékélése és kétségbeesett kiáltása között végigvágatott. Egy rendőr ráfogta a pisztolyát és megsebesítette. A lövés és a tigris feljajdulása fellármázta az egész várost. Egy közeli templomból, ahol épp istentisztelet volt, százával tödültek elő az emberek. A tigris annyira ember láttára elvesztette bátorságát és egy kuli házába szökött. A rendőrök töltött puskákkal körülfogták a házat és lesték a tigrist. Behatolni azonban nem mertek és végre is úgy tették ártalmatlanná a fenevadat, hogy ablakon, ajtón át számtalan lövést intéztek a lakásba, míg végre a tigris örökre elnémult.

— **Lezuhant a repülőgépről.** Ferber kapitány ma reggel Boulogne our Merben, ahol repülőgéppel ő is versenyzett, lezuhant és szörnyet halt. Tizenegy óra tájban szállott föl repülőgéppel és fél óra hosszat maradt a levegőben, mikor kettős fődélű repülőgépeének mellő kereke beleütődött egy dombba. A repülőgép fölborult, maga alá temette Ferbert, akinek mellkasa betört és néhány perc múlva meghalt. Ferber 47 éves, nős ember volt, három árvaát hagyott hátra.

— **Magyar egyesület Szarajevóban.** A bosnyák fővárosban megalakult magyar egyesület mind eredményesebb munkálkodást fejt ki. A mostani őszi évadra a magyar nyelv tanítására két tanfolyamot rendez, az egyiket felnőttek, a másikat a gyermekek részére. E tanfolyamokon, amelyek ingyenesek, nemzetiségi különbség nélkül bárki is részt vehet. Azonkívül rendez tanfolyamot a szerb nyelv megtanulására, azonban csak magyarok számára.

— **Öngyilkos huszárfőhadnagy.** Megemlékeztünk arról az öngyilkosságról, melynek áldozata Virágh Lajos huszárfőhadnagy volt, aki egy fővárosi szállóban agyonlőtte magát s nyomban meghalt. A szerencsétlen fiatal tiszt halálának saját levele szerint egy lelkiismeretlen uszorás az oka, ki anynyira körmei között tartotta áldozatát, hogy az végre is a halálban keresett menekülést.

„Ez az uszorás — írja a rendőrségnek hátrahagyott levelében az öngyilkos főhadnagy — Meller Leo Egyed. Ő volt okozója teljes vagyoni romlásomnak.”

Hogy mekkora összeggel tartozott Virágh Mellernek és hogy ez mily módon tette tönkre a főhadnagyot, azt a szerencsétlen öngyilkos magával vitte sírjába s csak annyit jegyzett meg föl, hogy az utóbbi időben már a fizetéséből a kamatok sem teltek ki. Meller L. Egyed neve nem ismeretlen a rendőrség előtt sem. Körülbelül öt év óta egyetlen pénzügynök ellen sem tettek annyi feljelentést, mint Meller ellen. A pénzügynök azonban olyan ravaszul működik, hogy mindig ép bõrrel menekült a bajból. Mikor már nagyon szorongatta a hurok, mindig kiegyezett a panaszossal. Szereplése már 1904-ben kezdődik. Akkor társával, Samuel Bertalannal együtt elfogató parancs alapján Párisban letartóztatták és 1905. év végéig vizsgálati fogságban ült. A kiegyezés azonban ekkor is sikerült. Módszere, amelyen vagyont szerzett, a következő: Külföldi lapokban hirdeti nyakra-főre, hogy huszonnégy óra alatt bárkinek kezes nélkül pénzt szerez. Ha ir neki valaki, Meller 50-150 korona előleget kér. Ha ezt megkapja, egy irást irat alá áldozatával, amelyben elismerteti, hogy ezt az összeget tekintet nélkül arra, hogy meg lesz-e a kölcsön, vagy sem, költségeire kapta előlegül. Ezzel az irással fedezteti magát végösszege esetén. Ha ez megvan, nem hederit többé a kölcsönkérőre. Ha azonban a megszorult kölcsönkérő jobbfajta, akkor közli vele, hogy kezes nélkül nem lehet pénzt szerezni, de ő állít két kezeset, akiknek a szivességükért 150 korona fizetendő előre. A pénzt legtöbb esetben megkapja s akkor megint irhat a fél. Amennyit akar, rá sem hederit. A legtöbb megkárosított ember restel följelentést tenni s hallgat. Ha azonban feljelentés érkezik ellene, a pénzügynök erről mindenkor idejében értesül és ilyenkor a pénzt hirtelen visszaküldi az illetőnek. Amikorára a rendőrség megidézi, a feladóvevényvel és az említett elismervénnyel felfegyverkezve jelenik meg. A rendőrségnek fel is tünt ez a jól értesültség és egy izben nyomoztak is, hogy ki informálja a rendőrségen Mellerre előre, de eredménytelenül. Legutóbb egy nagyobb szabású ügyben folyt ellene a nyomozás. Meller ugyanis a Reiniger, Gebbelt és Schall erlangenai villanyfelszerelési cég budapesti prokuristájának, Kollross Ferencnek, nagyobb kölcsönt adott s ennek fejében a cég aláírásával ellátott szivességi váltókat kért tőle, de megígérte, hogy a váltókat nem hozza forgalomba. Kollross Ferenc erre adott is Mellernek több ilyen szivességi váltót, amelyet a cég bélyegzőjével látott el, bár ehhez nem volt joga. Meller azonban ígérete daczára értékesítette a váltókat s mikor azokat a cégnek fizetés végett bemutatták, Kollross bűnössége tudatában megszökött. Walllesben azonban elfogták. Meller valamiképpen kiegyezett ugyan a céggel, a rendőrség azonban folytatja ellene a vizsgálatot, mert valószínű, hogy ő bírta rá Kollrossra a váltóhamisításra.

— **Házasság.** Nagy Andor, a Nagy és fia cég beltagja eljegyezte Steirer Rózsikát, Steirer Vilmos leányát Budapesten.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műórárs ékszerlelepen, Budapesti, VII., Erzsébet-körút 29. l. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Hajóösszeütközés az olasz király szemelattára.** Rómából jelentik, hogy a tegnapi haditengerészeti gyakorlatok folyamán az „Amalfi” és „Coatili” nevű páncélos csirkálók egy támadási kísérlet alkalmával a király szemelattára összeütköztek, daczára, hogy a hajók kapitányai még idejekorán ellengőzt vezényeltek. A „Coatili” páncélos orrával az „Amalfi” oldalába furódott és hatalmas léket ütött rajta. Két tengerészkatona súlyosan megsbesült. Az „Amalfi”-t azután egy vontatóhajóval Nápolyba vontatták, de a léken betóduló víz folytán, daczára, hogy a vizet szűnet nélkül kiszivattyúzták, a hajó a part közelében már annyira súlyosodt, hogy tovább vontatni nem lehetett és végre is mintegy 10 méternyire a parttól megfeneklett.

— **A sarkutazók a szinpadon.** Newyorkból írják, hogy két drámaíró sietett kiaknázni Peary és Cook összeveszését s hamar operettszöveget írt a két sarkutazó versengéséről. Két nappal azután, hogy megérkezett Peary sikerének híre, a két író már elkészült az operett szövegével és a newyorki szinigazgatók rendelkezésére bocsátotta. Az operett címe: A sarkutazók, és több szinpad versenyez érte.

— **Újabb földindulás Calabriában.** Palermóból jelentik, hogy ma reggel 8 óra 35 perczkor Messzinában és az átelleni Reggio di Calabriában nagyon erős földrengés volt, amely a lakosság körében óriási rémületet keltett. — Reggio di Calabriában ma reggel történt heves földlökések következtében a legutóbbi földrengési katasztrófa alkalmából megsérült házak falai bedőltek. Kár nem történt. A lakosság ijedten elmenekült a barakkokból. — Messzinában ma reggel fél 9 órakor könnyű földlökést éreztek. Néhány fal bedőlt. — Ma reggel Athenben is erős földrengést éreztek, amely azonban komolyabb kárt nem okozott. Attól félnek, hogy Görögország más vidékét katasztrófa érte.

— **Elítélt konzervatóriumigazgató.** Frankenthalból jelentik, hogy a törvényszék öt évi fegyházra ítélte Bade konzervatóriumigazgatót, aki súlyos beszámítás alá eső módon visszaélt leánynevelőkeinek tapasztalatlanságával. A tárgyalás a nyilvánosság szigorú kizárása mellett ment végbe, mert a tanúk a legismertebb családok gyermekei voltak, akiket a bíróság jövőjükre való tekintettel kimélni akart. Bade zeneakadémiai igazgató nemcsak rossz utra csábította a növendékeket, hanem nagyon terjedelmes napiót vezetett és minden egyes leánynyal nyilatkozatot íratott alá, amelyben a szerencsétlen teremtések elismerék, hogy önszántukból léptek viszonyba az igazgatóval.

— **Letartóztatott bankemberek.** A trieszti lapok jelentik Görzből, hogy az utóbbi napokban ott Luzzatto Rajmund dr. ügyvédet és Lenassi Alfréd volt reichsrathi képviselőt, az előbbi az utcán tartóztatott le. Letartóztatásuk a Banka Pokolare pénzügyintézetnél történt szabálytalanságokkal áll összefüggésben, amely banknak elnöke Lenassi és jogi tanácsosa dr. Luzzatto volt. Mindkét letartóztatás Görzben nagy szenzációt keltett.

— **Megtámadott bankpénztáros.** Tamboból jelentik, hogy az északi bank boriszobljieski fiókjának pénzbeszedőjét, akinél 22.700 rubel volt, tegnap délután a vasúton négy rabló megtámadta, meggyilkolta és a pénzt elrabolta. Kísérőjét szintén megölték. A rablók a robogó vonatról leugrottak és eltűntek.

— **Kivégzések Oroszországban.** A vilnai haditörvényszék négy vádlottat akasztófára ítélte, akiknek az volt a bűnük, hogy vizsgálati fogságból megszöktek és menekülés közben két börtönőrt agyonlőttek. A védő kérvénnyel fordult Suchomlinow hadügyminiszterhez és a pör revízióját kérte, de közben Hörselmann tábornok megerősítette az ítéletet és szeptember 15-én a négy elítéltet kivégezték. Másnap aztán megérkezett a hadügyminiszter rendelete, hogy a pör revidálandó.

— **A Vágba fulladt.** Gerő Rezső, a ruttkai máv. főműhely alkalmazottja a napokban fürdés közben a Vágba fullt. Holttestét ma találták meg.

— **A férje után kíváncskodott.** Néhány nappal ez előtt Bánréve állomáson mellbe lötte magát Vichnya Tivadar vasuti tiszt, akit azután súlyos sebével a fővárosba hoztak. Vichnya itt két napi szenvedés után meghalt és Bánrévéről föluzott felesége s rokonai ma kísérték ki utolsó útjára: a temetőbe. Temetés után a fiatal özvegy a rokonokkal hazament a Nemzeti-szállóbeli lakására, ahol este kilenczkor, amikor mindnyájan lefeküdtek, a paplan alatt mellbelötte magát. Állapota súlyos, de nem életveszélyes.

— **Tűz egy pamutgyárban.** A kosmanosi egyesült fonó- és kétfestőgyár tulajdonát képező leftowitzi gyártelepen a pamut meggyuladt és az ennek folytán keletkezett tűz két épületet elhamvasztott. A lakó- és raktárépületek nem szenvedtek kárt. Este a tüzet lokalizálták.

— **Egy hullámcsapás pusztítása.** New-Orleansből jelentik, hogy egy Lusitaniában pusztító hullámcsapás következtében hétfőn mintegy száz ember életét vesztette. A nagy pusztulás hírének csak akkor tudták meg, midőn a városból félig felöltözött menekülők érkeztek a közeli helységekre.

— **Sikkasztó lapszerkesztő.** Bukarestből jelentik, hogy a legtekintélyesebb és legnagyobb román lapnak, az „Universul”-nak a szerkesztője, Campina Demeter, a lap vagyonából négyszázezer frankot elsikkasztott, azután megszökött. Campina nemrég vette feleségül Cazavillának, az „Universul” megalapítójának az özvegyét. Az említett lap részvénytársaság, amelynek vagyona sokkal nagyobb az elsikkasztott összegnél, de Campina nem sikkasztott többet négyszázezer franknál, mert ennél az összegnél, amely egy bukaresti banknál volt letéve, több pénz felett nem rendelkezett.

— **Az utcaöntözők áldozata.** A Ferencz-köruton Genie Ferencz 32 éves vasuti kézbesítőt elgázolta az 145. számú villamos kocsi. Geniet haldokolva vitték a Rókus-kórházba. A szerencsétlenség úgy történt, hogy Genie kerékpárján haladt a Ferencz-köruton, amikor Kovács János és Parina János öntözők az arcába fordították a vizsugarat. Geniet az erős víznyomás ledobta kerékpárjáról, úgy hogy a villamos kocsi alá került, amely elgázolta. A rendőrség az utcaöntözők ellen megindította a vizsgálót.

— **Baleset a vicinálison.** Ma délben a Szigligeti-utca és a Kererepesi-ut sarkán a czinkotai vicinális vonat beleütközött egy üres teherkocsiba, amely a Szigligeti-utczából a vasuti síneken át igyekezett Kőbányára. A lokomotív-vezető éles fűtvel többször figyelmeztette a kocsit, Enyedi Samut a veszedelemre, a kocsi a lovak közé is vágott; de már későn, a lokomotív megragadta a kocsit és tíz-tizenkét méternyi távolságra magával cipelve, darabokra zúzta. A kocsinak, akit a vonat gépje az árokba röpített, nem történt komolyabb baja, mindössze a homlokán szenvedett könnyebb zúzódást. A lovak közül az egyik súlyosan megsbesült, míg a másiknak, amelyet a gép szintén az árokba vetett, semmi baja sem történt. Az erős fékezés következtében a vonat lokomotívja és egy kocsija kisklott. Az utasok közül egy sem sebesült meg. A kisklás miatt a vonatok összetorlódtak az összeütközés helyén és az utasok rémülten ugráltak le a vonatokról, mivel azt hitték, hogy nagy szerencsétlenség történt. Egy óra mulva azonban a vonatok a másik sínparon már rendesen közlekedtek.

— **Az utolsóelőtti csütörtök.** Ma van az utolsóelőtti csütörtök délutáni előadás, a Beketow cirkusban, amelyen a csodás szeptemberi műsor összes kiváló attrakciói láthatók fél helyárok mellett. Fellépnek az összes szerződött erő, élükön Budapest kedvencével, a magyarul beszélő Tomi és Joe bohócokkal, kiknek szombaton é. hó 25-én, nagy diszolóadás keretében lesz a jutalomjátékuk.

— **Életunt emberek.** Ma hajnalban a Szent László-kórházban jobb halántékon lötte magát Szahova Lajos bonczani szolga negyvenhét éves felesége, Hafár Mária. Férje a revolverlövés zajára fölriadt, de már nem tudott segíteni. Az életunt asszony meghalt. Szahovának már régóta betegeskedett s úgy látszik, hogy emiatt lett öngyilkos. Holttestét a bonczani intézetbe vitték. — **Jungwirth Ferencz** huszonegy éves sóffér tegnap a Rákóczi-tér 8. számú lakásán mellbe lötte magát. A Rókus-kórházba vitték. — **Kajári József** tizennyolc éves cipészegéd az Országház-téren egy padon mellbe lötte magát. A Rókus-kórházban ápolják.

— **Angol nyelvi tanfolyam.** A skót ref. iskolában (V., Hold-u. 17.) az angol nyelvi tanfolyam férfiak és nők részére október hó elején nyílik meg. Jelentkezőknek bővebb felvilágosítást ad szeptember hó utolsó napjaiban a tanfolyamot vezető tanár. (I. emelet 5. sz.)

— **A Bonbonniéra kabaróban** állandóan zsúfolt ház előtt játszzák a pompás szeptemberi műsort, amelynek minden száma egymagában is vonzerő. A kacagató bohózatok, friss aktualitások és csattanó kuplék állandó derűtségben tartják a közönséget. A legtöbb taps *A Rima a tözsdén*, a *Weisz Adél* és *Cook és Peary* frappáns előleteinek jut és ez a három elsőrendű sláger előreláthatólag a szeptember 28-án bemutatandó műsornak is szenzációja lesz.

— **Rendőri hírek.** Diamant Manó fuvaroskocsis tegnap a Felsőerdősor 44—46. számú ház előtt kocsijával elgázolta Nemes Józsefné, született Holiga Zsuzsanna 50 éves napszámosnőt, aki nyomban meghalt. Holttestét a bonczintézetbe vitték. — **Letartóztatott merénylő.** A rendőrség letartóztatta Pittner Sándor 38 éves mázólót, aki a Tölgya-utca 8. számú házban közös háziartásban élt özvegy Pelghoffer Ferenczné, született Steiner Magdával. Tegnap Pittner összeveszett Pelghoffer-nével, evővillát ragadott fel és azzal mellbeszurta az asszonyt. Pittner izgága, részeges ember, aki állandóan civakodott kedvesével és többször fenyegette, hogy megöli. Letartóztatták. Az asszony sebé nem veszedelmes. — **Rendőr támadója.** Ma éjjel Ilián Sándor vendéglős két társával ittasan állított be az Elevátor-kávéházba, ahol azonban ittasságukra való tekintettel a kávék nem akart nekik szeszes italt adni. Ebből botrány kerekedett és Nagy XVIII. József rendőr sietett rendet csinálni. A rendőr felszólítására Ilián társai elmentek, de Ilián nem tárgított, a rendőrré támadt és öklével az arcába vágott. Amikor újabb ütésre emelte a kezét, a rendőr kardot rántott és fejbévágta az izgága embert, akit most a Rókus-kórházban ápolnak. — **A fékező szerencsétlenség.** Tegnap délután a rákoskereszturi kavicsbányában a kavicszállító vonat a talpfák korhadtsága következtében kisklottak. Csollán István fékező a vonat alá került s a kerekek a jobb karját levágták. A Rókus-kórházban ápolják. — **Bicskázás.** Az éjszaka az Alsóerdősor-utczában Szalkovics István 18 éves kovácssegéd összeverekedett Csaplovics Bertalan asztalossegéddel. Csaplovics kést rántott és Szalkovicsot szívenszurta. A szerencsétlen embert a Rókus-kórházba vitték. Csaplovicsot a merénylet elkövetése után az utca népe megtámadta és agyonveri, ha a rendőrök meg nem védelmezik. Csaplovicsot bevitték a főkapitányságra, ahol még nem lehetett kihallgatni, annyira részeg.

× Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.

× Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 8. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

× Boh hashajtó a legkellemebb 10 fillér.

Basedow-fele betegség számos tünete: a pajzsmirigy megnagyobbodása, a szemek elzöldülése, az ideges szivdobogás, gyors pulzus és különböző fájdalmak. Dr. Hönig Izsó villanygyógyító intézetében a Röntgensugarak segítségével fájdalomtalan és kényelmes módon lényegesen javulhat még oly esetekben is, melyek évek óta állanak fenn és makacsul dacoltak minden orvosi kezeléssel.

Nyilt-tér.

☞ rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

== Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

ALAPITATOTT 1842.

ALAPITATOTT 1842.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító társaság.

Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik. Résztvevővel nincsenek. Elfogad biztosításokat az ember életére különböző módokat szerint. Legliberálisabb feltételek.

Öszvagyón: 1908. december 31. — 2.792.948.021.40 For.
Díjbevétel 1908. december 31. — 805.671.778.70 For.
A biztosítottak között 1908-ben felosztásra kerülő nyeresémények — 57.472.966.70 For.

Vezérképviselőség Magyarország és a kelet részére:

Budapest, VI., Andrassy-út 20. szám.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Gödöllőiök a Nemzeti Szalonban.

Budapest, szeptember 22.

Sajátzerű, újító merészségben gazdag kiállítás nyílt meg a Nemzeti Szalonban a mai napon. *Körösfői-Kriesch* Aladár, *Nagy Sándor*, *Nagy Sándorné* a kiállítók s azok a fiatal művészek, akik körülöttük csoportosulva a gödöllői művésztelepet alkotják. Ujszerű kezdésekként létező fiatal művészgárda, mely a zavartalan szemlélődések kedvéért vonult el a közel fővárosi vidéki magányba. Nagyobbrészt belső szemlélődések keletkeztek: ez a művész-csoport a maga vízióit, meglátásait adja, művészetük néha valóságos elvonatkozói, absztrakt művészet, mely gyakran sajátos játékokat űz a színekkel, a vonalakkal és a természettől ellesett formákkal. Ez az absztrakt, elvonatkozás keleti fölben a művészgárdában a vonzódást a dekoratív természetű művészetek iránt: a magyar iparművészet számos új formát és új motívumot köszönhet nekik. És mostani kiállításukon is sok iparművész-munka, különösen szőnyegszövés akad.

A leg több kép *Körösfői-Kriesch* Aladár, *Nagy Sándor* és *Nagy Sándorné* keze alól került ki. *Kriesch* Aladárnak nemcsak az újabb, hanem a régebbi dolgait is itt találja a publikum. Formában és témában széles skálája ez a művészi munkának: vannak képek *Kriesch* Aladártól történelmi tárgyúak, vannak dekoratív képek, szőnyegtervek mindannyian ugyanannak a művészegénységnek a bényegét viselve magukon. Ugyanaz az elmes finomság, könnyedség valamennyiben s ehhez a nagy vásznon monumentális hatás és tudatos, erős kompozíció.

Kriesch Aladár egyéniségét érdekesen egészíti ki a *Nagy Sándor*. *Nagy Sándor* a szimbolizmus festője: az elvont fogalmaké. Filozófiai és erkölcsi fogalmak jelzései kerülnek ki az ecsetje alól, de nem úgy, hogy a zavaros, érthetetlen jelkép elhomályosul a keze alatt, hanem éppen ellenkezőleg: a fogalom él és önmagát magyarázza ebben az ábrázolásban. *Nagy Sándor* eszköze a vonal s ezzel az eszközzel virtuozul bánik.

E két egyéniség körül csoportosul a gödöllői művészi gárda, akiknek — a ma kiállított képek tanúbizonysága szerint — már is sikerült egy egységes stílust megteremteni. A Nemzeti Szalon mostani tárlatára belépve megérzi az ember, hogy ezek a munkák, képek és iparművészeti alkotások nem csak véletlenül kerültek egymás mellé, hanem azért, mert van valami szervi összefüggés köztük: az ideálok, a művészi hitvallás közössége.

Nagy Sándorné színes tollrajzokat állított ki, melyekben nagy finomsággal illusztrálja a gyermekszoba intimitását. Gróf *Zichy* István tájképekkel, *Raab* Ervin két arczképpel és több városkézzel, *Süttő* Ferencz szobrokkal és tollrajzokkal, *Juhász* Árpád toll- és cseruzarajzokkal, *Undi* S. Karla néhány nagyon értékes vászonnal szerepelnek még a tárlaton. Mindannyian értékes, erős egyéniségek, akikről még sok várható.

A kiállítás holnap nyílik meg ünnepélyesen.

(*) **Operaház.** A „Bohémet” mai előadásán *Környe* új szerepben mutatkozott be. *Rodolphe*-ot énekelte. Alakítása, éneke és játéka méltóan fűződik eddigi nagy sikereihez. A művész erős ambíciója s az ambícióban rejlő energia, amelylyel szerepeit felfogja, kialakítja s feldolgozza, magyarázatát adja azoknak a sikereknek, amelyeket minden alkalommal elér. Nem éri be az énekbéli és játékbéli sikerekkel, hanem azon fáradozik, hogy amit alakít, abban ne legyen sablon és hogy szerepében az énekes éppen olyan nagy legyen, mint az ábrázoló színész. Természetesen mindehhez első sorban az kívánatik, hogy az orgánuma sehol se hagyja cserben és képes legyen követni a művész minden lelki émozióját, amelylyel átérzi és átéli szerepe ezernyi mozzanatát. És ez az orgánus tényleg egyike a legszebbeknek. Igazi tenor, amely biztos, fénylő magasságában sem válik vérszegényre, hanem egyenletes, tartalmas, izmos véges-végig egész skálájában. És

ott végződik, ahol tenor egyáltalán végződhetik, a legmagasabb ponton. Ennek a felfogásnak a jegyében járt mai szereplése is, amikor ismét igazi hangulatot vitt a színpadra, és úgy játszotta a szerepet, mintha teljességgel átélte volna a „Quartier Latin” minden örömeit és izgalmát. Kétségtelen — amit különben már rég megállapítottunk, — hogy *Környe*iben kiváló nagy művészünk van; de az is kétségtelen, hogy az Operaház igazgatóságának egyetlen percig sem szabad haboznia, hogy a művészt a színház lételékében megtartsa. Természetes, hogy ez nem megy könnyen. A tenoristák száma nem olyan rengeteg, hogy minden városra egy vagy több elsőrendű énekes jusson. Így azután a tenoristákért nagy verseny indul meg, amely versenyben az a győztes, aki pénzzel jobban bírja. Hogy *Környe* nem marad és nem maradhat meg állandóan az Operaház kötelékében, azt majdnem természetesnek tartjuk. Ambíciója — hogy úgy fejezzük ki — kikergeti hazájából és majd csak néhány hétre, ha jól megy, néhány hónapra fog visszajönni, hogy magyarul is énekelhessen. De kétségtelen, hogy sem pénzünk, sem szívünk nincs ahhoz, hogy egy nagy tenoristát meg tudjunk fizetni. Ehhez sok pénz kell. *Környe* pedig nagy tenorista és minél több szerepet tud, annál nagyobb lesz az értéke. Esetleges külföldre való távozásának ilyenformán egy előnye mégis van: örülnünk kell, ha Magyarországról olyanokat visznek külföldre, akik igazi dicsőséget szereznek a magyar népeknek. *Környe* mai fellépte zajos nagy sikerrel végződött. Méltóan sorakozik ehhez a nagy sikerhez *Szamosi* Elza kiváló drámai erejű *Mimi*-je, *Szoyér* Ilonka hájos *Musette*-je és a régi gárda tagjai: *Takács*, *Erdős*, *Dalnoki* és *Hegedüs* mesésen pompás együttést képeztek. A nézőtér teljesen megtelt. Mészáros igazgató páholyában *Weingartner*, a bécsi udvari opera vígész-igazgatója foglalt helyet. Hogy mit akar itt folyton az, aki a bécsi operát már a tönk szélére juttatta, azt nem tudjuk. De hogy csak hamisságon járhat a feje, az bizonyos. Jó lesz, ha a színpadi bejáró elé kiteszik a táblát: idegeneknek, kutyáknak és bécsi operaigazgatóknak belépni tilos. Ez a legkevesebb, amit meg kell tenni. e. a.

(*) **Jászai Mari Sopronban.** Sopronból jelentik, hogy az ottan létesítendő Diák-otthon javára tegnapelőtt hangversenyt rendeztek, amelyen fellépett *Jászai* Mari asszony is. A kiváló művésznő *Petőfi*-verseket mondott el és nagy, előkelő közönségtől lelkes ünneplésben részesült.

(*) **Az Operaházban** holnap, csütörtökön, *Burrián* Károly közbejött (és orvosilag igazolt) betegsége folytán *Tristán* és *Isolda* helyett *Faust*-ot adják a következő szereposztással: *Margit* - *Medek*, *Siebel* - *Payer*, *Mártha* - *Várent*, *Faust* - *Arányi*, *Mefisto* - *Erdős*, *Valentin* - *Szemere*, *Wagner* - *Ney* B. Vezénylő karmester *Benkő* Henrik, rendező *Alszeghy* Kálmán főrendező. (Bérletszűnet 25. szám, rendes árak. Kezdeté 7 órakor.) *Burrián* Károly szász kir. kamaranékes a csütörtökről elhalasztott fellépését már néhány nap múlva pótolja.

(*) **A szerződésnélküli színészek ügye.** A szerződésnélküli színészek dolgában ma gróf *Festetics* Andor, *Ditrői* Mór és a színészbizottság kiküldöttjei felkeresték *Bárczy* István polgármestert. A polgármester távollétében *Márkus* József nyugalmazott főpolgármester, a szünügyi bizottság alelnöke fogadta a küldöttséget és kijelentette nekik, hogy egy a budai vígadót, mint a krisztinavárosi színikörti készséggel bocsájtja a főváros a szerződésnélküli színészek rendelkezésére, csupán azt köti ki, hogy lehetőleg elsőrendű társulat tartson itt előadásokat. A küldöttség megköszönve a választ, eltávozott és most azon iparkodnak, hogy vállalkozót találjanak, aki csekély költséggel a budai krisztinavárosi színikört olyan állapotba hozatná, hogy abban télen is lehessen előadásokat tartani. Ha ilyen vállalkozót nem találunk, akkor a budai vígadóban fognak játszani. A társulatok megalakítása már nagyban folyik és rövidesen a vidéki két társulat is szervezve lesz, úgy, hogy néhány nap múlva a szerződésnélküli színészek és színésznők megkezdhetik majd működésüket.

(*) **Aréna Tómesvárott.** Polgár Károly színigazgató beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben felajánlja, hogy saját költségén nyári színikört épít, melyet azután később temesvári második színházzá fejlesztené.

(*) **Caruso nagy sikere.** Caruso szombaton este lépett fel először azóta, amióta gégejét megoperálták. Caruso ezuttal hangversenyen lépett fel Londonban az Albert-Hallban, amelynek hatalmas terme zsufolásig megtelt. Sikere óriási volt és a lapok konstataáltak, hogy Patti óta nem ünnepeltek Londonban énekest hasonló lelkesedéssel, egyúttal azt is konstatalják, hogy Caruso hangja most még szebb, mint azelőtt volt. A hangversenyen 120.000 ember volt jelen és a bevétel egy negyed millió koronára rugott.

(*) **„Pádua hercegnője” szereposztása.** A Magyar Színház legközelebbi újdonságának „Pádua hercegnője”-nek, amelynek szombaton, e hó 25-én lesz a bemutatóelőadása, következő a szereposztása: *Simone Gesso*, pádua hercege — *Sebestyén*; *Beatrice*, felesége — *Forgács Rózi*; *Guido Ferranti* — *Csontos*; *Ascanio Cristofano* — *Thuróczy*; *Moranzone gróf* — *Kürthy*; *Bernardo Cavalcanti*, Pádua főbírója — *Vágó*; *Andrea Pollajuolo*, biboros — *Gere*; I., II. polgár — *Dobi*; *Körmendy*; I., II. katonája — *Dobos*, *Czobor*; *Lucia* — *Berz Paula*; *Maffi Petrucci* — *Petheő*; *Zeppo Vittezzo* — *Lánczi*; *Taddeo Bardi* — *Karádi*.

(*) **Magyar művész nagy sikere Amerikában.** A newyorki Manhattan Operahouse nagy és fényes közönségének szeptember hó 4-én mutatkozott be *Beck* Vilmos, a Magyar Királyi Operaház volt tagja, *Verdi* „*Traviata*” című operájában. A siker óriási volt és a publikum szünni nem akaró tapsokkal jutalmazta a kiváló művész pompás előadását. A kritika osztatlan elismerésben részesítette *Beck* Vilmos alakítását. Szeptember hó 6-án „*Carmen*”-ben *Escamillót* énekelvén, a sajtó ismét lelkesedéssel emlékezett meg a művésztől. Szeptember 10-én pedig a „*Rigoletto*” című szerepében aratott nagy sikert.

(*) **Strauss Oszkár új operettje.** Bécsből jelentik, hogy *Strauss* Oszkárnak, a „*Varázskeringő*” szerzőjének *Didi* című új operettje jövő hó 13-án fog először színpadon látni a Karltheaterben.

(*) **Vácsligeti színház.** Az érdeklődéssel várt új Ziehrer-operettnek, a „*Szerelemi keringő*”-nek pénteken délelőtt tartják meg a főpróbáját. Az újdonság zeneszerzője, Ziehrer már a főpróbán is vezényli a zenekart. Nagyhatásúnak ígérkezik *Hervay Frigyes* az „*Antik férfi*” című kupléja is, melyet *Küry Klára* fog előadni. A vídám operett a következő felvonásokból áll: *Szerelmes asszonyok*, *A keringőkirály*, *A pesti fiakkere*. Az igazgatóság már máiól fogva az újdonság első előadására árusítja a jegyeket az ismert elővételi helyeken, minden elővételi díj nélkül.

(*) **Tornai Gyula kiállítása.** A Képzőművészeti Társulat ebben a művészeti évadban a városligeti műcsarnok kapuit a jeles orientalista festőművészeknek: *Tornai* Gyulának kollektív kiállításával nyitja meg. A művész, aki ismét éveken át járta a Keletet, — s ez idő alatt egyáltalán — nem szerepelt hazai kiállításokon, hatalmas gyűjteménnyel lép a közönség elé. A rendezés a napokban megkezdődik és a kiállítás október első napjaiban nyílik meg ünnepélyesen. A vernissagera meghívják a Társulat védőjét: *József* főherceget is.

(*) **Hangversenyek.** *Löwe* Ferdinánd, kit a müncheni zeneünnepeken egybegyűlt kozmopolita közönség oly nagy lelkesedéssel ünnepelt, most foglalkozik a „*Wiener Konzertverein*” budapesti hangversenyei műsorának összeállításával. A wieni konzertverein zenekara az ideai hangversenyidény alatt *Löwe* Ferdinánd vezénylete mellett egész Európára kiterjedő hangversenykörutúra indul. E nagyarányú körutának műsormegállapítása nagy körültekintést igényel. A különböző országok zeneviszonyainak figyelembevétele és az előadó művek ehhez mértén való meghatározása nagy munkát ró a dirigensre. Ez az oka, hogy a budapesti műsor eddig csak részlegesen kerülhetett nyilvánosságra. A kimerítő műsort — *Löwe* jelzése szerint — e hét folyamán fogja a budapesti hangversenyek rendezőjével, a „*Harmónia*”-val tudatni, ahol a jegyek eladásá élenken folyik.

A *Kemény-Schiffer* vonósnegyes-társulat idei négy kamarastélyét, kiváló művészek közreműködésével a következő csütörtöki napokon tartja meg: november 25., december 16., január 27., február 17. Egyben felemlítjük, hogy *Kladviko* Vilmos tanár helyét az idén *Mambriny* Gyula zeneakadémiai tanár tölti be a négyesben.

(*) **A Magyar Nők Karagyesülete** az 1909-10-iki idényben két hangversenyt rendez. A rendszeres énekgyakorlatok október hó 1-én kezdődnek. Énekhanggal és némi zenei képzettséggel bíró nők, kik az egyesület működésében résztvenni óhajtanak, jelentkezhetnek a hivatalos órák alatt, kedden és pénteken d. u. 4-5-ig az egyesület helyiségében, V. Akadémia-utca 3. sz.

IRODALOM.

A fekete huszár.

— Regény. Írta: Zsoldos László. —

Ennek a könyvnek, amióta megjelent, aránylag rövid idő alatt szép könyvárusi sikere volt. S a magyar közönség ezzel már kimondotta a maga kritikáját Zsoldos László regénye fölött.

Zsoldos László csendes, zajtalan irodalmi munkálkodását régen figyelemmel kísérem. És meglepő belsőséggel teli, csupa szív írását már akkor kedveltem, amikor az írójuk még csak a napilapok kérszéletű tárczarovatának s egy kis meghitt körnek dolgozott. Csak a megérdemelt sikert látom tehát abban, hogy „A fekete huszár” szerzőjét most már szélesebb körökben ismerni és értékelni kezdik.

A „Fekete huszár” megírás formájában: egy fiatal leány naplója. Derűs, gyerekes dolgokkal kezdődik, jószerelemmel, iskolai kalandokkal. Az ember az első néhány oldal elolvasása után a könnyű olvasmányokat megillető igényvel lép föl, csak szórakozni és mulatni akar. És mert Zsoldos László írása szellemes és fordulatos, mert a hősnő naivitása kedves, a derűs mese pedig le tudja kötni az érdeklődést, úgy érzik, hogy ebben az igényében nem is fog csalatkozni. Aminthogy nem is csalatkozik. Am ahogy tovább olvas, egyszerre megfelpetve veszi észre, hogy a könyv sokkal több annál, mint amit tőle várt. Anélkül, hogy Vera vallomásai elvesztenék üde bájakat és kislányos naivitásukat, a könnyed forma mögött erős, markans konturokban föltűnedezik a cseppet sem mosolygós és könnyű élet. Egészen speciális és különleges élvezet az, ahogy ezt az életet, a maga kegyetlenségében és brutalitásában jól ismeret, egy gyermekleány kíváncsi, tágranyított szemén át nézve látta meg velünk a szerző. Vera apja huszárkapitány, joviális, gavallér uri ember, de kissé könnyelmű. Elkárttyázza a felesége vagyonát, a lánya hozományát, adósságokba merül. Vera anyja hiu, kokett asszony. A naplóíró kis leány lassan-lassan lesz mindezeket meglátóvá, helyzetének teljes tudatára pedig akkor jut, mikor a szülei egy pohos öreg törzsorvoshoz akarják feleségül erőltetni, hogy az anyagi zavarokból megmeneküljenek. Egy szép napon a huszárszázados, aki váltóhamisításra vetemedett, föbelövi magát, Vera anyjával egyedül marad és most már az élet nyers anyagi gondjaival is szembekerült. Az aczélos lelkű, szimpatikus kisleány erre sem török meg, inkább megtanul irógépelni, hivatalba kerül, de a törzsorvosállhatatosan kikoszarazza. Bátorúsága, hite csak akkor foszlik semmibe, amikor megtudja azt, hogy édes anyja pénzért, eltartásért szeretője lett az ő kikoszarozott kéréjének. — Ekkor mindenáron menekülni akar a szégyenteljes, megalázásokkal teli életből, öngyilkosságra készülődik. De az utolsó pillanatban fölbukkan a „fekete huszár” — aki régóta imádja Verát s akit Vera is mindig szeretett félig öntudatlan s ez a sokat hiányzott, kedves kis teremtmény végre biztos révbe kerül.

Zsoldos László mindezeket művészi egyszerűséggel és briliáns mesélő készséggel mondhatja el hősnőjével. Írása mindvégig érdekes, hangulatos, melegszívű, igazi írómunkája.

A terjedelmes kötet bolti ára három korona.

— da.

* Jó Pajlás. Sebők Zsigmond és Benedek Elek új képes gyermeklapjának első száma, melyet mindenfelé nagy érdeklődéssel vártak, most megjelent s ugy tartalmának bőségével, mint kiállításának szépségével még az ugyancsak felcsigázott várakozásokat is felülmúlja. Kedves, ötletes címkéje hamar ismertté fog válni minden gyermekes családban. Az első köszöntő szót nagynevű ösz költőnk, Lévy József mondja egy szép versében a gyermekekhez. A szerkesztőség programja egy

minden tekintetben elsörendű gyermeklap perspektíváját nyitja meg. Rákosi Viktor kedves, vidám történetet mond el, Sebők Zsigmond három cikket is írt: Dörmögő Dömötör címűmel folytatja híres Maczkó-történetét, tréfás sport - cikket is ad és a magyar gyermekeknek példaképpül állítja Zrinyi a költő gyermekkorát. Molnár Ferenc pompás bohózatot írt, melyet a gyermekek nemcsak mulatsággal olvasnak, hanem el is játszhatnak. Benedek Elek magyaros ízű, nemes lendületű regény közlését kezdi meg. Verset Lipcsey Adám és Lampérth Géza írtak, Schöpflin Aladár pedig a gyermekeknek kedves formában cikket írt a repülőgépekről. A sport-rovatban Mannó Miltiadesz a híres sportsmann mond el érdekes dolgokat. Érdekes rejtvények egészítik ki a szám tartalmát s bizonyára nagy hatást fognak tenni azok a szokatlanul értékes és nagyszámú díjak, melyek a rejtvények megfejtőinek számára vannak kitűzve.

FŐVÁROS.

( ) **Kinevezés.** Fülepp Kálmán főpolgármester dr. Hudovernig Károly egyetemi magántanárt ideiglenes kórházi főorvossá, dr. Ferenczy Gábort pedig kórházi napidíjas segédorvossá nevezte ki.

( ) **Röck Szilárd emlékezete.** Röck Szilárd emlékére a főváros szombaton gyászistentiszteletet rendez a józsefvárosi plébánia-templomban. Az istentiszteletre kivonulnak a józsefvárosi iskolák növendékei is.

( ) **A főváros pénzügyi-bizottsága** pénteken, e hó 24-én tartja a nyári szünet után első ülését. Az ülés fontosabb tárgyai a következők: Előterjesztés a Budapest-ferencvárosi rendező pályaudvar kibővítéséhez szükséges fővárosi területek átengedése ügyében; a Budapest-ferencvárosi rendező pályaudvar szomszédságában létesítendő új államvasuti központi szertár céljaira szükséges fővárosi területek átengedése; az Adria m. kir. tengerhajózási r.-t. kérvénye telekberlete iránt; a hevenyfertőző betegségek ellen való védekezés és e betegségek terjedésének megállítására szolgáló állandó intézmények 1910. évi költségvetésének megállapítása; a hirdetésügy egységes rendezése, azonkívül számos bérleti, földzeti ügy.

( ) **A Ferencvárosi pályaudvar kibővítése.** Az államvasuti beruházásokról szóló 1907. évi XXIX. törvényzikkben fel van véve a ferencvárosi pályaudvar kibővítése is. A törvénynek ebből a rendelkezéséből kifolyólag a magyar kir. államvasutak igazgatósága azzal a kérelemmel fordult a székesfővároshoz, hogy a pályaudvar kibővítéséhez szükséges területet engedje át. Ennek a területnek a kiterjedése, leszámítva azokat a részeket, amelyekre az államvasut hasonló kiterjedésű és értékű területekkel kártalanítja a fővárost, 20525 négyzetölel tesz ki. A törvényhatósági bizottság közgyűlése még a múlt év folyamán elhatározta, hogy a kívánt területet leltári áron engedi át a MAV-nak, egy indívány kapcsán azonban kikötötte, hogy tekintettel a méltányos árra, a MAV köteles legyen a pályatesten át szükséges alul- és felüljárókat mindenütt saját költségén kiépíteni. A kereskedelmi miniszter ezt a kikötést nem fogadta el annál is inkább, mert egyszer már kijelentette, hogy a szóban forgó uti létesítményeket hajlandó a MAV terhére elvállalni, de csak az illetékes hatóságok által megállapított szükségesség mérvéhez képest. A miniszternek ezt a kijelentését annak idején a közgyűlés is tudomásul vette. Ma a telekadó albizottság foglalkozott ezzel az ügyvel és elhatározta, hogy a közgyűlésnek a telek-eladáshoz fűzött feltétel elejtését fogja javasolni.

( ) **Horpáczky Dezső felfüggesztése.** Horpáczky Dezső fővárosi II. osztályú számtisztet, akinek a lakáspénzek jogtalan kiutalásával elkövetett visszaélései miatt a vizsgálat még folyamatban van, az eddig felmerült bizonyítékok sulya alatt állásától felfüggesztették.

( ) **Jóváhagyott alapszabályok.** Néhai Joannovits Györgyné szül. Mannó Zsófia 20.000 koronás alapítványt tett a budapesti szegénysorsu tudósbetegek javára. A belügyminiszter ma értesítette a fővárost, hogy az alapítványról szóló okiratot jóváhagyta.

( ) **A szemétegetés ügye.** A főváros mérnöki hivatala kérdést intézett Zürich, Kiel, Charlotten-

burg, Frankfurt a/M., Köln és Hamburg városok hatóságához a szemétegetés ügyében és felvilágosítást kért az ottani szemétegetés rendszerét illetőleg.

( ) **A farkasréti villamosvasut meghosszabbítása.** A farkasréti lakosság nagyobb küldöttsége tisztelt ma délelőtt Schmach Károly vezetése alatt Rózsa-völgyi Gyula alpolgármesternél és közbenjárását kérte a farkasréti villamosvasutnak a zsidótemetőig való meghosszabbítása érdekében. Az alpolgármester kijelentette, hogy a kívánságot méltányolja és minden lehetőet meg fog tenni, hogy a vasutvonalat mielőbb meghosszabbítsák.

( ) **Az Új lakásbérleti Szabályrendelet.** Nélkülözhetlen kézikönyv jelent meg lakók és háztulajdonosok részére, „Az Új lakásbérleti Szabályrendelet”, mely november hó 1-én lép életbe, minden dohánytözsdeben kapható. Ára 40 fillér.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Bölcsészethallgatók Segítő Egyesülete** ma délután tartotta alakuló közgyűlését. Az ülésen, amelyen Hegedűs István dr. egyetemi tanár is megjelent, Rézler Gyula elnököl. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után Bagyó János titkár a szűnidei bizottság beszámolóját terjesztette elő. A bizottság főleg állásközvetítéssel foglalkozott. A szűnide alatt 191 bölcsészethallgatónak szerzett igen előnyös feltétel mellett tanítói, illetve nevelői állást. Az egyesület bevétele 1260 korona 61 fillér volt. A tetszéssel fogadott titkári jelentés után a közgyűlés egyhangulag megadta a szűnidei bizottságnak a felmentvényt és köszönetet mondott a buzgó elnökségnek. A számvizsgáló bizottság és az ideai bizottsági tagok megválasztása után a közgyűlés véget ért.

( ) **A Lorántffy Zsuzsanna-egyesület** a nyári pihenő után újult erővel kezdte meg az őszi munkaváradban nagyarányú egyházi és szociális munkáit. Az egyesület új imatermet épít a család-utcai otthon telkén. A szociális irányu munkát a Tűzoltó-utcai iskola tornatermében októberben újra megkezdik olyanformán, hogy összejöveteleket tartanak, amelyeken szociális dolgokban oktatják ki a megjelenteket.

(—) **Polgári iskolai egyesület.** Az Országos Polgári Iskolai Egyesület az új tanévben első gyűlését tegnap tartotta meg. Sághy Gyula orsz. képviselő és elnök távollétében a gyűlést Kozma Gyula alelnök vezette. A gyűlés legfontosabb tárgya volt az évi munkaprogram megbeszélése. Elhatározták, hogy a vallásoktatás és a koedukáció kérdését állandóan napirenden tartják. A vallásoktatás fentartása mellett, valamint az ellene szóló véleményeket közzéteszik, közgyűlési tárgyal azonban még ki nem tűzik. A koedukáció kérdésének előadójaul Rosenberg Augustiát választották meg. Jelentette az elnök, hogy a közoktatásügyi tanács matematikai bizottságába Kovács Jánost és Volenszky Gyulát küldötték ki. A program tárgya lesz még a tanulmányi kirándulások ügye, valamint a rendtartás. A javaslatok során elhatározták, hogy a Tanítók Háza mintájára szervezni kellene a Tanárok Házát, valamint a tanárok szűnidei tudóstelepet is, aminek előkészítésére Nagy Lajos alelnök vállalkozott. Kivánatosnak mondták, hogy a tanfelügyelő és szakfelügyelői kar a polgári iskolai státusból vették, továbbá, hogy a polgári iskolai igazgatók státusa és az előléptetés módja rendeztesse.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle
használatával valódi áldás gyomorhajosok-
nak és emésztésükben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

rány
mező
T. C.
csere-
nek
nak
lyait
mond
pelhe
fővár
ban
lyik f
lévén,
Ezt a
A ját
azonn
szánd
vissza
nal be
bizony
szabb
támog
hát p
dig e
nyesen
most
rom fe
játéko
tályán
két év
től és
nősítet
Footba
mert
vissza
sok el
napon
az egé
igazi
footbal
( )
mérköz
uti pál
kező
mérköz
győzel
Győri
csapat
UTE.
igy az
nehezi
legi for
FTC.-r
a BAK
Ezt a
csapat
a Thö
( )
Budap
26-iki
folynak
verseny
verseny
egyeten
teledij
rendkiv
nem vo
atleták
hoz; je
élenk t
délután
telepen
senyek
1.
yardos
ért. 2.
kesfővá
méterre
5. 2 an
220 yar
letdij.)
(Szaba
11.
Magasu
0
Club s
senyt r
60 yard

SPORT.

( ) A legújabb football-botrány. Ismét egy új botrány került nyilvánosságra, mely rendkívül jellemző football-sportunk jelenlegi szellemére. A Föv. T. C. egyik legjobb játékosa ugyanis klubot akart cserélni, de oly mohó vágygal kívánt új együletnek csapatában szerepelni, hogy football-osztályának vezetőjével a Szövetségnek tulszigoru szabályait kijátszani akarta. — A szabályok ugyanis kimondják, hogy bizonyos tilalmi idő után szerepelhet valamely fővárosi együletből kilépett a fővárosban levő új együletében. A vidékiek azonban tetszésük szerint léphetnek át valamelyik fővárosi klubba, rájuk nézve tilalmi idő nem lévén, új együletükben bármikor szerepelhetnek. Ezt a szabályt akarták kijátszani az említettek. A játékos gyógyulás címén vidékre ment. Ott azonnal jelentkezett az odavaló klubba, azzal a szándékkal, hogy egy-két heti ott tartózkodás után visszatér a fővárosba és mint vidéki játékos azonnal beáll fővárosi új együletének csapatába. Orvosi bizonyítvánnyal tudott csak a fővárosból hosszabb időre eltávozni és új együletének anyagi támogatásával megélni vidéken. A játékos tehát profi lett, az egyesület vezetősége pedig elősegítje a professzionizmusnak. A fényesen kieszt tervet azonban leleplezték és most a Szövetség szigorú ítéletet hozott mindhárom felett. Az egyesületnek egy évig nem igazolt játékos, ha tagjai között maradnak football-osztályának vezetője és a játékos. Vezetőmberét két évre eltiltotta mindennemű szövetségi funkcióktól és a játékos két évre professzionátusnak minősítette. A tényállás szárazon eladva ime ez. Football-sportunk nivója pedig súlyos tovább, mert hiszen bizonyára nem ez az egyetlen visszaélés, melyet a klubok vezetői és a játékosok elkövetnek. Attól tartunk, hogyha egy napon minden kislúne, hát biz' legokosabb lenne az egész Szövetséget profivá formálni; mert hisz igazi amateur- és gentleman szellemre a magyar football-sport terén alig akadunk.

( ) Forencvárosi T. C. — Ujpesti T. E. bajnoki mérkőzése vasárnap d. u. 2 órakor lesz a Thököly-uti pályán. Az érdekesnek és izgalmasnak ígérkező mérkőzés a W. Sp. C. — BTC. nemzetközi mérkőzés előtt játszódik le. Az UTE. legutóbbi győzelmei a Terézvárosi T. C. fölött 2:0 és a Györi Egyetértés ellen elért 2:0 eredmények a csapat kiválóságáról tesznek tanubizonyosságot. Az UTE. védelmének jósága általánosan közismert és így az TFC. támadásait bizonyára igen megfogja nehezíteni. Mindezekből kifolyólag az UTE. jelenlegi formájában méltó ellenfele lesz a WAC.-nak és FTC.-nek. A millenárius pályán e napra eredetileg a BAK. — TFC. bajnoki mérkőzés volt hirdetve. Ezt a mérkőzést azonban a két egyenlő esélyű csapat délelőtt 11 órakor rendezte ugyancsak a Thököly-uti pályán.

( ) A vasárnapi nemzetközi atlétikai verseny. A Budapesti Egyetemi Athletikai Club szeptember 26-iki nemzetközi atlétikai versenyére nagyban folynak az előkészületek. A Club vezetősége a versenyt ünnepélyes keretben akarja rendezni. A verseny védnöke dr. Sággy Gyula a tudomány egyetem rektora lesz; az egyetemi tanács tiszteletdíjat tűz ki. A verseny sportszempontból is rendkívül értékes lesz. A nevezési zárlat még nem volt meg s máris a legnagyobb magyar atleták nevezése beérkezett az egyesület főtájkárához; jeles külföldi atleták vendégszereplésére is élénk tárgyalások folynak. A verseny vasárnap délután 3 órakor lesz a lágymányosi sporttelepen. A viadali programja a következő versenyekből áll:

I. Nemzetközi nyílt versenyszámok: 1. 100 yardos síkfutás Budapest székváros bajnokságáért. 2. 1/4 angol mértföldes síkfutás Budapest székváros bajnokságáért. 3. Staféta-futás 4x200 méterre. 4. 1/2 angol mértföldes síkfutás. (Tisztd.) 5. 2 angol mértföldes síkfutás (Tiszteleddij.) 6. 220 yardos handicap-futás. 7. Távolugrás. (Tiszletdíj.) 8. Diszkoszvetés. 9. Svéd gerelyvetés. (Szabad stílus).

II. Nemzetközi főiskolai bajnokságok: 1. Magasugrás. 2. Súlydobás.

( ) Országos ifjusági verseny. A Magyar Athletikai Club szeptember hó 27-én országos ifjusági versenyt rendez, melynek feltételei a következők: 1. 60 yardos síkfutás. 2. 220 yardos handicap. 3. 1/2

angol mfdes handicap, 4. 2 angol mfdes síkfutás. 5. 120 yardos gátfutás. 6. Magasugrás handicap. 7. Távolugrás. 8. Rudugrás. 9. Súlydobás (junior). 10. 4x100 méteres stafétafutás. Nevezési zárlat: 1909. szeptember hó 20. Nevezések a MAC. titkárához (Lauber Dezső, Budapest, III. sz. margitszigeti sporttelep) küldendők. Díjazás. Minden számban a győztes ezüst, a második bronz érmet nyer, legalább 6 induló esetén a 3-ik is bronzérmet nyer, 10 induló esetén a második is ezüst érmet s a 4-ik bronzérmet nyer. A verseny a MASZ szabályai szerint rendeztetik. A versenyen 17. évüket még be nem töltött egyének vagy középiskolai tanulók vehetnek részt. Tét: számonkint egyenkint 1 korona, stafétára 5 korona.

( ) Nemzetközi birkózó-verseny Europa bajnokságáért. A budapesti „Postás” sportegylet 1910. év január hó első napjaiban nemzetközi birkózó-versenyt rendez Europa bajnokságáért. A Magyar Athletikai Szövetség már tárgyal is a külföldi szövetségekkel, melyek a támogatást és részvételt meg is ígérték. Dánia, Svéd-, Német-, Török-, Orosz-, Olaszország és Ausztria itt lesz legjobbjai. Oly nagyszabásúnak ígérkezik a verseny, melyhez fogható még egy sportágban sem volt. A díjazás is hasonló a verseny színvonalához: arany érmek, s mind a három súlycsoportban a 3 első nagyértékű tiszteletdíjjal. Sportköreink már is erősen készülnek arra, hogy a magyar színeknek a Londonban szerzett fényt megtartsák, sőt emeljék. Eppen ezért őszszel már 3-4 birkózó-versenyt tartanak, melyek mintegy előmérkőzéseik lesznek a „Postás” nemzetközi versenynek.

Budapesti őszi meeting.

— Első nap. —

Ismét megnyílnak holnap a városligeti versenyter kapui s a tizenkét napos meeting a legszebb reményekkel kecsegtet. Nemcsak érdekes, de értékes futások egész sorozata kerül dűlőre s a hatvanhárom futamra 539.000 korona van előírányozva. A versenyek úgy vannak osztályozva, hogy minden egyes napra esik egy futam, mely nagy díjazású s ezek majd mindegyikében a klaszsis fog egymással találkozni. A főbb számok: a St.-Leger hároméveseknek, a Szent László-díj és Hatvani-díj kétéveseknek, míg a Földmívelésügyi minisztérium díjában csak négyéves és idősebb teliverek mérkőzhetnek. De ezeken kívül is van még több jobbdíjazású futam, melyek a következők: Őszi kanczadij, Őszi kísérleti verseny, Prince of Wales-handicap, Őszi handicap, Kétéves kanczák államdíja, Kétévesek nagy handicapja, Októberi handicap, Őszi díj, Nyílt handicap, Totalisateur handicap és a Lovaregyesületi díj. Már ez az összeállítás is eleve biztosítja a meeting elsődrendű sikerét.

Áttérve az első nap megbeszélésére, a *Hatvani díjjal* foglalkozunk, mint olyannal, mely köré a versenyek csoportosulnak. A 10.000 koronával dotált 1100 méter távolságu futamban talponlevő youngstereink eliteje mérkőzhetik és a németek is igényt tartanak díjáért, amennyiben két — otthon jó formát mutatott — telivért neveztek benne. Azonban mi azt hisszük, hogy számukra nem fog teremni győzelem, mert a listán ott látjuk legjobb kétévesünknek: *Egeri*-nak nevét s startolásával már elintézték veljük a verseny sorsát, mellette még *Granvillet* és *Balaton* tartjuk olyanoknak, melyek a helyeket lefoglalhatják. Aikalmassint indul a versenyben *Patricie* is, mely tudvalevőleg *Patience* első ivadéka s érdeklődéssel nézünk szereplése elé.

Az *Őszi kanczadij* 2500 méterén ismét találkozhatnak *Aveline* és *Varázs*, csakhogy megváltozott súlyviszonyok mellett, amennyiben most az Egyedi-ló czedál négy fontot ellenfelének s így a verseny kimenetelét is másképp várjuk, mint Bécsben történt. Elsősorban *Aveline*-t veszszük kombinációba *Benzi* és a német *Mausefalle* előtt.

A *Soroksári-díj* 1800 méteres verseny s három- és négyéves telivereket látunk benne kötelezve. A klasszist *Mortimer* képviseli s horribilis sulya daczára benne összpontosul bizalmunk *Bonfini* és *Eszemadta* előtt.

A *Wetter-handicap*-ban még tizennégy lónak van indulási joga s közülük a nyertőt megállapítani nagyon nehéz, mert a sulyok nagyon sikerülten vannak elosztva. Az 1400 méter távra való tekintettel még *Belle Reinc*-ben bizunk leginkább,

azonban nagyon veszélyes ellenfele lesz neki *Juda*, míg harmadsorban *Tábornok* felé fordul bizalmunk.

A többi futamokban eltérünk a megbeszéléséktől és csak tipjeinkre utalunk.

Jelöltjeink:

- I. *Mortimer* — *Eszemadta*.
- II. *Aveline* — *Benzi*.
- III. *Harkányi-ist.* — *Granville*.
- IV. *Pretzner-lov.* — *Foolhardy*.
- V. *Rengeteg* — *Fortunatus*.
- VI. *Belle Reinc* — *Juda*.

( ) Turfhírek. Az *Oszi nagy handicapban* csak olyan lovak futhatnak a jövő évtől kezdve, amelyek előzőleg kétszer helyezve voltak kortheverenyekben. Ezzel vége annak, hogy közepes képességű lovak mint törölt favoritok nyerhetnek handicapot több helyezettlen futás után. A másik fontos újítás, hogy számtalan belföldi lovasokkal rosszul futkosott lovakat a handicapokban erősen meg fogják fogni. Ezek a fontosabb újítások és ezzel csak azt igazolja a Magyar Lovaregylet, hogy a fogadók érdekeit mindenképpen megvédi. — A vasárnap dűlőre kerülő *Prince of Wales handicap teherközlése*. 4é Alnok 63 1/2, 5é Dinom-Dánom 62, 4é Rouquin 62, 4é Arvaleány 61 1/2, 3é Dicső 60, 5é Beaumerité 57 1/2, 3é Fabelhaft 57 1/2, 4é Vöröskirály 56 1/2, 3é Lappalie 56 1/2, 5é Tábornok 56, 5é Kondor 56, 4é Katz im Sack 53 1/2, 3é Francesco 52 1/2, 3é Kunilinde 51 1/2, 5é. Palóczkirály 51, 4é. Pagony 50, 3é. Golf 50, 3é. Motolla 49 1/2, 3é. Barcsay 49, 3é. Krikerl 38 1/2, 3é. Kamp 48, 3é. Lord Darcy 48, 4é. Palma 48, 5é. Bisamberg 47, 3é. Munster 47, 3é. Raspberry 46, 3é. Arno 44 1/2, 4é. Vigano 44, 3é. Eszemadta 44, 6é. Meglio 43 1/2, 3é. Reine 42 1/2, 5é. Paula 47 1/2. — *Kottingbrunn* 2 reás favorit a Földmívelésügyi minisztérium díjára.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Biróságok köréből. Az igazságügyminiszter a nagykanizsai munkásbiztosítási választott bíróság elnökévé dr. Kenedi Imre nagykanizsai törvényszéki bírót, helyettes elnökévé pedig dr. Fischer József ugyanottani törvényszéki bírót három év tartamára kinevezte. — A pozsonyi ítélőtábla elnöke az aranyosmaróti törvényszéknél szervezett esküdt-bíróság elnökévé az 1909. évre Kail Antal törvényszéki elnököt jelölte ki.

§ A Wohl-ügy a királyi táblán. A Wohl-éle milliós hagyatékából keletkezett bünpörnek egyik mozzanata ma délelőtt fordult meg a budapesti kir. ítélőtábla előtt. A kir. tábla, a törvényszék határozatával szemben, tudvalevőleg elrendelte a vizsgálatot. E határozatnak megfelelően a törvényszék Szlavek Ferencz vizsgálóbíró, akinél a pör aktái voltak, bizta meg azzal, hogy hallgassa ki *Hasura Károlyt*, az *Osztrák-Magyar Bank* szakértőjét eskü alatt az általa adott véleményre. A panaszosok jogi képviselője, dr. *Lengyel Zoltán* felfolyamodott az ellen, hogy a törvényszék dr. Szlaveket bizta meg a vizsgálat keresztülvitelével. A kir. tábla *Devich László* elnöklésével és *Tráger Zsigmond* bíró előadása alapján ma délelőtt zárt ülésben tárgyalta ezt a felfolyamodást és dr. *Lengyel Zoltánt* felfolyamodásával elutasította, helybenhagyván a törvényszéknek dr. Szlavek vizsgálóbíró kiküldésére vonatkozó határozatát.

§ Ügyészségi megbízás. Az igazságügyi miniszter dr. *Schwarz Lajos* csáktornyai gyakorló ügyvédet a nagykanizsai ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottá rendelte ki.

§ Szélnámos pénzágens. A lapokban közzétett hirdetéseiben gyors és olcsó kölcsönök megszerzését ígérte *Hagymási Armin* pénzágens, akinek a Dohány-utczában „Általános Hitelszerző Vállalat” czim alatt irodája volt. A hirdetések alapján sokan fordultak *Hagymási Armin*hoz, akinek első dolga volt a hozzáfutókat informálási, utánjárás és egyéb czimeken különböző összegekkel megsarcolni. Így tett *Kafka Károly* marosvásárhelyi csendőrhadnaggyal is, aki 1000 koronás kölcsön megszerzésével bizta meg. *Hagymási Armin* előbb 85 koronát, majd 155 koronát, végül pedig 90 koronát csikart ki a hadnagytól, holott a kölcsönt nem tudta neki megszerezni. A hadnagy feljelentésére a budapesti kir. törvényszék *Hagymási Armin* csalás büntette miatt 4 havi fogházra ítélte el. A kir. tábla a szélnámos pénzügynök büntetését 6 havi börtönrre emelte fel, amely büntetéshez

ma a kir. Kuria Sebestyén Mihály elnöklésével, Kűchler Gyula koronaügyész-helyettes indítványára szintén hozzájárult.

§ Felmentett kereskedő. Frank Frigyes budapesti fűszerkereskedő múlt év április hó 14-én csödbe jutott. A csődnyitás után a hitelezők feljelentést tettek Frank ellen vétkes bukás vétsége címén amiatt, hogy bejelentett kereskedő léte nem vezetett rendes üzleti könyveket és nem készítette évenként rendes mérleget. A budapesti kir. törvényszék vétkes bukás vétsége miatt vád alá is helyezte a kereskedőt. Ma tárgyalta ezt a bűnpert a budapesti büntető törvényszék dr. Füzesséry törvényszéki bíró elnöklése alatt. A tárgyaláson a vádlott tagadta bűnösségét és azzal védekezett, hogy ő rendes könyvelőt tartott, akinek feladata volt a könyvelési és mérlegkészítési munkák elvégzése. Hogy a könyvelő miként végezte kötelességét, azt nem ellenőrizhette, mert ő nem szakértő. A vádlott védekezését megerősítette a főmeggondnok is, aki kihallgatása során még azt is előadta, hogy Frank tönkretételéhez nagyban hozzájárultak a kedvezőtlen üzleti viszonyok. A bíróság a vádlottat a vétkes bukás vétsége alól felmentette. Az ítélet jogerős.

KÖZGAZDASÁG.

132.500 darab részvényt tettek le a Rimamurányi közgyűlésre. Annak a hónapok tartó harcoknak, mely a Rimamurányi körül annyi szeszácziós fordulat hullámzott, ma még szeszácziósabb csattanója volt. Ma ugyanis minden aláírás és czimjelzés nélkül a következő közleményt kaptuk:

„Mint értesülünk a „magyar csoport“ a Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű-részvénytársaságnak folyó hó 30-án tartandó közgyűlésére csakis a tulajdonát képező, több évre syndikátusban lekötött 40.000 darab részvényt tétevényezte le; bankoktól, valamint kölcsönképen ezen csoport részvényeket nem vett igénybe.”

Érdeklődünk illetékes helyeken a kommunike eredetéről, de nem akadunk gazdjára. Ellenben más oldalról megkaptuk a Rimamurányi közgyűlésre vonatkozólag a következő adatokat: Ma volt a részvények letételére az utolsó nap. A zárlat szeszácziós eredménnyel zárult, amennyiben nem kevesebb, mint 132.500 drb. részvényt tettek le. Ebből a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Wiener Bank-Verein csoportja 88.500, a magát magyarnak nevező csoport pedig 40000 darabot tett le. A szeszácziós aránya 3540:1600 a Rimamurányi csoport javára. Ezzel a nagy hű-hóval csinált harc aktái lezárultak. Ami azután fog történni, az már szinte bizonyossággal előre megirható lenne. A közgyűlésen az igazgatóság javaslatai változatlanul győzni fognak s a támadó csoport teljes kisebbségben marad, viselven egy 3 hónapos, izgalommal teljes harc egész ódiomát.

Nemzetközi táviróstatistika 1907. évről. A táviró-hivatalok nemzetközi bérni egyesülete most adta ki a világ összes államának táviróstatistikáját az 1907. év végéről. Legtöbb táviróhivatala van Németországnak 37.309, legkevesebb Portugál-Indiának, hol csak 24 van; leghosszabb vonal Oroszországnak 190.440 km, körülbelül legrövidebb szintén Portugál-Indiáé 256 km. A leghosszabb vezeték Angliában van 744.263 km, a legkisebb Portugál-Indiában 424; a legtöbb készüléke 48.961 Németországnak van, a legnagyobb táviróforgalom Angliáé 90 millióval. A relatív megoszlás: az egy táviróállomás után járó lakosság legelénkebb Luxemburgban, ahol már 937 lakos után van egy táviróállomás, legritkább a portugál Angolában, ahol 262.162 lakosra jut egy állomás. Luxemburgban 9'9 négyzetkilométeren jut egy táviró, ami jellemzi az élénk forgalmat és intenzív civilizációt, míg pl. Angolában 16.970 négyzet kilométerre jut egy ily állomás. Magyarországnak 1907-ben 4040 táviróállomása volt, a vonalak 24.639 km. hosszúak voltak, míg a vezetékek hosszúsága 136.294 km. volt. 6856 darab táviró-készülékkel rendelkezett, s 9897 millió táviratot közvettelt.

A tarifabizottság ülése. A tarifabizottság szeptember 25-én Sztérenyi József államtitkár elnöklete alatt a kereskedelemügyi minisztériumban ülést tart. Az ülésen bemutatják a MÁV. új tarifáját is.

Új malom a fővárosban. Már régebben megírtuk, hogy a Pesti Hengermalom Részvénytársaság azzal a tervvel foglalkozik, hogy a budai oldalon egy új malmot építtet s jelenlegi telepét házhelynek adja el. A malom igazgatósága legközelebb rendkívüli közgyűlésre hívja össze részvényeseit, hogy az új malom építési költségeit megállapítsák s a költségek beszerzése céljából új részvényeket bocsássanak ki. Az új malom naponként 4000 mázsa liszt előállítására lesz berendezve.

91.95 korona a magyar koronajáradék árfolyama. A politikai viszonyok rendezetlensége mindig káros hatással szokott lenni a pénzpiacra. Legérzékenyebb azonban rá mégis a koronajáradék, mely a Wekerle-kormány mai lemondásának hírére is 91.95 koronára hanyatlott. Sajnos, ez a hanyatlás igen rossz időben jön.

Hatvany-Deutsch Sándor üdvözlése. A Magyar Czukorgyárosok Országos Egyesülete, az idei kampagnében ma tartotta első teljes ülését és a napirend előt gróf Zichy Andor, az egyesület elnöke hosszabb beszédben üdvözlötte az egyesület nevében a Hatvany-Deutsch családot és főleg az egyesület elnökét báró Hatvany-Deutsch Sándor főrendiházi tagot, abból az alkalomból, hogy a király a családot a magyar bárói méltóság adományozásával tüntette ki. Báró Hatvany-Deutsch Sándor elnök meleg szavakban mondott köszönetet a szíves beszédért, amelyet az elnök a saját és az egyesület nevében hozzá és családtagjaihoz intézett.

A Belvárosi Takarékpénztár részvényeinek emelkedése. A Belvárosi Takarékpénztár papírosai az utóbbi időben állandó jeleggel bírtak és szilárd kezekben lévőnek, keveset beszéltek magukról. Legutóbb akkor volt bennük nagyobb ármozgalom, amikor a Belvárosinak sikerült egy nagyobb tétel záloglevelet Hollandiában elhelyeznie. Ezt az uttörő munkát azóta — természetesen — nagyobb bankjaink is követték; így a Magyar Országos Központi Takarékpénztár is nagyobb tétel papírosát helyezte el a hollandi piacra. Ma az általános lanyhaság közepette aztán meglepő volt az az élénk kereslet, mely a Belvárosi papírok iránt nyilvánult, minek következtében azok 5 koronával emelkedtek. Bár ez az emelkedés magában véve nem nagy, jelentőssé teszi mégis az a hír, hogy a tőzsde ezzel a Belvárosi Takarékpénztár tervezett alaptőkeemelését honorálta. Az intézet már régóta foglalkozik az alaptőkeemelés gondolatával, melyet a most folyó nagy építkezése és üzleteinek kiváló fejlődése aktuálissá tett. A bank csak a politikai helyzet kitisztulását várja s azután nyomban hozzájárul az alaptőkeemelés előkészületeihez. A papírosai egyébként ma 620 koronán zárultak.

Változás egy aradi faiparvállalatnál. Az aradi faipar két legnagyobb vállalatának életében, hír szerint, jelentős változás állott be, mely egyúttal szoros kapcsolatot teremt a kettő között. Az egyik a nemrég megalakult Aradi Fűrészgyár Részvénytársaság, amelynek részvényei eddig a Jellinek és Schlesinger, Reiniger A. S. és Kötzander Ignác aradi fákerekesedő cégek kezében voltak. A másik az aradi Laendler Aladár cég. Az utóbbi cég, mely eddig a kemény- és puhafa kikészítésére és üzletére egyformán kiterjeszkedett, most puhafa-üzemét és üzletét átadta az Aradi Fűrészgyár Részvénytársaságnak. A Laendler Aladár cég ezzel együtt a fűrészgyár 540.000 korona alaptőkéjéből 140.000 korona értékű részvény erejéig érdekeltiséget vállalt s a maga részéről három tagot delegál az igazgatóságba. A fűrészgyár részvénytársaság igazgatója Heller Soma, aki egyben a Laendler-cég aradi telepének is igazgatója. A Laendler-cég a jövőben csak a keményfa kikészítésével foglalkozik s e tekintetben főként az export számára fog termelni.

A kormány lemondása és a tőzsde. A kormány lemondása elsősorban — természetesen — közgazdasági életünk legérzékenyebb szervén, a tőzsdén látszik meg. Így ma a lemondás hírére az értéktőzsdére általános lanyhaság nehezedett, minek következtében nemcsak a nemzetközi érté-

kek, hanem a helyi piacnak tegnap és az utóbbi napokban annyira keresett értékei is a leltőre kerültek s jelentékeny árhanyatlást szenvedtek. Így az Adria tengerhajózási részvény a tegnapi 452 K-ás kurzusa helyett ma már 439-re hanyatlott, a Közutiban 615 után 611-en is alig lehetett vevőt találni, a Salgótarjáni kőszénbánya részvény 625-ről 608-ig hátrált, a Magyar kereskedelmi részvénytársaság is visszaesett négy koronával s 663 koronán zárult, ugyanilyen arányban vesztek értékiük az utóbbi napokban annyira favorizált helyi értékeknek majdnem mindegyike. A Rimamurányi vasmű részvényben ma megint nagy áringadozások voltak. Az előtőzsdén 700-ról rohamosan emelkedtek 715-ig, de a dél tőzsdén már megint visszaestek 704-ig. Leginkább megérezte azonban a nagy lanyhaságot a két hitelrészvény, amennyiben az osztrák 661½, a magyar 771 koronára hanyatlott, míg a Jelzálog-hitelbank papírosai 453 koronán zárultak.

Szédelgő angolországi cégek. Több oldalról kaptunk értesítéseket Angolországban működő cégekről, melyek külföldi exportöröket megkárosítottak. A szédelgő cégek rendszeren angol név alatt szerepelnek, de tulajdonosaik többnyire idegen nemzetbeliek és a cégfeliratokat gyakran változtatják. E cégek csak rövid időre alakulnak s igyekezetük főleg arra irányul, hogy hangzatos hirdetések, valamint hamis referenciák által a külföldiek érdeklődését felkeltsék s az angol kereskedelem jó hírnevére támaszkodva, hosszú lejáratu hitel igénybevételével jelentékeny áruaktárt halmozzanak fel. Az így szerzett árukon azután adott pillanatban tudnak s üzletüket felosztják. Az ily cégek ellen a védekezés nehéz, mert angol üzletfelekkel szemben teljesen korrektil szoktak eljárni és angolországi kötelezettségeiket rendszerben bonyolítják le, úgy, hogy a feladott referenciáktól bekért információk ritkán ütnek ki kedvezőtlenül. Ezért, ha a cégéről kapott információ egyébként nem is lenne igen kedvezőtlen, mihelyt csak rövid idő óta fennálló cégéről van szó, vagy ha az információ szerint a cég nem lenne közismertnek tekinthető, az ily céggel való összeköttetésnél már eleve nagyfokú óvatosságra van szükség, mert a cég felosztása után történő igénybejelentések rendszerint nem vezetnek eredményre, miután Angliában bejelentési kötelezettség nincs és ennélfogva egy megszűnt cég tagjainak hollétét kikutatni alig lehet. Károsodás elkerülése végett legjobb ilyenkor rövid lejáratu fizetési feltételeket kikötni, valamint a követelések behajtásával az Angliában oly kifülfőn szervezett kereskedői védőegyletek valamelyikét mérsékelt díj ellenében megbízni.

Megalakult a czukorkartel. Azt, amit mi már napokkal ezelőtt megírtunk, ma hivatalosan is közlik velünk, t. i. hogy megalakult a czukorkartel. A hivatalos kommunike így szól: A Magyar Czukorgyárosok Országos Egyesületének helyiségeiben e hó 21-én és 22-én a fehércukor belföldi eladására vonatkozó és szeptember 30-án lejáratu egyezmény megújításáról a hazai czukorgyárak tárgyalásokat folytattak és a czukorgyárosoknak néhány csoportja között a répbeszerezésre nézve fenállott ellentéteket, melyek eddiggel az említett egyezménynek megújítását is akadályozták, sikerült egy esztendőre szóló ideiglenes megállapodással kiegyenlíteni. Mivel a gyáraknak egy része az eladási egyezményhez való csatlakozását a répa vonatkozó megállapodásoktól tette függővé, az eladási egyezmény 1910. szeptember hó 30-ig való megújításának útjában állott akadályok ezáltal el lettek hárítva.

Új német vámtételek. A német vámtarifához tartozó árujegyzék és a vámkezelési utasítás számos pontját a német szövetségtanács nemrégiben az új német söradótörvény, az új német dohányadó-törvény, az új német szeszadótörvény, a világítótestekről szóló új adótörvény, a gyufaadóról szóló új törvény, a pezsgőbor adójáról szóló törvény és az 1909 április 7-iki új bortörvény életbeléptetése folytán módosította vagy kiegészítette. Az erről szóló rendelet megtekinthető a m. kir. Kereskedelmi Muzzeumban.

Az osztrák vasutállamosítás. Annyit irtak már az osztrák magánvasutak államosításáról, annyi ideje húzódnak az erre irányuló tárgyalások, hogy

Ha fáj a feje

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 20 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja.

Készítette Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten.

Ára 1 korona 20 fillér.

Orvosok által ajánlva.

Kapható minden gyógyszerárban. Három doboznál ingyen postai szállítást.

még a legnagyobb optimizmussal sem mertük remélni, hogy az osztrák vasutállamosítás hamarosan bekövetkeznék. És íme most egy jelentésben azt adják tudtunkra, hogy az államosítás véglegesen megtörtént és október 15-én hivatalosan átveszik az osztrák államvasut társaság, a Nord-westbahn és a Südnorddeutsche Verbindungsbahn összes vonalait. S ezzel végleges megoldást nyert az 1906-ban megkezdett vasutállamosítás, amely a Kaiser Ferdinand Nordbahn megváltásával nyert komoly jellegűt. Az osztrák államvasutak hálózata 1907-ben még csak 15.033 kilométer vonalhoszszal rendelkezett, míg az újonnan szerzett vonalakkal 18.382 kilométer lesz. Az új államosítások után az osztrák államvasutak berendezései 5156 millió koronát, azaz öt milliárdot fognak képviselni. Az államosítás maga után fogja vonni a tarifa emelését is, amely alól csak az exportvonalakat fogják kivonni. Ebből a szempontból nem nagy örömet kelt a vasutállamosítás Ausztriában, mert az érdekelt tényezők az államosítástól éppen az ellenkezőt várták.

A szegény ember. Ezen a címen *Ecseri Lajos* dr. közgazdasági tanulmányt írt, amelyben a mezőgazdasági munkások életét, viszonyait ismerteti. A mű a mezőgazdasági munkásokra vonatkozó összes adatokat tartalmazza, foglalkozik a kivándorlással, Amerikába szakadt mezőgazdasági munkásaink leveleit mutatja be és bizonyítani igyekszik, hogy az Alföldön is egyre emelkedik a kivándorlók száma.

A Magyar Jég és Viszontbiztosító papirosainak emelkedése. Az utolsó napok tőzsdei forgalma arra mutat, hogy a biztosító papírok iránt erősen emelkedik a bizalom. A minap a Fonciére részvényeket keresték, ma pedig a *Magyar Jég és Viszontbiztosító R.-T.* papirosait vásárolták. Az élénk érdeklődés eredménye az volt, hogy a papírok 5 koronával 360 koronára emelkedtek.

A „Nemzeti” Balesetbiztosító Részvénytársaság folyó év augusztus havában 619 orb balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 4.971.802 kor., rokkantság esetére 7.401.804 kor., és mulékony keresetképtelenség esetén 2596 kor. napikártalanításra biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a f. é. január hó 1-től augusztus hó végéig terjedő időszakban 6334 ajánlatot kötvényesített és pedig 48.609.657 kor. halálesetre, 69.012.845 kor. rokkantság esetére és 25.043 kor. mulékony munkaképtelenség esetére biztosított összegekkel. Fenállása óta a társaság balesetekért 11.831.128 kor. 40 fill. kártérítést fizetett ki.

Magyar kivitel Törökországba. Az alkotmányos érával megindult gazdasági fejlődés új helyzetet emeltett Törökországban, amelynek hatása érezhető lesz a magyar kivitelben is. A bojkott-mozgalom annak idején súlyos helyzetbe sodorta azokat a magyar czégeket, amelyek főképpen Törökországban találtak fogyasztó piacot. Azóta nem sikerült a kereskedelmi összeköttetéseket helyreállítani, bármennyire is rokonszenveznek velünk az ifju-törökök. A kereskedelmi viszonyok szabályozása konszolidált állapotokat fognak teremteni az újjászületett Törökországban s remélhető, hogy még ebben az esztendőben kedvezően fog kereskedelmi mérlegünk Törökországgal kialakulni. Nem fogja akadályozni kivitelünk fejlődését még az a körülmény sem, hogy a török kormány a behozatali vámok — amint már megírtuk — 11 százalékról 15 százalékra emeli fel. Az erre vonatkozó nemzetközi tárgyalások még folyamatban vannak, de valószínű, hogy egy nagyhatalom sem fogja a török kormányt erre az érdekvédelem megakadályozni. Magyarország és Ausztria a Bosznia és Hercegovina anektálása alkalmából kötött megegyezésben adta beleegyezését, Németország is akként nyilatkozott, hogy kész hozzájárulását adni a vámemeléshöz. Mindössze négy nagyhatalom beleegyezése szükséges, hogy a vámemelést kérdése elintézését nyerjen. Mikor a török kormány 1906-ban 3%-os vámemelést akart életbeléptetni, nem volt olyan

könnyű a dolog, mint most. Két esziendő mult el, amíg az angol kormány hozzájárulását sikerült kieszközölni. Ma azonban más a helyzet. A nagyhatalmak rokonszenvvel nézik a törököknek azt a törekvését, amelylyel az állam gazdasági viszonyait a rendes mederbe kívánják terelni.

Az osztályosajáték mai huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

40.000 koronát nyert: 91801.
20.000 koronát nyert: 69394.
10.000 koronát nyert: 37539.
5000 koronát nyert: 105621.

2000 koronát nyertek: 2367 9558 19588
20689 20947 24388 25103 34081 36139 47967
53402 54935 59844 61069 64071 73853 77683
79683 84452 61069 64071 73853 77683 79683
84452 94865 99045 104008 105368 108970
109789.

1000 koronát nyertek: 4692 6203 6953
7163 10292 11094 12906 15925 16815 21367
21978 24394 24912 26082 27334 28070 28634
29299 30026 31781 36184 37438 37733
40032 40445 43665 45431 46636 48682 50829
51767 51431 53581 55037 55482 55854 56225
56426 62625 62906 63612 67710 67844 67960
68126 70984 74884 79041 87437 94290 94799
95947 96610 101443 104225 106625 108380 108555
109190.

500 koronát nyertek: 820 1448 3516 4387
7041 8803 10867 10964 11866 12533 12802 14529
17473 17834 18652 19133 20462 22038 25476 25805
26142 29594 29896 30466 31264 32613 33760 33950
34495 34681 34741 37862 39306 39839 40461 40577
42207 44117 48673 49631 51410 52758 52900 53347
55653 56326 56411 56814 57953 58304 58791 60983
61077 61353 62141 64772 65019 67541 70871 72636
73852 73882 74010 75177 82304 83239 84423
85901 86225 86599 88255 91065 91537 91677
93283 93355 94287 95187 95225 95546 95718
97615 98020 101004 101452 102125 102463 103510
103978 104689 106020 107206 107161 107301
108184 100822.

A temesvári iparkamara alakuló ülése. A temesvári kereskedelmi és iparkamara ma tartotta alakuló ülését *Telbisz* Károly udvari tanácsos, polgármester elnöklésével. Elnökké egyhangulag immár negyedszer *Vest* Ede lovag, udvari tanácsost, az ipari osztály alelnökévé egyhangulag ifj. *Kremer* Józsefet, a kereskedelmi osztály alelnökévé *Baader* Henriket választották meg.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. LIII

Telefon 102-39.

Gyógytényezők:

Finsen-féle lümlámpa tüdőök szivbaj és veredénytelmeszedés ellen.

Elektromágneses gyógyítás

Röntgen sugarakkal való kezelés.

Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).

Kék fénynyel való kezelés.

Villamos hőfürdők (Elektrotherm).

Villamos fényfürdők.

Villamos massage (Vibratio).

Galván. Farad és Franklin árammal való kezelés.

Villamos vízfürdők.

Szén-savas fürdők.

— Rendelés d. e. 6-11-ig, d. u. 2-6-ig. —

Kezelés egész napon át.

Főbb javallatok:

Általános idegesség (neurasthénia, hystéria).

Idégyengességi állapotok.

Álmatlanság, Fejfájás.

Hűdések (Paralysis).

Idégtájdalmak, idégzésbát (Neuralgiák, ischiás).

Gerincvelősorvadás (Sclerosis).

Szívbetegségek.

Veredénytelmeszedés.

Köszvény és esz, reuma, ízületi és esonthajok.

Szókredés. Daganatok.

Anyagcserebajok (Elhízás, cukorbetegség, vöröszegénység).

Görnyedések. Bőrviszketeg.

Lupus.

Wajhullás, kopaszág.

Szörteletetés (nőknél a szőrzet eltávolítására).

Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 6-11-ig, d. u. 2-6-ig. —

Kezelés egész napon át.

Kívánatra prospektus.

TŐZSDÉK.

BUDAPESTI ARU- és ERTEKTOZSDÉ.

Gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 22.

A készáru piaccon kifejezetten szilárd volt ma az irányzat. Bőséges külföldi kínálattal szemben a malmok igen jó vételkedvet mutattak, jobb árakat is szívesen fizettek és mivel az eladók sem voltak valami nagyon rátartósak, rendkívül élénk forgalom fejlődött ki, amelynek a folyamán mintegy 80.000 q buza kelt el, a tegnapiaknál 10—20 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 29.20 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 27.40 korona 77 kilós szerb buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 20 fillérrel drágább, a zab és az árpa szilárd, a tengeri változatlan. Forgalmomba került: 1200 q rozs 19.35—19.50 koronás áron, 600 q zab 14.90—15.70 koronás áron, 100 q árpa 14.60 koronás áron. A határidőpiaccon a mai üzlet magasabb külföldi jegyzésekre igen szilárdan és a tegnapi zárlatnál jóval magasabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben lázas izgatottság mellett rendkívül élénk forgalom fejlődött ki, az árfolyamok azonban nem emelkedtek még tovább, mivel, ha igen élénk volt is a vételkedv, kínálat is mutatkozott bőségesen, minek folytán csak néhány fillér keretén belül ingadoztak a jegyzések. Az októberi buza 6 fillérrel a tegnapi zárlaton fölül, 28.00 koronán indult, előbb 28.16-ig javult, majd ismét 27.96-ig gyöngült, zárlatkor így is maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza két fillérrel, az áprilisi buza hat fillérrel, az októberi rozs négy fillérrel, az áprilisi rozs tíz fillérrel, az októberi zab négy fillérrel, a májusi tengeri két fillérrel javult, az áprilisi zab nyolcz fillérrel gyöngült.

A készáru jegyzése a mai tozsán a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	28.90—29.30
"	76	—	80	29. — 29.50
"	77	28.20—28.45	81	—
"	78	28.40—28.70	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28.60—28.80
"	76	—	80	28.80—29.20
"	77	28. — 28.30	81	—
"	78	28.20—28.50	82	—
Pestvidéki	75	—	79	28.70—29. —
"	76	—	80	28.90—29.35
"	77	28.20—28.40	81	—
"	78	28.80—28.60	82	—
Bánsági	75	—	79	28.80—29.05
"	76	—	80	29. — 29.35
"	77	28.20—28.45	81	—
"	78	28.40—28.70	82	—
Bácskai	75	—	79	28.90—29.30
"	76	—	80	29. — 29.50
"	77	28.20—28.45	81	—
"	78	28.40—28.70	82	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	19.45—19.70
" középminőségű új	—	—	—	19.25—19.35
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.75—15.05
" II-rendű	—	—	—	14.40—14.60
Zab I-rendű	—	—	—	15.30—15.60
" II-rendű	—	—	—	14.70—15.10
Tengeri belföldi új	—	—	—	15.20—15.40
Körpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A készáru piaccon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 100 q 80 k 29 K, 200 q 79.5 k 29.20 K.
Pestvidéki: 250 q 77.5 k 28.80 K, 100 q 77 k 28.50 K.
Bánsági: 400 q 80 k 29.25 K, 4000 q 79 k 29.10 K, 2800 q 79 k 29.10 K, 500 q 78 k 28.90 K, 3100 q 78 k 28.20 K.
T.-becsei: 3000 q 79.2 k, 29.10 K.
Obecsei: 2600 q 76 k 28.70 K.
Pádeii: 2950 q 79 k 29.10 K.
Fejérmegyei: 500 q 79 k 29.10 K, 500 q 78 k 28.40 K, 400 q 77 k 28.50 K, 150 q 77 k 28.50 K.
Felsőmagyarországi: 100 q 77 k 28.50 K.
Román: 2900 q 81 k 29 K, 500 q 80 k 28.60 K, 1600 q 79.5 k 28.70 K, 5000 q 79.5 k 28.75 K.

TELIKABÁT 35 selyem 45 prima ölt. 30 frt
vagy 45 vagy 30 frt
angol 45 vagy 30 frt
béléssel 45, kabát 30 frt

Csakis mérték szerint, elsőrangú kivitelben
Angol készpénzrendszerű oriszabótermek
ZÉLINGER SAMU
Budapest, IV., Bolváros.
Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lajos-utca mellett — Telefon 118-59.

1022 q 79.5 k 28.70 K, 2103 q 79 k, 2420 q 80.5 k
23.64 K, 5000 q 79 k 28.50 K, 5000 q 78.7 k 28.40
K, 8000 q 78.5 k 28.60 K, 3700 q 78.2 k 28.20 K, 4100
q 78 k 28.50 K, 5000 q 78.5 28.20 K.
Szerb: 200 q 79 k 28.20 K, 8600 q 78.5 k 28.30
K, 1430 q 78.4 k 28.20 K, 4000 q 77 k 27.40 K,
200 q 76 k 28.— K.
Rozs: 500 q 19.45 K, kpf par, 200 q 19.50 K
kpf par, 300 q 19.40 K kpf par., 200 q 19.35 K
kpf par.
Zab: 300 q 14.90 K kpf par., 100 q 15.20 K kpf
par., 140 q 15.70 K kpf par.
Tengeri: 100 q 15.30 K kpf kocsira.
Árpa: 100 q 14.60 K kpf. par.

A határidőzletben kötetelt:

Délelőtt:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1909-re:
Buza okt. 28.—27.98—28.16—27.96—28.02—27.98.
Buza áprilisra 28.26—28.30—28.14—28.02—28.18.
Rozs októberre 19.54—19.64—19.54
Rozs áprilisra 20.16—20.26—20.14—20.32—20.24
Tengeri májusra 14.20—14.16—14.22—14.16—
Zab októberre 14.88—14.96—
Zab áprilisra 15.32—15.38.

1 óra 30 perczer áruznak:

Buza októberre	27.96—27.98
Buza áprilisra	28.18—28.20
Rozs októberre	15.50—15.94
Rozs áprilisra	20.22—20.26
Tengeri májusra	14.16—14.18
Zab októberre	14.92—14.94
Zab áprilisra	15.30—15.32

Budapesti gabonaforgalom.

1909. szeptember 20-tól 1909 szeptember 21-ig.

	Érkezett	Elszállított
	métermázs	
Buza	75495	21629
Rozs	1476	803
Árpa	4513	—
Zab	1386	2968
Tengeri	—	508
Liszt	860	11461
Korpa	—	2622

Értéktőzsde.

Az előtőzsdén külföldi buzdítás híján a vezető-
értékek alig változtak. Élénk üzlet volt helyi papi-
rokban, különösen közúti és Rimamurányi részvé-
nyekben, amelyek három, illetve 10 koronával
emelkedtek. A déli tőzsdén a belpolitikai helyzet
kedvezőtlen megítélésére, valamint a berlini tőzsde
gyenge jelentéseire a vezető-értékek 1—2 koroná-
val csökkentek. A helyi és készáru-piaczon nyere-
ségrealizációkra az árfolyamok valamivel csökkent-
tek. A koronajáradék teljesen elhanyagolt volt. Az
alább jegyzett értékeken kívül forgalomba került
a mai nap folyamán: Hazai bank 287.50—289.—
288.— koronán, Salgó 620.—622.—616.— kor-
onán, Adria 447.—438.—441.— koronán,
Danubius 357.50—356.— koronán, Drasche 558.—
560—556 kor., Magyar villamosági 354.—357.—
koronán, Vasúti forgalmi r.-t 390.—391.— kor-
onán, Kereskedelmi r.-t. 637.—634.— koronán.

A előtőzsdén előfordult kötések:

Oszták hitel 668.25—667.—667.50, Magyar hit-
tel 775.—774.25, Oszták-magyar államvasút 760.50—
762.25—761.50, Leszámitolóbank 489.50—490.—489.50,
Jelzálogbank 455.—455.50—455.—, Rimamurányi részv.
701.—712.—, Városi villamosvasút 286.50—287.—,
Közúti vaspálya 613.—615.75—614.50, Déli vasút
124.50 koronán.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Oszták hitel 667.25—666.75, Magyar hitel 774.—
773.75, Oszták-magyar államvasút 761.50, Leszámitoló-
bank 490.—488.75, Jelzálogbank 454.75, Rimamurányi
710.—705, Közúti vaspálya 613.50—610.50 koronán.

Díjazások. Oszták hitelrészvényre: holnapra
8—4 korona, nyolcz napra 6—8 korona, szept. hónap
végére 24—26 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor.

Oszták hitel 666.25, Magyar hitel 770.25,
Allamv. 760.50, Leszámitoló 488.—, Jelzálog 453.—,
Rima-murányi 700.—, Közúti vasút 609.—, Városi vasút
284.50 koronán.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, szeptember 22. (Saját tudósítónktól) A
newyorki magasabb árjegyzések hatása alatt az
itteni tőzsde szilárdabb irányzattal nyílt meg és
mivel a látogatottság is meglehetősen volt, a keres-
let is növekedett főleg orosz buzában, amely czikk-
ben erre jelentékeny forgalom fejlődött ki és ugy-
az, mint romániai buza is 5 fillérrel drágult. A
gyéren kínált belföldi áru ellenben 10 fillérrel
lett drágább. Rozs ára 10 fillérrel javult. Árpában
az üzleti viszonyok nem változtak, az irányzat val-
amivel kedvezőbb lett. Zab 10, tengeri 5 fillérrel
emelkedett. Liszt ára 20—30 fillérrel javult, korpa
tartott.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 15.—15.40, bánáti
14.75—15.05, mosoni és győri 13.95—14.15, tótfelvi-
déki 13.90—14.15, délvasúti 13.75—14.15, marchfeldi
13.65—14.00, romániai 14.55—14.60, orosz 14.10—14.50
korona.

Rozs: tótfelvidéki 9.90—10.10, csepeli 9.85—10,
pestmegyei 10.10—10.20, délvasúti 9.85—10.05, különféle
magyar 9.85—10.—, osztrák 9.85—10.10 korona.

Árpa: Morvaország 8.10—9.—, marchfeldi 7.50—
8.20, tótfelvidéki 7.20—9.30, csepeli 7.20—8.—, közép-
dunai állomások 6.90—7.30, déli vasúti 7.20—
8.50, északmagyarországi 6.75—7.30, tiszavidéki
6.80—7.20, maláta 7.25—7.50, takarmány 7.—7.25
korona.

Magyar tengeri 8.—8.25, Cinquantin 10.45—10.75
korona.

Magyar zab 7.90—8.50, válogatott 8.50—8.70
korona.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szeptember 22. Az előtőzsdén megszilár-
dult az irányzat és az érdeklődés főleg Rimamu-
rányi értékek felé fordult, amelyek ismét 10 koro-
nával emelkedtek. Kedvező befolyást gyakorolt az
általános hangulatra az a körülmény, hogy a nyu-
gati piacokról javult árfolyamokat jelentettek és
a magyarországi politikai helyzetet a piac kedve-
zően ítélte meg. Államvasúti részvényekben vissza-
vásárlások fordultak elő. Korlátok közt Prágai
vasmü és Veitlh-magnezit részvények kerestettek.

A déli tőzsde nyugodt irányzattal és tartott
árfolyamokkal nyílt meg. A forgalom későbbi so-
rán a vezető kulissz-értékek csekély üzlet mellett
általában megmaradtak előbbi árfolyamaikon,
csak Rimamurányi részvények gyengültek jelen-
tekenyebben helyi eladásokra. Berlin a bányá-
értékek piaczáról megszilárdult árfolyamot je-
lentett.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 667.75, Anglo
314.50, Laenderbank 499.50, Bankgyesület 544, Union
572.50, Államvasút 761.50, Délvasút 124.75, Alpesi
736.50, Rimamurányi 709, prágai vasmü 2878, Veitlh-
magnezit 1056, Adria 444.75, Török sorsjegy 203.75
korona.

Egy óra 30 perczer: Osztrák hitel 667.25, Magyar
hitel 775, Anglo 314.—, Bankgyesület r. 544.25,
Földhitel 1195.—, Landerbank 494.50, Union 572.—,
Államvasút 761.—, Déli vasút 127.—, Alpesi r. 736.50,
Prágai vasmü 2889.—, rimamurányi 705, Orosz járadék
100.10, török sorsjegy 204 korona.

Bécs, szept. 22. (Magyar értékek zárlata). 4 szá-
zalékos aranyjáradék 118.—, Tiszai és szegedi kölcsön
sorsjegy 146.50, Magyar hitelbank részvény 773.75,
Magyar leszámitoló és váltó részvény —, Rima-
murányi 705.50, Magyar cukoripar —, Adria hajó-
zási részvénytársaság 440.—, Magyar koronajáradék
91.95, 4 százalékos magyar földterhem. kötvény —,
Magyar nyereim.-kötv. sorsjegy 210.—, Kassa-Oderbergi
Vasútrészvény —, Magyar jelzálogbank 454 — Magy.
kereskedelmi bank —.

Bécs, szept. 22. (Osztrák értékek zárlata). 4,2 szá-
zalékos papírjáradék 94.75, 4 százalékos osztrák arany-
járadék 117.90, 1860-as sorsjegy 162.25, Osztrák hitel-
sorsjegy 501.—, Angol-osztrák bankrészvény 803.25,
Bécsi Bankverein 544.40, Osztrák magyar bank 1769,
Déli vasút 126.75, Dunagőzhajózási társ. 1026.—, Dohány
részv. —, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv.
117.55, Osztr. Lloyd —, 4,2 száz. ezüst jár. 94.75
97.80 Osztr. koronajáradék 94.80, 1864-es sorsj. 302.—,
Osztrák hitelintézeti részvény 668.52, Union-Bank 573.50,
Osztrák Landerbank 499.90, Osztrák-magyar államvasút
760.—, Elbevégyi vasút —, Alpesi részvény 736.25
20 frankos 19.12, Londoni váltóár 239.82, Lipótkohó
508.—, Török sorsjegyek 202.50 K. Szilárd.

ANGOL-KÓR

tönkre fogja tenni az Ön gyermekének egész-
ségét, ha nem tesz ellene gyorsan valamit
SCOTT csukamájolaj EMULSIÓ-ja

megszünteti az angol-kórt, megerősíti a cson-
tokat és egészséges hussal borítja azokat.
Azonfelül, és ez az, amit tapasztalt szülők
teljes értéke szerint meg tud-
nak becsülni, — semmi ne-
hézséggel nem jár a kis
szenvedőt rábírni arra, hogy a

SCOTT-féle EMULSIÓ-t

bevegye, mert kellemes, tejszerű
íze van. A gyermek megemészti,
még ha a tejtol undorodik is.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb.
Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógyszerben.

Az Emulsió vásár-
lásánál a SCOTT-
féle módszer ved-
jegyét — a halászt
— kerjük figye-
lembe venni.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szept. 22. (Tőzsdejelentés.) Ma kül-
nösen Ottavia-részvények iránt mutatkozott nagy
érdeklődés. mert ez a társaság állítólag réztermé-
nyeit 7 millió márkáért az American Smelting and
Refining társaságnak három esztendőre bérbé-
adta. A részvények 2%o-kal emelkedtek. A Hohen-
lohe-részvények 5 1/2%o-kal emelkedtek az állítólag
közvetlenül küszöbön álló czinkárak emelkedésére.
Egyéb bányáértékek emelkedése 1—2%o között vált-
akozik. Egyéb részvények iránt kevesebb érdeklő-
dés mutatkozott és a javulás is kisebb volt. A
vasúti részvények megoszlott irányzatot követtek,
csupán déli vasút és Pennsylvania csendes, ellen-
ben Kanada Pacific némileg gyöngült. Ugyancsak ol-
csóbban voltak kaphatók hajózási részvények realizá-
ciók hatása alatt. Villamossági részvények irányzata
szilárd, bankok azonban alig mutattak eltérést.
Járadékarak kedvezőbbé alakultak. Az üzlet ké-
sőbbi menetében a forgalom egyes bányáértékek-
ben és amerikai vasutakban igen élénk volt és
részben 3%o-ig emelkedtek. A szilárd irányzat egész
zárlatig tartott. A készpénzpiacz ipari értékei szil-
árd irányzatúak voltak. Napi pénz 2 1/2 százalé-
k, ultimópénz 4 1/2—5 százalé-
k, magánleszámitolási kamatláb 3 1/2 százalé-
k.

Berlin, (Zárlat) szept. 22. (Saját tudósítónktól).
Zárlatkor jegyeztetik: 4,2 százalékos papírjáradék
—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 99.60, osztrák
hitelrészvény 210.10, Déli vasút 24.80, orosz bankjegyek
217.50, 4 százalékos új orosz kölcsön 87.70, Disconto
Commandit 195.20, Dinamittruszt 171.80 Harpeni 203.10,
Unifikált török járadék 94.—, 4,2 százalékos ezüst jár.
94.80, 4 százalékos magyar aranyjáradék 95.10, Magyar
koronajáradék 92.—, Osztrák-magyar államvasút 162.60
Bécsi váltóár 850.25, Olasz járadék —, Alt. villamos-
sági Edison 237.50, Gelsenkircheni 213.20, Laurakohó
197.10, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat) szept. 22. 4,2 száz.-os papírjáradék
—, 4 száz.-os osztrák ar.-jár. 99.50, Magy. ar.-jár.
95.20, Osztrák hitelint. részv. 209.90, Osztrák-magyar
államvasút 162.70, Északnyugati vasút —, Bustiehr-
radi vasút —, Londoni váltóár —, Bécsi Bank-
verein 85.—, Villamos részvény 81.15, 3 százalékos
magyar aranykölcsön —, 4,2 százalékos ezüstjáradék
98.80, Osztrák koronajáradék 95.10, Magyar korona-
járadék 92.45, Osztrák-magyar bank 127.30, Déli vasút
részvény 25.—, Elbevégyi vasút —, Bécsi váltóár
—, Párisi váltóár —, Union bankrészvény 203.95,
Alpesi bányarészvény 137.90, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) szept. 22. 4,2 százalékos ezüst
járadék 97.80, 1860. sorsjegy 164.—, Déli vasút 24.90,
4 százalékos aranyjáradék 99.30, Osztrák hitelrészvény
210.—, Osztrák-magyar államvasút 162.25, Olasz jára-
dék —, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 95.40,
Szilárd.

London, szept. 22. Angol consol —
Páris, (Zárlat) szept. 22. 3 százalékos francia já-
radék 97.47, Osztr. aranyjáradék 101.50, Magyar arany-

HETI MŰSOR.

Szeptember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Pév. Városi Igéti Színház	Pév. Nyári Színház	Uránia
24 Péntek	Ember tragédiája	—	A hivatal	Az elvált asszony	A tökfűlkő	A Smokk-család	Az iglói diákok	Megölt országok
25 Szombat	A kiskirályok	Anyégin	Zsirus ügy	Táncos huszárok	Pádua hercegnője	Szerelmi keringő	Bánk bán	—
26 Vasárnap	A vasgyáros	Hunyadi László	A szába	Janoska	A szerencse fia	Szerelmi keringő	Az iglói diákok	—
este	A kiskirályok	—	Hivatal	Az elvált asszony	Pádua hercegnője	Szerelmi keringő	képtelenségek	—

járadék 5
505.50, 3
vasút el
járadék 5
97.60, 4
százalé-
orosz já-
orosz já-
4 százalé-
190.—, T
intézet 12
bank —
727.— C
183.—, M
Rio Tinto
Uríkányi
East Rand
Comp.—
német pia-
104.75, V
(rövid) 2/1
25.14, Ma

(A szá-
gatósága)
vány 0
Póttelhatá-
lacz. Mai
drb malac
0 drb m
süldő, 0 d
34 drb sü-
Követk
rendű 350
életműlevé
grammig 1
silány —
telül elős.
fillérre. fiat
súlylevonás
kilogrammi
Hussertes,
Krig, köm
életműlevé
24—132 f
— fill-
grammonki-
élenk. Az á

Inn Schär
Duna Páru
Linz
Bécs
Pozson
Komár
Budap
Paks
Mohács
Győr
Győr
Sárosp
Záka
Bács
Al-Sz
Zágráb
Sziget-
Nitrov
Dées
Szatm
Krasna N.-Ma
Latorca Munká
Latorca Homor
Ung Percecs

Kivona

Kinoveze-
minisztérium
ellenőrt szám-
ellenőrré, K.
ságyüminisz-
tovább Nagy
Guidó igaz-
tisztékké;
a pénzüg-
niszterelnök a
enyingi adóhi-
adóhivatali se-
A szolnok
igazgatóság-
lakost nevezte
Athelyezé-
nyárádszereda
vénysekhez,
irnokot a szer-
sági irnokot a
rásbírósi irn-
Károly szeksz-
lyezte át,
Megerősíté-
Frenics Stanir-
ben az állását

Járadék 97.20, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 505.50, 3 1/2 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsöbbségi kötv. 295.—, 5 százalékos marokkói járadék 518.—, 4 százalékos 1890. román kölcsön 97.60, 4 százalékos kons. amort. román jár. 94.75, 4 százalékos amort. román járadék —, 5 százalékos orosz járadék 103.80, 4 és fél százalékos 1909. orosz jár. 97.27, 4 százalékos spanyol jár. 96.40 4 százalékos unifikált török jár. 93.70, Török sorsjegy 190.—, Török dohányrészvény 395.— Osztrák földhitelintézet 12.68 Osztr. Länderbank 533, Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 17.25, Banque Ottomane 727.— Osztrák-magyar állanvasut — Déli vasut 133.—, Meridionalvasut —, Hartmann gépgyár 552.—, Rio Tinto 19.70, Sucerie d'Egypte —, Tula 344, Urikányi köszén 176, Chartred 48.75, De Beers 452.50, East Rand 142.—, Jagersfontein 10.50, Trans. Land Comp. —, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.18, Váltó német piacokra (rövid) 103.18, Váltó Bécsre (rövid) 104.75, Váltó Belgiumra (rövid) 7/16, Olasz aranyváltó (rövid) 2/16, Váltó Svájcra (rövid) 2/32, Csekk Londonra 25.14, Magánkamatláb 2. Állandó.

Uzleti tudósítások.

Serteskonsumvársári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztonsági igazgatósága) Szeptember 22-én. Előző napi eladatlan maradvány 0 drb sertés, — drb süldő, 0 drb malacz. Pótfelhajtás — drb. sertés, — drb süldő, 0 drb malacz. Mai felhajtás 1499 drb sertés, 44 drb süldő, 0 drb malacz, összesen 1499 drb sertés, 44 drb süldő, 0 drb malacz. Eladatott 1328 drb sertés, 10 drb süldő, 0 drb malacz. Mai maradvány 171 drb sertés, 34 drb süldő, 0 drb malacz.

Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg 1. rendű 350 kilogrammon felül ételsulyban 112—125 fill., ételsulylevonással — fillér. II-odrendű 280—350 kilogramm 110—116 fill., ételsulylevonással — fillér, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül élős. — fillérig, ételsulylevonással 144—158 fillérig, fiatal közép 220—300 kg.-ig — fill. ételsulylevonással — fill.-ig, fiatal könnyű 120 kilogramm — fillérig, levonással 149—160. Husserítés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kilogramm — fill.-ig, ételsulylevonással — fillérig, belföldi süldő 124—132 fill.-ig, külföldi süldő — fillér, malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősulyban értendők. A vásár irányzata élnék. Az árak változatlanul szilárdak.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (Inn, Dunán, Morva, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos) and water level measurements in meters for various stations like Schörling, Pasu, Linz, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 22. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter az igazságügyminisztérium számvevőségéhez Pospesch Adolf számellenőrt számvizsgálóvá, Vinkó István számtisztet számellenőrre, K. Császár Bélát és Szilvay Gézát, az igazságügyminisztériumban alkalmazott bírósági irnokokat, továbbá Nagy József, Nádori Kálmán és Zdeborszky Guidó igazságügyminisztériumi díjnokokat számtisztékké;

a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a debreceni ítélőtáblához Kovács István enyingi adóhivatali pénztárnokot IX. fizetési osztályu adóhivatali segédké;

A szolnoki pénzügyigazgatóság a szolnoki pénzügyigazgatósághoz hivatalsszolgáivá Burján András szolnoki lakost nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Keszler Béla nyáradszeredai járásbírói irnokot a budapesti törvényszékhez, Varga Sándor nagyrőcei járásbírói irnokot a szerencsi, Grotter Mihály ólublói járásbírói irnokot a nagyrőcei, Szépe József nagyrőcei járásbírói irnokot az ólublói járásbírói irnokot és Szabó Károly szekszárdi irnokot a pécsi ítélőtáblához helyezte át.

Megegyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Frerics Stanira mozsori községi iskolai tanítónőt ebben az állásában végleg megerősítette.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Laufer Mór wien lakos „László“-ra, Klein Emil gyetvai lakos „Kuti“-ra, Kohn Izidor rakoviczai lakos „Kármán“-ra, Szekő Mihály temesvári lakos „Kalká“-ra, kiskoru dr. Lindenfeld Piroksa szegedi lakos családi nevét „Lengyel“-re, Friedmann Jenő m. kir. posta- és táviratdatiszt és Friedmann Izidor pécsi illetőségű ugyanottani lakosok családi neveinek Fábriánra kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A pestvidéki törvényszéknek jegyzői állásra két hét alatt, a nagykállói elmeegógyító intézetben intézeti orvosi állásra október 11-ig, a nagyszombeni elmeegógyító intézetnél gazdai állásra október 16-ig, a nagyváradi vidéki járásbírósnál albirói állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt az ország keleti felén, leginkább Erdélyben volt kisebb-nagyobb eső, melynek mennyisége a keleti határmegyékben 10 és 30 mm. között ingadozott, Dicsőszentmártonban pedig 34 és Marosvásárhelyen 35 mm.-nyi eső esett. Erdélyben ma reggel is esős, míg nyugaton részben derült idő uralkodik. A hőmérséklet lényegtelenül változott; a maximum Eszéken 26 C° és a minimum Malaczkán meg Sopronban 5 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Némi hőstüledés és keleten helyenkint eső várható. (Sürgöny-prog: Enyhe, keleten sok helyütt csapadék.)

Weather forecast table with columns: Allomás, Légi nyomás mm. Tűz +, A hőmérséklet Jólétius szentján, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kindóhivatali igazgató: PAJOR MATYÁS

14 HUZÁS

van éventint a következő 6 darab sorsjegyre:

- 1 darab Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegy
1 „ Olasz vörös-kereszt
1 „ Bazilika
1 „ Jásziv
2 „ Erzsébet-Szanatórium

Legközelebbi huzások:

Október 5-én a HAZAI-ra. Főnyer. 600.000 kor
November 1-én az olasz vör. és Erzsébet sorsjegyre

Évi nyeremények:

2,000.000
korona

Fenti 6 darab sorsjegy 43 havi 7 koronás részletfizetésre kapható. Az első 7 koronának lefizetése vagy utalványon való beküldése ellenében megkellő azonnali játékkal a számkat tartalmazó részleteket, melyek alapján az összes nyeremények a vevőt illetik. Huzás után sorsszási lapot küldök. A törlesztések befejezésével a vevő kezhez kapja az eredeti sorsjegyeket, melyekre még 28-68 évig juttatik, mely idő alatt minden sorsjegy nyer. Részleteket utánvétellel nem küldök.

Beifeld Bankház
BUDAPEST, Károly-körut 1. Alapítva 1874.

Legújabb ismétlő-pisztoly. Clément 1909.

modell, 6.35 kal.

Teljesen szétszedhető szerkezet, a legpontosabb belövés, megbízható biztosíték, legkezelebb forma, zavartalanul működő ismétlés, minden tekintetben a legmodernebb javított önvédelmi fegyver.

Ára 72 K. Havi részlet 4 K.

Levágandó és aláírva hozzánk beküldendő.

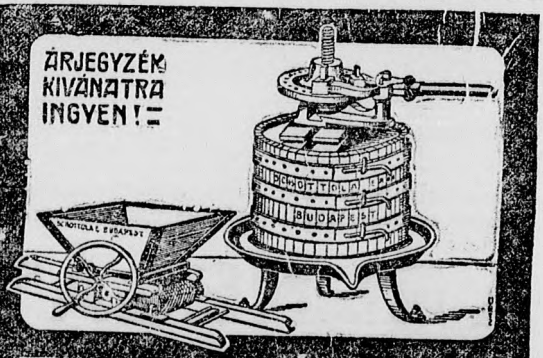
Ezennel megrendelem a fent körülírt 1909. modellű Clément-pisztolyt

Elek és Társa cégénél u dapest, Károly-körut 10. szám.

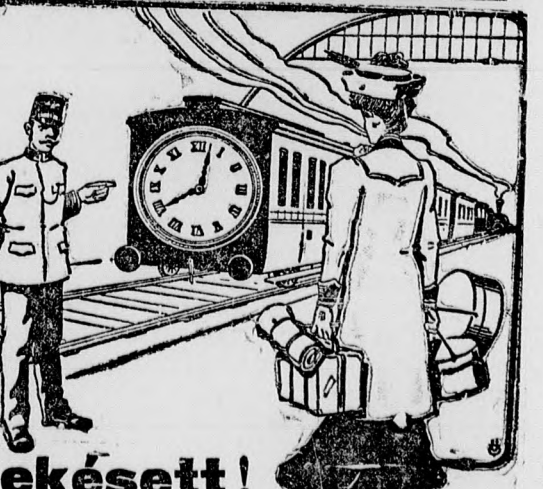
72.— korona árban; fizetendő 4.— kor. havi részletekben Budapesten Elek és Társa cégénél. Összesen 3 havi részlet elmulasztása az egész nátraleköt esedékessé teszi. Első részlet utánvétellel. Teljes kifizetésig tulajdonjog fentartva.

Lakhely: Kelet: Név és foglalkozás: Kiskorúság esetén vagy kellő fedezet híján kezesség nyújtása szükséges.

Tessék legújabb terjedelmes fegyverárjegyzékünket kérni. (Törvényes mintavédlem.)

ÁRJEGYZÉM KIVÁNTATRA INGVEN! BOR-PRÉSEK SZIVATTYUK TÖMLÖK SZŐLŐÜZÖK SCHOTTOLA ERNŐ GYÁRS BUDAPEST, VACZI KÖRUT 13-53

Lekéssett! mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járású órá

POLGÁR KÁLMÁN

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám részletfizetésre is vásárolhat szigorúan szabott áron. Javítások és vidéki megrendelésekre különös figyelem! Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték

KÜLÖNFÉLÉK.

Csak egyszer még.

Három kis szó, mint rejtelmes lidérczfény,
Melytől a szív emésztve ég,
Kisér örökre, halljuk suttogásuk:
Csak egyszer még, csak egyszer még!

Csak egyszer még, ha újra visszatérne
— Lepi az élet szennye rég —
Lelkünknek hamvas, üde tisztasága,
Csak egyszer még, csak egyszer még!

Bár vetne újra, úgy mint hajdanában,
Az ide-oda forgó sorskerék
S kacagnók éhen, fázva a világot,
Csak egyszer még, csak egyszer még!

Elszállt a perzselő tűz és a mámor,
Melytől izzóvá lett a lég
S ah, hányszor sóhajunk hideg napokban:
Csak egyszer még, csak egyszer még!

S olyankor, hogyha új tavasz köszönt be,
Bimbó pattan s mosolyg az ég,
Még siratunk, oh, mért nem térsz te vissza:
Szép ifjuság, csak egyszer, egyszer még!

Feleki Sándor.

(A buddhizmus hódítása.) Nem közönséges tragikomikum van abban, hogy mialatt naiv keresztény hittérítők minden áron meg akarják hódítani a menyéi birodalmat, azalatt a művelt nyugaton, a XX. század kulturájára és a kétezer éves keresztény civilizációra büszke népek között, egyre nagyobb mértékben terjed a buddhizmus, a lélekvandorlás tana. A buddhizmus fanatikus hívei közé legújabbban egy Mrs. Annie Besant nevű Minneapoliban lakó milliomos nő csapott fel, aki óriási vagyonának nagyrésztét a buddhizmus terjesztésére fordítja. Óriási vagyona révén eddig mintegy négyszáz hívőt sikerült elhódítania a kereszténységtől, akiknek a számára 200.000 font sterling értékű diszes buddhista templomot szándékozik építeni. A milliomos buddhista asszonyt egyébiránt most abból az alkalmából kapta szárnyára a hír, hogy egy nagyobb angol lap tudósítójával meginterviewolta magát és kijelentette, hogy nemsokára újra meg fog születni a Messiás, a

kétezer év előtt keresztire feszített Megváltó. A most születendő annyiban fog különbözni a kétezer év előtől, hogy a mostani Messiás lelke még sokkal tisztább, sokkal tökéletesebb és Istenhez közelállóbb lesz, mint a kétezer év előtti nazareti lelke volt. A kétezer év előtt keresztire feszített Jézus azóta folyton tisztult, folyton eszményesült, úgy, hogy a mostani megszületése után már csakugyan képes lesz végrehajtani azt, amit kétezer év előtt csak félig tudott végrehajtani, t. i. az emberiség szenvedéseinek és bűneinek megváltását.

Az új megváltó születésének az elintézés után a milliomos buddhista nő főbb vonásokban a saját életörténetét mondta el.

— Tizenkétezer évvel ezelőtt születtem Peruban — kezdte elbeszélését az asszony... (Az első asszony, aki nem igyekszik letagadni az éveit.) — Tizezer évvel ezelőtt Kinába kerültem, ahol lelkem egy fehér elefántba vándorolt s szemtanuja voltam a nagy Konfuciusz világrajzoltjának. Körülbelül száz évig laktam a fehér elefánt testében, amikor lelkem egy fáraó feleségének a testébe kerültem, ahol körülbelül 20 évig mesés boldogságban éltem a fáraó oldalán. Miután azonban megöregedtem, a fáraó eltaszított magától és a híres alexandriai könyvtár felügyelőjének nevezett ki. Itt aztán egyszer tűz ütött ki és a drága könyvekkel együtt én is porrá égtem. Lelkem ekkor a felhők közé röppent, ahonnan eső alakjában esett vissza a földre. A földből egy lótvuszvirág kelyhe szivott magába, ahonnan egyhe nyugati szőnyeg, illat alakjában a ködös szigetszögbe, Angliába kerültem. Itt aztán beröppentem egy nyitva hagyott ablakon és a következő pillanatban az éppen akkor születő Shakespeare-nak, a világ legnagyobb költőjének a földi porthelyébe kerültem. Az én lótvuszvirág lelkem volt az a csodálatos varázserő, mely a nagy költőt annyira a többi embermilliók fölé emelte! Shakespeare halála után egy admirális testébe kerültem, akit később egy czápa falt fel. Ezután körülbelül száz évig fűrőzt lelkem a végtelen mindenségben, az étheri tisztaságban, míg végre mai alakomat vettem fel. Ez az én tizenkétezer éves életem rövid története...

(Az elektrofon, mint riporter.) Lord Rosebery a napokban feltűnt kelti politikai beszédet tartott Glasgowban. Ugyanabban az időben London egyik szerkesztőségi termében egy tucat hírlapíró ült egy hosszú asztal mellett s a lord beszédét gyorsírással lejegyezték. A techniciának ezt a legújabb csodáját, az elektrofont, legelőször az „Evening News” próbálta ki. Ezt a készüléket már any-

nyira tökéletesítették; hogy 3500 angol mérföldnyire jól működik, mivel pedig Glasgow csak 2000 angol mérföldnyire van Londontól (nem légvonalban, hanem a táviróvonal irányát számítva), az „Evening-News” szerkesztőségében a lord beszédének minden árnyalatát kitűnően lehetett hallani, mintha csak a szerkesztőség termében beszélt volna. Tizenkét gyorsíró két percenként váltotta fel egymást, az ártírt beszédet nyomban a szedőgépek termébe küldték s pár percczel azután, hogy a lord Glasgowban beszédét befejezte, Londouban már nyomtatásban volt olvasható.

(Az ing.) Most már a sátoros cigánynak is van inge, de valamikor csak fejedelmek s gazdag emberek viselhették. Alatri bibóros, egy nagyon gazdag ur a tizenharmadik században, jogos büszkeséggel dicsekedte el mindenkinek, hogy nyolcz inge van. VII. Károly felesége, kinek kocscsámra voltak arannyal s igazgyönggyel himzett ruhái, csak két inget mondhatott magának. De ha kevés ingük volt is a fejedelmasszonyoknak s előkelő hölgyeknek, annál drágábbak voltak ezek a ruhadarabok, mert rendezen igazí csipkével s drágakövekkel voltak hímözve. Izabella spanyol hercegnőről azt mondják, hogy mikor férjét 1598-ban a hollandusok elleni háborúba kísérte, fogadalmat tett, hogy ingét addig le nem veti, míg férje vissza nem tér. Három évig viselte, s ez idő folyamán oly piszkossárga lett, hogy e színt azóta Izabella-színnek nevezik. Így tartja a legenda, egy francia tudós azonban nemrég bebizonyította, hogy pusztá legenda s a hercegnőt háromszáz éven keresztül alaptalanul gyanúsították ekkora tisztatlansággal.

(A két kapus.) A londoni külvárosok lakóinak az a szokásuk, hogy némely magánhangzóval kezdődő szavak előtt „h” betűt hangoztatnak, míg Nagybritannia más vidékein a különben hangzó „h” betűt nem ejtik ki. Megesik, hogy ezáltal egycs szavakat egészen elferdítenek. Ugyanezt tapasztalta nemrég egy magasabb állású, ellenczörsre kiküldött vasuti tisztviselő, akinek feltűnt, hogy Ealing állomás nevét a kapus Healingnak kiáltotta ki, viszont, amikor Hanwell állomásra ért, az ottani kapus az állomás nevéből a „h” betűt elsikkasztotta. Sehogy sem tetszett ez a magasállású tisztviselőnek, aki azonban az ügyet legegyszerűbben úgy oldotta meg, hogy az Ealing és Hanwell állomások kapusait kölcsönösen áthelyezte úgy, hogy most már a h-betűs kapus tisztán ejti ki a Hanwell, viszont a h-betű nélkül beszélő kapus az Ealing állomás nevét.

sabb magyarázatot adni. A scartba tett miniszter mellett ülő mosolygó arcú galambosz férfi például, kit mindenki „vén fecsegőnek” nevez, (holott mint mondják, soha sem szólja el magát, mert minden szavának határozott célja van, és semmit sem mond számítás nélkül) bizalmas suttogás közt a legkedélyesebben elmondja, hogy a bárónő s a császári herceg közt fenálló összeköttetés igen költői véget érhet ugyan, de annál prózaibb módon kezdődött. Homlok-egyenest ellenkezőleg minden másnemű nagyvilágbeli viszonytal, amelyeknek rendesen a kezdetük regényes, s a végük prózai.

Erre aztán mindenki kíváncsi lesz. A spanyol követ, kit a romantika már származásánál fogva is jobban érdekelt, mint bármely más halandót, közelebb húzza a székét, s a vén fecsegőt nagyon szépen kéri, hogy miben áll hát az a regényes végű, de prózai kezdetű viszony? Egy lovas ezredes pedig, aki főrangú családból származik s megszokta, hogy véleményét mindenki felől nyíltan kimondja, ezzel a kérdéssel alkalmatlankodik:

— Csak nem azt hiszi talán a dolog felől, hogy a herceg kitarlja ezt az exotikus hirben álló bárónőt, azután elválik az olasz király testvérétől s balkézre megesküszik vele?

— Megadta neki édes ezredesem! — szólalt meg a második sorból egy udvari férfi, kiről azt rebesgetik, hogy még valaha főudvarmester is lehet belőle. Hogy a herceg valakit kitarson? Szeretném tudni miből? Hiszen a váltóit ötven százalék veszteséggel kínálják a börzén s az ördögnek sem kellenek.

— A reménybeli főudvarmester ur négyhetes adatokkal hivalkodik, szolt belé a beszélgetésbe egy fiatal bankár, aki tekintély volt a pénzügyi dolgokban s jól tudta, hogy ha most szólal meg, nem fogják elhallgattatni.

— Hogy-hogy? Azóta javult volna a herceg hitele! Lehetetlen! szolt nagy csodálkozás közt a spanyol követ, ki az élet prózája iránt is birt érzékkel és sehogy sem bírta föl-

fogni, hogy a hitel ne mindig lefelé szálljon, ahogy a Tájó partjain divatban van.

A vén fecsegő nem bírta tovább a hallgatást s finom, legkisebb zajt nem ütő nevetés közt elkezdett beszélni.

— Hehehe! Uraim! Ez éppen a dologban a legérdekesebb! S ezt önök nem tudják kifürkészni: Hehehehe! A bankár ur igen jól mondja, hogy a herceg hitele négy hét előtt volt csak olyan kétségbeesítően rossz. Azóta nagyot fordult a világ. Minden váltóját visszaváltotta.

— Hihetetlen! kiáltott fel majdnem ugyanabban a pillanatban az ezredes meg spanyol követ.

— Még pedig tudják önök, milyen meglepő uton-módon?

— Nem is képzeljük!

— Hát bizony csak úgy, hogy mindet — kifizette!

— Nem szép az öntől, szolt az exminiszter, hogy velünk ilyen tréfát üz. Hát gyermekeknek néz minket, akiket dajkamesékkel lehet mulattatni?

— De hiszen ez nem mese uraim. Egészen világos történeti tény. A bankár ur tanum rá, ő is tudja!

— Ezt tudom, ez igaz! válaszolt a bankár, csak azt nem tudom, hogy a pénzt honnan vette hozzá a herceg? s úgy látszik ezek az urak is csak ezt az egyet nem bírják véges elméjükkel elképzelni. Mert a császár tudvalevőleg régen kijelentette a hercegnek, hogy egy frankot sem ad neki többé. Viktor Emánuel királynak meg köztudomásulag még rosszabbul állanak a pénzügyei, mint a mi hercegünknek. Négy millió lira lebegő adóssága van s ami a czivilistáját illeti, meg ingatlan vagyona is e tekintetben, mint azt a nápolyi Rotschild háztól érkezett mult heti jelentés — — —

— Csak semmi részletezés, tisztelt bankár ur! szolt hirtelen közebe a spanyol követ. Idegen államok és uralkodók kényes ügyei nem valók a nyilvánosság elé.

— Ugy van, úgy — folytató a vén fecsegő, Viktor Emánuel sem küldte, a császár sem adta a pénzt. Annak egészen más forrása van, amit senki sem tud, csak én. Még pedig én is egészen véletlenül tudtam meg, s egy csöppet sem csodálkozom rajta, hogy a bankár urnak is tölem kell meghallania. Olyan ügyesen volt elrendezve az egész, hogy örök titokban kellett volna maradnia. Tehát hallgassanak rám. Mindenekelőtt azt kérdelem, ismerik-e önök Esqueles Náthán urat?

— Hogyne! — szolt a bankár. — Az a herceg pénzügynöke.

— Nos, tehát ez az Esqueles egy szép napon, mintegy három héttel ezelőtt, levelet kapott, melyben egy másik ügynök arról tudakozódott nála, hogy mennyire rugnak a herceg adósságai. Volt biz az vagy hétszáz ezer frank. Különbösen bagatelle; de ha nincs, akkor annál nagyobb zavarba hozza az embert, mentől magasabb a rangja. Esqueles aztán kíváncsi lett megtudni, hogy ez a másik ügynök mit akar a herceg adósságaival? De nem tudta meg, csak akkor, midőn a herceg bevallotta neki, hogy most már megint csinálhatnak adósságokat, a régié ki vannak fizetve.

— Bámulatos! kiáltott fel az ezredes.

— Csakhogy még mindig nem tudjuk, hogy az a másik ügynök, kinek az embere volt? — kérde az exminiszter.

— Hát nem találják ki? Igazán nem? Ah, önök bizonyosan tréfát üznek velem. Mikor az olyan kézzel fogható!

— Patvarba! Beszéljen már világosabban, vagy itt hagyjuk, mordult fel a követ. Ki adta a pénzt?

— Hát a bárónő!

— A bárónő? A bárónő? A bárónő? szolt meg egyszerre három hang, mind különböző skála szerint. Az ezredesé gunyosan, a spanyol követé őszinte bámulattal, a bankáré érdeklődő meglepetéssel — a szerint, a minő benyomást keltett bennük a nem várt leleplezés.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK
Csütörtökön, 1909. szeptember 23-án
Nemzeti Színház Király-színház

A Liliom.
Színmű 4 felvonásban. Írta Pierre Wolff és Gaston Leroux. Fordította Heltai Jenő.
De Maigny gróf Gál
Gerard de Maigny Dezső
Odette Márkus E.
Christiane Török L.
Chabreloche Mihályfi
Arnault Garamszegi
Darcey Gyenes
Simone Molnár
Désire Váradi A.
Didier anyó Demjén M.
André Mészáros
Kezdeté fél 8 órákor

M. kir. Operaház
Faust.
Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerzezte Gounod. Szövegét írta: Barbier és Carré. Fordította Ormay.
Személyek:
Faust Arányi
Méphistofeles Erdős
Valentin Szomere
Wagner Ney
Margit Medek
Siebet Payer M.
Márta Valent V.
Kezdeté 7 órákor

Víg-színház
Tatárjárás.
Operett három felvonásban. Írta Bakonyi Károly, zenéjét Gábor Andor verseire írta Kálmán L. Lohonyvay. Énekelték Vendrey Terezka és Leánya Harmati H. Riza Kötvi J.
Lőrentsey Hagedis
Imrédy Fonyesi
Mogyoróssy Kornai B.
Wallerstein Sarkadi
Illike Kelemen
Turi Tinanyi
Kezdeté 1/8 órákor

Uránia-színház.
Megölt országok
Kezdeté fél 8 órákor
Várszínház
Zárva

A paradicsom.
Operett 8 felvonásban. Zenéjét szerzezte Planquette.
A herceg Király
Radabum a titkára Németh
Mabul korcsáros Boross
Selika feleség Orley Fára
Baskir bazártulajd. Raskó
Norestan Csizsár
A nagyvezér Kiss
Fatima Harmath L.
Babus Kosary
Sarah Fürth
Nemes Csizsárné
Beugaliné Komlóssy E.
Kezdeté fél 8 órákor

Magyar Színház
Hivatalnok urak
Színmű 8 felvonás írta Földes I Brohser, Vágó
Barna Gábor Sebestyén
René, a felesége Báthory G.
Müller Papp
Feketi Törzs
Róth Róth
Vedres Dobi
Roth, rakfámok Raskai
Ella, leánya Tóth L.
Kozma, gyakornok Tarnai
Vamosiné Forrai R.
Dezső, fia Z. Molnár
Kezdeté fél 8 órákor.

Föv. Nyári Színház
Az iglói diákok.
Operett 3 felvonásban.
Kezdeté fél 8 órákor
Föv. Városligeti Színház
Az erdőszleány.
Operett három felvonásban
Kezdeté 1/8 órákor

APOLLO-PROJEKTÓGRAFF
Telefon 68-39.
Hadgyakorlatok Gross-Meritsóhben. O felsége a király, Vilmos német császár, Frigyes, Jenő és Ferenc Károly főhercegek jelenlétében. — Kizárólag engedélyvel készült eredeti helyszíni felvételünk. Azonkívül az előadások attraktiókból álló heti műsor szonáció.
Az előadások hétköznapokon d. u. 6 órákor, vasár- és ünnepnapokon 8 órákor kezdődnek.

STEINHARDT-MULATÓ
Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.

Ma és mindennap
A FEKETE FRANCZL. Bohózat. Írták: Glünger és Taussig, ford. Steinhardt.
11 órákor.
CSINGILINGI! Bohózat. Írták: Glünger és Taussig, ford. Steinhardt.
11 órákor.
Továbbá: Steinhardt mint COOK az északsarki utazó és Gyárfás teljesen új magaszamaikban. Két új attrakció.
Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és Özv. Konti J.-né dohánykülönlegességi áruárujában, Andrássy-ut 29. kaphatók. Esti pénztárnyitás 7 órákor. A remek téli kertben cabaret és tánc. — Belépődíj nincs. — Izleles magyar konyha a híres Balóné vezetésével.

ROYALORFEUM
ERZSÉBET-KÖRUT 31. TELEFON 110-22

Minden este 8 órákor a kolosszális sikerű szeptemberi műsor. Szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton este és vasárnap **Salzer Marcell** a világhírű előadóművész és recitátor. Azonkívül: A faun és a nimfa. — A szerencseszám és 12 elsőrangú attrakció. Rendes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 korona, minden egyéb jegynél 1 korona.

BUDAPESTI CABARET BONBONIERE
Teréz-körut 28. Telefon 52 88.

Bálint Dezső igazgatása alatt.
Ma és minden este 9 órákor
A fenomenális sikerű szeptemberi műsor.

PARISIANA ORFEUM
Szerecsen-utca. Telefon 161-45.

Ma és mindennap este 9 órákor
Új műsor! Új műsor!
La belle Ouidó
A párisi Folies Bergere csillaga. Tancdandó és andaluziai táncok. Mirra Halaí török háromjelenet. The Johnsons komikus zsonglőrök és még 16 szenzációs attrakció.
Ejféli után a téli kertben táncmutatványok. Helyárak: Páholy 16 és 12 K, belépőjegy 2 K. Ejféli után szabad be-
menet. Jegyek egész nap kaphatók.

Fővárosi Orfeum
Waldmann Imre igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Még csak rövid ideig!
PALMA-NATHAL a gorilla ember,
NEUMÜLLER, — **GOLEMANN** stb.
Új fellépés!
Fábián Kornélia
kabaretszínművész új műsorával „Nem látták kérem a volégényem?” — „Napilir egy zenés kávéházból.” stb.
Az előadás kezdete 8 órákor.
A téli kertben reggeli öt óráig **VÖRÖS ELEK** cigányzenekara hangversenyez. Jegyelvétel 10-1 és 8-6 óráig, péntektől, augusztus 18-tól kezdve, a nappali pénztárnál.

CIRKUSZ BEKETOW
Városliget. Telefon 107-46
Ma, csütörtökön, szept. 23-án utolsó előtti csütörtök délutáni előadás a teljes szeptemberi műsorral. Ezen előadásban úgy felöltöztet, mint gyermekok felirat fizetnek. Este 7-8 órákor nagy előadás
Idény vége 1909. Október 3-án.

FOLIES CAPRICE
VI. kerület, Révay-utca 18. szám.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.

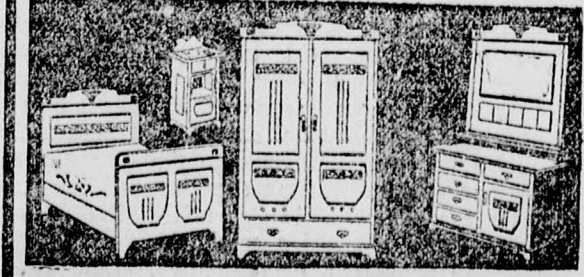
Az előadás kezdete fél 9 órákor!
Ma 10 órákor
FALUSI ERKOLCSOK
tréfás vidéki történet. Írta Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órákor: **MAISON ARABELLA**
Bohózat. Írta: Tauffstein. Rendező: Springer A.
Továbbá: Elsa de Eylvia, Werner Teresi, Trebitsch Sándor és Springer Armin.
Jegyek kaphatók a nappali pénztárnál, Révay-utca 18. d. u. 9-1-ig és d. u. 8-6-ig. „Lyra” jegyirodájában, VI. Andrássy-ut 15. és Sopronyi nagytérde Rákóczi-ut 1. sz. 12 óra után az 1-5. emeleti CASINO DE PARIS-ban a világ legelső ének- tánc-attrakciók feltepte.

Alkalmi Butoráruház

Legelőcsőbb bevásárlási forrás butorok, garnitúrák és szőnyegekben!
BALASSA ES RÓNA
„ butoráruhaza „
Budapest, VI., Eötvös-utca 17. sz.
„ (Andrássy-ut sarok.) „

FÜGÖGAK
3 koronától szájpaddás nélkül, gyökérel-távolítás, fülösség, aranykoronák és tartós foglömcsök, foghúszók, érzéstelenítés. — Vidékek 12 óra alatt kielégíttetnek. Régi hasznavehetetlen fogsort hasznavehetővé alakítottok.
Dr. Hegedüs Jakab fogorvos
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 44. szám.
Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi betétállítás és fájdalommentes kezelés, tartós foglömcsök 3 korona.

Újrendszerű butorhitel!

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.
Hitel esetén **kézpénzárat** számítunk, mert előkező bankösszeköttetéseink lévén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán
6% fizetendő 1/4 évenként mindig csak a hátralékos csökkentő tartozás után. (Részjegy vagy mellékköltség nincs.)
Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy 100 „ 1/4 évi 9 „
Nagy választék asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítőkben,
Balázs és Társa butorraktára Budapest,
VI., Révay-utca 3., a Foncière-palota mellett.

XVI. évfolyam.

SOMOGYI MÓR

zongoraművész,
államilag képesített okleveles zene-tanár igazgatása
alatt álló ZENE-
Konzervatórium
(akadémiai előkészítő-tanfolyamokkal)
Budapest, VII., Erzsébet-körut 44.
Beiratások naponta 9-6-ig.
Az ország legelőkelőbb művész-paedagógusai.
Államilag diplomált tanárok.
TELEFON 63-45. TELEFON 63-45

ÖNBÉREK

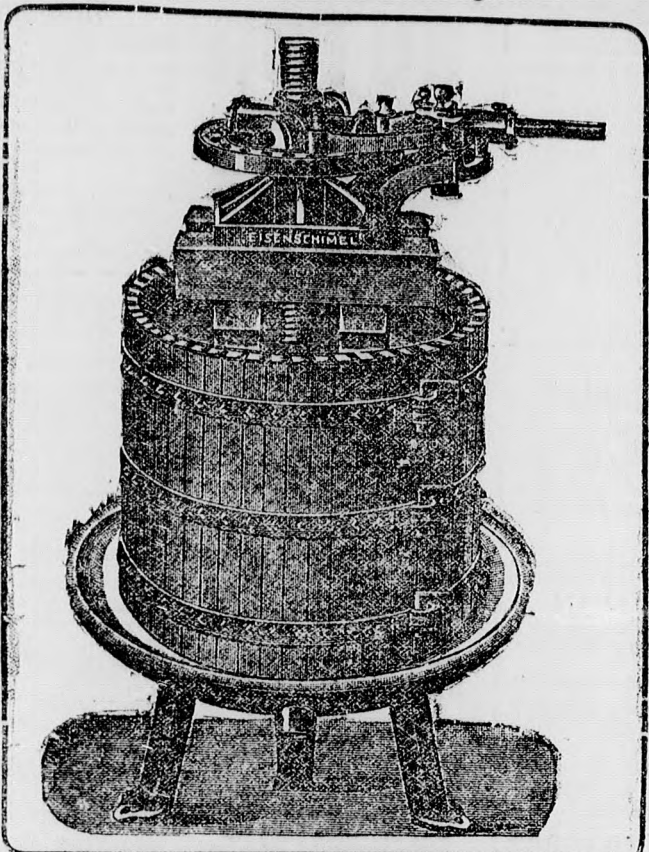
egy ócska zongorát vagy pianót és
KIDOB
havonta 12 vagy 16 korona kölcsönödját, végre pénzt kiadta, zongorája nincsen.
HA FIZET
havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb érzékszervezőkés keresztúros új zongorát vagy pianót, nem ír alá váltót, nem állít kezést, nem köteleztedje bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. — Ilyen ideális szőlő, liberális módon kapható kizárólagosan csak
„MUSICA” részvény-társaság
(Igazgató: Sternberg Dezső.)
zongora eladási és kölcsönzési telepe.
Eufon tölcsernékülki legelőkelőbb gramofon- és művezelemek felárusítása.
Budapest, VI., Teréz-körut 1/a.
(Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közelében.)
Telefon 4-31.
Zongorák becszerelése, javítása, hangolása legkülönlegesen.
Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

RÉPÁTI VIZ

AZ ÉGVÉNYES ÁSVÁNYVIZEK GYÖNGYE
HURUTOS BANTALMAK ELLEN.
TIZ PALACKOT MÁR HÁZHÖZ SZÁLLITUNK.
FÜLERAKAT:
MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI ÉS KIVITELI RT.
BÁTHORY-U 5. = TELEFON: 162-84

Csütörtök, szeptember 23.
Szőlő-...
Kapható...
Részlet...
KIV...
GYO...
MAGY...

Legtökéletesebb borsajtók.

Szőlő-ruók olosó árban.

Árjegyzék, árajánlat bér mentve.

BÄCHER-MELICHÄR

Budapest, VI. kerület, Nagymező-utca 68. szám.

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED

Budapest, VII., Rákóczi-út 30. ajánlja

Pieper Nikolas Automata pisztolyt.

Csak elsőrangú gyárimányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 8-35 mm. Browning-patronok használatára készült. Legjobb előnye, hogy szabadkézrel minden szerzőm nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér.

Ára 80 Korona. **Havirészlet 4 Kor.**
12 havi egyenlő részletre 72 Korona.

Levegőadó és hosszank beklüdenő.

Megrendelési ív.

Aufrecht és Goldschmied cégnél

Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.

Ezzel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt... korona árban, fizetendő... kor. havi részletekben... tól kezdve, Budapest, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.

Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

1900. Párisi világiállítás Grand Prix
Kwizda Ferencz János körüli gyógyszerész Kornenburg. Bécs mellett. Cs. és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmek udvari szállító.

KWIZDA-féle szabadalmazott Szorító szárvédő-szalag ruganyos szorító szárvédő légvánkoszál ellátva szürke, fekete, barna és fehér színben, gumiból csak fekete színben.

4 nagyságban készülnek és pedig bal és jobb lábna. A szorító z-b-nél megmérve,
20-22 cm. átmérőt megf. az 1-86 sz. nagyság
23-24 : : : a 3-ik : : :
26-27 : : : a 3-ik : : :
28-30 : : : a 4-ik : : :

Egy darab ára:
Szürke színben darabonként 1. sz. 5 K 50 f., 2. sz. 5 K 80 f., 3. sz. 6 K 40 f., 4. sz. 7 K 30 f.
Fekete, barna, vagy fehér színben: 1. sz. 5 K 80 f., 2. sz. 6 K 40 f., 3. sz. 6 K 80 f., 4. sz. 7 K 70 f.

Kaphatók: Dutoz A. utóda IV., Egyetem-utca 2., Freund és fia IV., Koronaberezeg-utca 3., Glass József IV., Koronaberezeg-utca 9., Hejli és Silassy VIII., Muzaeum-körút 10., Huzella M. IV., Váci-utca. Keleti J. IV., Koronaberezeg-utca 17., Kutsóhera S. VII., Kerepesi-út 32., Öbrölök L. VI., Toréz-körút 6., Wessely István IV., Váci-utca.

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részv. társ. Nagymező-u. E. 46.

Előrendelvények Singer női varrógép
27 forintért karika-hajót 40 forintért, centralbo- mint 48 forintért iparosgépeket igen olcsón 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. Krausz Henrik varrógépgyári raktára Budapest, IV. Veress Pálnó-u. 40. Hírné. Viszonteladónak árendre.

Likörgyárosok, kereskedők és pálinkakészítők a legmegbízhatóbb beszerzési forrása
Báró Pászthory Árpád
Budapest, Dohány-utca 1b.
Aetherikus olajok, komposztók, esszenciák, rum, likőr és pálinkák, továbbá cukrászati kellékek és méregmentes italfestékek ipartelepe.
Árjegyzék és mintákra kívánatra szolgálok. Nagyobb megrendelésnél utazómat küldöm ki. Versenyképesség bármely külföldi és hazai hasonló gyárral.
:: Óvakodjunk silány utánzásoktól. ::

Hirdetések felvételnek a kiadóban, VI., Eötvös-utca 32. sz.

Polgár Sándor
orvosi mű- és kötszerész
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosi, sebesz és betegápolást tárgyakban.
Saját gyártmányú magy. kir. szabadalmazott Polgár-féle **sérvkötő**,
haskötő, pórsér elleni gummi-harisnya, orthopediai készülékek, műlábak és kezek stb.
Valódi francia különlegességek E. Berguerand fős párisi gyárból.
Hamisítás ellen védve 16202 szám alatt.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mily tárgy szükséges.

ELŐPATAKIE FORRÁS
KIVÁLÓ VASAS SAVANYUVIZ-
GYOMORBAJOK ÉS SÁRGASÁGELLEN-
TIZ PALACKOT MÁR HÁZHÓZ SZÁLLITUNK.
FÖLERAKATI
MAGYAR ÁSVANYVIZ FORGALMI és KIVITELI RT.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK
A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-ES MŰÖRŐS
üzletében szerezhethők meg
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEJYZÉK 2000 RAJZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

E hirdetés rovataban minden szö... egyszerű beiktatása közönséges... betűkből 4 fillérrel, kompakt... betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovataban minden szö... egyszerű beiktatása közönséges... betűkből 4 fillérrel, kompakt... betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6-C.

Akar nőülni? Hobb mint 600 gazdag Tölgyelőjegyzésben. Urak, vagyon nélkül is jelentkezzetek azonnal: b. Schlesinger, Berlin, 13. 27457

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémia tanárok által oktatott szakintézmény. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1868-ban. Biztos állás-közvetítés. Nyitva szept. 1-től júl. 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! - Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégek-től s más hirdetésünket utóbbi újabb tanfolyamok-tól független. Telefon 64-68 Beiratások egész napon át.

Csemegeszlőt remekszép nagyszemű chas-elast muskotályval, vagy válogatott leaszabb öszibarackot 5 kilót 2 1/2 koronáért, zamatos körítet, legfinomabb asztali vagy rétesalmát, édes besztecei szilvát 2 koronáért szállít Müller J. szőlő-birtokos Kiskunhalas.

Pénzt rögtön butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árukra, ha azokat száraz, tiszta raktárhelyiségünkbe bizományba beraktározza Tauber VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 84-33.

BUTOROK háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda-berendezések, rez- és mahagóni butorok, szönyegek és függönyök, valódi angol bőrgarnitúrák eladása s vétele Wechsler Karolyné VII., Király-utca 23. I. em. Kazinczy-utca sarok.

Pótvizsgálatra javítóra, póttértésigire, bármilyen vizsgálatra előkészít: «Szűnidei Tanfolyam» Garay-utca 5. II. 12/a.

Réz és vasbutor gyári áron, réz hálószo-ba berendezések a leghe-resebb amerikai módszer szerint készítve és féregmentessé tételnek egye-düli gyáronan legolcsóbb gyári áron ajánl Weisz Jakab, Budapest, Andrassy-ut 77. (bejárat Róza utcá-ban.) 27644

Pénzszekrények és amerikai irodabuto-rok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Gyümölcsfa disza stb. árjegyzékkel in-gyen szolgál Weber faisko-laja Békásmegyeren.

Réthy név látható a valódi pe-mecafüli csukorka minden egyes darabkáján. 26798

Csemegeszlő mézdes szasella, musko-tály postakosaranként 2,80, mázsánként 42 korona, be-16. évre remek öszidurán-zaibarackot 3,40, mag-válósílvát 2,80 lekvárnak 25 kgr. 9 koronáért előleg-beküldésse. Gyümölcskivi-tel Csongrádról.

Csemegeszlőt legnemesebb fajokból pos-takosaranként 2,80, rétes és csemegé almát, császárkör-tét, magválósílvát 2,40 mázsánként 20-24 koronáért, zöld paprikát, ugor-kát 2,40, paradicsomot 1,40 mázsánként 16 koronával. Gyümölcskivi-tel Csongrad.

Pénzleleget azonnal némi bizományba beraktározott butor, zongora, varrógép és kereske-delmi árukra. Tauber Ámin Tauber és Társa cég, Baross-tér 17. 27827

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-, uri szoba és irodal teljes be-berendezések. - Dus raktár szönyegek, függönyök, te-ritők, csillárok, vas- és rézbutorokban. GROSZ SÁNDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ez előtt Gyár-utca. Telefon 14-08.

Tankönyveket és Segédkönyveket vegyen Magyarország legrégibb és legnagyobb tankönyvkeres-kedésében LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer P. és Fiai) részvénytársaságál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. Itt kapható az elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-, kereske-delmi- és magániskolákban s a szakiskolákban haszná-latban levő minden tan-könyv és segédkönyv a legújabb kiadásban. Postai megrendelések a be-érkezés napján azonnal el-íntézetnek. A kiadásunkban megjelent összes tankönyvek jegy-zékét kívánatra készséggel megküldjük. LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer P. és Fiai) r.-t. Budapest, VI., Andrassy-ut 21.

Neu Samu és Fia szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos fegyintézet VÁCZ. Gyárt: mindennemű fa-és vastalicskát, kö- és kézko-osít, szerszámokat, emelő-gépeket, kettős áttétellel, tűzfűrészeszátalokat ker-ti és locomobilfecskeendőket stb. stb. Budapesti raktár és iroda: VI., Gyár-utca 23. Telefon: 161-27. Kérjen árajánlatot!

Soványtság Az egyedül eredmén-ytől kísért háziaszer a dr. William Harley tanár amerikai erőtáp-pera. Soványak tartós, szép telt testdomokat nyer-nek. - Hölgyek remek kóbel. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jót-állast. Verszegénység, gyengeség, idegesség eilen és gyomorba-jo-soknak nélkülözhetel-ten tápszer. Kitértve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszö-nő felek minden ország-ból. Dobozonként 1 fűt 10 kr. Használati ut-a-tással. Főraktár: Ba-lázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, E/1.

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Légszez és villamos csillárok legelőnyösebb szerze-tők be Kulcsár Sándor bronzár- és csillárgyára-ban, Budapest, VI. ker., Dessewily-u. 9-11.

Kocsi árusarnok VII., Rákóczi-ut 72. sz. Magyarország legna-gyobb kocsi raktára Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Ingyenes gépirás-tanítás. Kedvezményes magyar, né-met gyorsíró-oktatás. A «Stenografia» Országos Ga-belsberger magyar, német gyorsíró- és gépirokolá-ban okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai ta-nárok vezetése alatt havo-nként új gyorsíró-, gépirás- és sokszorosító tanfolya-mok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereske-delmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyesírás és szépírás. Díjtalan és biz-tos állásközvetítés. Tan-órák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsíró-sürgős eseteken egy hónap alatt is megtanulható. Kü-lön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irásmunkák leírása és sokszorosítása a legkedvezményesebb fel-tételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabbban megtevesztő mó-don utánozzák. Tájékoztá-tót szívesen küld az igaz-ságosság.

Ingóságokat értékesítő és boraktá-rozó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat a Szent-királyi utcából. Kész-pénzlelővel beraktá-roz bármennemű ingó-ságokat, berendezése-ket mintaszéri raktá-raiba csekély díjazásért értékesítés ez elől vagy anélkül. Telefon 110-08. 9984

Brilliantot, aranyat, ezüstöt, ékszer-t és ruhákat veszek és eladok. Kértesz ékszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. -Telefonszám 95-48.-

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Légszez és villamos csillárok legelőnyösebb szerze-tők be Kulcsár Sándor bronzár- és csillárgyára-ban, Budapest, VI. ker., Dessewily-u. 9-11.

Titkos betegségek Hugszófolyás, huygcsőszűkület, hólyagbántalmak, altesti sebek, hörbetegségek, bujakór (syphilis) az önfertőzés utó-következményei, elgyengült férfierő, női bajok, fehérfolyás, stb. stb. alapos, gyors és gyö-keres kigyógyítására a foglalkozás zava-rása nélkül bevált, sikeres és lelkiismer-etes gyógymódjánál fogva legjobban ajánljuk Dr. Garai - szakorvos - rendelő intézetét Budapest, VI., Andrassy-ut 24. FELTÜNÉS NÉLKÜLI eredményes gyógyítás levélileg is. Kívánatra gyógyszer-ről is gondoskodik. Rendel naponta 10 órától 4-ig és este 7-8 óráig. Levelre azonnal vá-laszol.

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberen-dezésnek mahagóni és palisander butorok, uri szobák, angol bőrgarnitúrák és szalonbutorok, keleti - szőnyegek, csillárok. - Telefon: 82-13.

Kézimunka hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberen-dezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok képes nagy árjegy-zékét kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszo-mánygyár, Nagymező-utca 16. szám.

A legelőnyösebb részlettízesre zongorát, planinót, czimbalmot, hegedűt közpénzbent áronak a leg-újabb rendszerű bankhitel után kizárólag csak a REMÉNYI nagy magyar hángszertelepén Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-u. 58.

Legjobb likőrök és rum készíthető kivo-natimmal. Egy üveg ára 60 fillér. 10 üveget 6 koronáért bérmentve kül-dök. Árjegyzéket kívánat-ra. Bély Béla gyógyszer-rész Bekés-Csaba. 27180

Ajtók és ablakok régi és új vasredőnyök teljes vasalással Kapvas rácsoslatok, kertkerítések, keramitlapok, kehlhelmi lapok olcsón kaphatók Kelemen Mór épület-bontós vállalkozónál Budapest, Hádor-u. 72-74. Fiók-üzlet Visegrád-u. 27.

„Hungária” beszélő-gépek kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, rész-lefizetésre is olcsón kaphatók, Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket

Vasbutor. Rézagy 85 fűt, gyerekek-ágy 11, összecusukható vas-ágy 5, ágybetét vaskereté 5,50, fakerefél 8,50, rez-garnis 2,50. Összecusukható tábori ágy aczélsodrony-nyal 8.-, sodronyfonat kerítést, vaskaput legol-csóbban szállít Hicker Gy. gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22-66. 26975

Pénzkölcsön 4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmre, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén ló-ro beházkra I. R. III. ko-lyon 15-60 évig törleszt-hető. Személyhitel tisztvi-selőknak gyorsan esako-zóltetik. HOFMANN JAKAB bankbizományi iroda, Bu-dapest, Teréz-körut 1/a

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méret-ben és alakban, igen ol-csón kaphatók. Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon 62-80.

Asztalosok új jövedelmi forrásat le-író képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca 2. 40.

Bouvet-Ladubay legjobb és legolcsóbb francia pezsgő. Vezérképviselőség: PRÁGA, Soukenicka 30.

Az Athenaeum Irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadásában megjelent:

A szemérem elleni bün-cselekmények. TANULMÁNY AZ ANYAGI GÜN TETŐJOG KÖRÉBŐL Írta: dr. HALÁSZ ZOLTÁN budapesti ügyvéd.

Halász Zoltán dr., a kiváló kriminalista, emorrendkívül érdekes és feleltes hasznos uttóró munkája nemcsak jogász körökben, hanem a művelt laikus közönség között is méltán kelt fele-tőnést. Akik a nemű élet körébe tartozó cselekmé-nyek jogi elbirálása felől kimerítő tájékozást ónáj-tanak nyerni, azok a kül-földi hasonló termékek között sem találnak ehhez fogható kimerítő és alapos munkát.

A KÖZEL 450 OLDALRA TERJEDŐ KÖTET ÁRA 10 KORONA.

Megrendelhető úgy a kiadó-hivatalban (VII., Rákóczi-ut 54. sz.), mint minden hazai könyvkereskedésben.

Buda... Az t... nyomban... kérdésho... dalmat... ti? És... mindig... előtt leg... békesség... csekély... királyi... den mag... Egymásh... gatták ö... böi, (az... de ha ke... is egy ke... zás, adtu... megértett... hogy az... vetel, de... nak, hog... zás bont... egy kéz... az még... keze ez?... Erély... előnyül... gazdája... keze. For... utóbbi év... minálunk... döntő irá... állás ürü... - A... nak kont... gentleman... - A... rom dolo... a szakitásh... dolgot szép... - A... hallott val... - Ha... látod, hogy... - azt csin... az egész s... szabad mi... Az an... - Mi... az volt a s... követelte, l... barizmus v... igazi karak... Huszonöt... már csak... De ami a... A mor... - Ez... - mondot... Gyöny... messze gít... szép volt, f... tavaszsal... És a mi tár... nagyon szá...